

De Vlaamse kaart hertekend.

De zoektocht naar een rationele basis voor het
slagen van een volgende ronde gemeentefusies.

Robbe Van Hoof

0373660

Masterproef aangeboden tot
het behalen van de graad

MASTER IN HET OVERHEIDSMANAGEMENT EN -BELEID

Promotor: Prof. Dr. Trui Steen
Verslaggever: Prof. Dr. Annie Hondeghem

Academiejaar 2018-2019
Word count: 14.665

Abstract

In deze masterproef wordt de schaalvergroting van de Vlaamse gemeenten onderzocht. In navolging van de ondersteuning vanuit de regering Bourgeois I en de zeven gemeentefusies die op 1 januari 2019 doorgingen, stelt deze masterproef zich de vraag hoe het nu verder moet en hoe het beter kan. De doelstelling van deze masterproef is dan ook om te onderzoeken of er wetenschappelijke variabelen bestaan die als rationele argumentatie gebruikt kunnen worden in een volgende ronde gemeentefusies. Zo kunnen partijpolitieke en emotioneel-beladen argumenten gecounterd worden met beargumenteerde redenen om een band tussen gemeenten wel of niet te kunnen aanduiden.

Het onderzoek startte op basis van een literatuurstudie waarbij er kort onderzocht werd hoe de actuele situatie in vier buurlanden is op het vlak van gemeentefusies. Hierna werd er over gegaan tot een simulatie voor de Vlaamse gemeenten. Er werden vijf variabelen geselecteerd om als proxyfactor voor de relaties tussen gemeenten te fungeren. Deze proxyfactoren werden gekoppeld aan gemeentelijke gegevens zoals grenzen en inwonersaantal. Vervolgens startte per variabele een fusieproces waarbij nieuwe fusiegemeenten gevormd werden op basis van deze proxyfactor voor gemeentelijke verbondenheid tot een nieuwe minimumgrens bereikt werd.

Uiteindelijk konden op basis van deze proxyfactoren acht nieuwe Vlaamse gemeentekaarten gevormd worden. Deze verschilden allen onderling van elkaar. Zo kon het onderzoek aantonen dat het toepassen van specifieke variabelen banden tussen gemeenten kan aantonen. Naargelang hun toepassing bevoordelen de onderzochte variabelen in dit proces zowel stedelijke gebieden als landelijke gebieden. Het gebruik van een enkele variabele beperkt het model momenteel echter. Het onderzoek concludeert dan ook dat een verdere zoektocht naar een multi-factormodel aangewezen is om de verschillende belangen die proxyfactoren aantonen te kunnen aggregeren in een wetenschappelijk solider model.

Dankwoord

De fusie van gemeenten is een politiek agendapunt dat me steeds intrigeerde, reeds jaren voor ik de uiteindelijke stap richting de studie politieke wetenschappen zette. Het is dan ook een fijn genoegen dat ik met mijn masterproef naar dit – intussen actuele – thema kon terugkeren. Deze masterproef betekent niet alleen het sluitstuk van een interessante Masteropleiding in het Overheidsmanagement en -beleid maar ook de uiteindelijke voltooiing van zeven mooie, leerrijke en vormende jaren aan de KU Leuven. Dit was niet mogelijk geweest zonder de steun van een aantal mensen rond mij en ik zou dan ook graag een paar personen in de verf willen zetten.

Allereerst wil ik graag mijn promotor Prof. Dr. Trui Steen bedanken voor haar eindeloze geduld bij het begeleiden van deze masterproef. Telkenmale ik op een inhoudelijke of praktische muur stootte, bood ze mij die extra focus die ik nodig had en hielp ze me weer op het juiste spoor in mijn onderzoek. Ten tweede wil ik graag mijn moeder Sandra Verhoeven bedanken voor haar steun en vertrouwen in mij doorheen de jaren. Zowel toen ik als eerste van mijn familie aan universitaire studies begon, toen ik de overschakeling maakte van architectuur naar mijn grote liefde politieke wetenschappen, als wanneer ik haar vroeg om onverwacht nog een prachtig jaar aan mijn studies te mogen breien als voorzitter van de Studentenraad KU Leuven. Steeds stond ze voor me paraat met als boodschap dat niet de duur van mijn studies belangrijk was, maar dat ik liefde en plezier vond in mijn studies en deze tot een goed einde zou brengen.

Tot slot boden mijn vrienden steeds voldoende tijd voor zowel ontspanning als hyperinteressante (politieke) discussies. Hierbij is er tevens de uitdrukkelijke nood aan een speciale vermelding voor Paulien Lingier, die de afgelopen jaren een immense steun voor me was en zonder wie mijn studies niet alleen moeilijker maar ongetwijfeld ook minder fijn waren geweest.

Inhoudsopgave

Abstract	I
Dankwoord	III
Inhoudsopgave	V
Lijst van afkortingen	VII
Lijst van figuren	IX
Lijst van tabellen	IX
Deel 1: Inleiding	1
Deel 2: Theoretisch kader	5
2.1 Bestuurskracht: nood aan schaalvergroting	5
2.1.1 Begrip Bestuurskracht	5
2.1.2 Intergemeentelijke samenwerking als alternatief?	6
2.2 Fusies van gemeenten	7
2.2.1 Argumenten voor fusies	7
2.2.2 Argumenten tegen fusies	8
2.3 Contextonderzoek	9
2.3.1 De Belgische fusiegolf van 1977	9
2.3.2 De Vlaamse gemeentefusies van 2019	10
2.3.3 De Europese context	14
2.4 Conclusie literatuuronderzoek	17
Deel 3: Methodologisch kader	19
3.1 Onderzoeksvraag	19
3.2 Onderzoeksstrategie	19
3.2.1 Voor- en nadelen	20
3.2.2 Selectie van de onderzoekseenheden	20
3.2.3 Dataverzamelmethode	21
3.2.4 Data-analyse: procedure voor het bepalen van de fusiepartner(s)	22
Deel 4: Onderzoeksresultaten	27
4.1 Het politieke verhaal: modern politiek beleid of behoud van lokale baronieën?	28
4.2 Geografie: de Vlaamse nevelstad	30
4.3 De Vlaamse cluster van centrumsteden	35
4.3.1 Woon-werkverkeer	35
4.3.2 Woon-schoolverkeer	40
4.3.3 Belastingen	45
Deel 5: Besluit	51
5.1 Belangrijkste bevindingen	51
5.2 Discussie	53
Bibliografie	55
Bijlagen	59
Bijlage 1: Fusiegemeenten Geografie 15k	59
Bijlage 2: Fusiegemeenten Geografie 20k	66
Bijlage 3: Fusiegemeenten Woon-werkverkeer 15k	73

Bijlage 4: Fusiegemeenten Woon-werkverkeer 20k	80
Bijlage 5: Fusiegemeenten Woon-schoolverkeer 15k	87
Bijlage 6: Fusiegemeenten Woon-schoolverkeer 20k	94
Bijlage 7: Fusiegemeenten Belastingen 15k	101
Bijlage 8: Fusiegemeenten Belastingen 20k	108

Lijst van afkortingen

ABB	Agentschap Binnenlands Bestuur
APB	aanvullende personenbelasting
AG	autonoom gemeentebedrijf
CD&V	Christendemocratisch & Vlaams
CVP	Christelijke Volkspartij
IGS	intergemeentelijke samenwerking
OCMW	Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn
OOV	opcentiemen op de onroerende voorheffing
PSB	Parti Socialiste Belge
SBOV	Steunpunt Bestuurlijke Organisatie Vlaanderen
VIVES	Vlaams Instituut voor Economie en Samenleving

Lijst van figuren

Figuur 1	Fuserende gemeenten in 2019, nieuwe fusiegemeenten en hun naam.	p.11
Figuur 2	De Vlaamse gemeenten en inwonersaantallen in 2019	p.13
Figuur 3	De Vlaamse gemeenten anno 2019 met minder dan 15.000 en 20.000 inwoners (cijfers uit 2018)	p.23
Figuur 4	De politieke kleur van de Vlaamse burgemeesters	p.29
Figuur 5	De fusiegemeenten op basis van de proxyfactor geografie – minimumaantal van 15.000 inwoners	p.32
Figuur 6	De fusiegemeenten op basis van de proxyfactor geografie – minimumaantal van 20.000 inwoners	p.34
Figuur 7	De fusiegemeenten op basis van de proxyfactor woon-werkverkeer – minimumaantal van 15.000 inwoners	p.37
Figuur 8	De fusiegemeenten op basis van de proxyfactor woon-werkverkeer – minimumaantal van 20.000 inwoners	p.39
Figuur 9	De fusiegemeenten op basis van de proxyfactor woon-schoolverkeer – minimumaantal van 15.000 inwoners	p.42
Figuur 10	De fusiegemeenten op basis van de proxyfactor woon-schoolverkeer – minimumaantal van 20.000 inwoners	p.44
Figuur 11	De fusiegemeenten op basis van de proxyfactor aanvullende gemeentebelastingen – minimumaantal van 15.000 inwoners	p.47
Figuur 12	De fusiegemeenten op basis van de proxyfactor aanvullende gemeentebelastingen – minimumaantal van 20.000 inwoners	p.49

Lijst van tabellen

Tabel 1	Vergelijking aantal gemeenten en gemiddelde inwoners per gemeente voor België, Vlaanderen, Nederland, Denemarken, Duitsland en Frankrijk.	p.14
Tabel 2	Overzicht van de basisdata van de fusiekaarten	p.52

Deel 1: Inleiding

“De Vlaamse regering beoogt een overheidslandschap dat bestaat uit sterke steden en gemeenten met meer bevoegdheden en autonomie”
- Vlaamse Regering, 2014.

Met deze slagzin gaf de nieuwe Vlaamse Regering Bourgeois I bij haar aantreden in 2014 onmiddellijk te kennen dat bestuurlijke slagkracht en vereenvoudiging een van haar kerndoelen voor de legislatuur 2014-2019 zou zijn. Als een beleidsmaatregel die complementair was aan het afbouwen van het Vlaamse provinciale niveau werd er door de regering dan ook opnieuw in de richting van Vlaamse gemeentefusies gekeken. Vijf jaar eerder werd er door de Regering Peeters II reeds geld vrij gemaakt ter ondersteuning van mogelijke fusies maar geen enkele Vlaamse gemeente ging toen echter op de fusievraag in (Decoster & François, 2014).

Deze nieuwe stap qua fusiebeleid was niet zonder historisch belang. Het betekende de officiële terugkeer van het politiek thema dat meer dan 30 jaar in de Vlaamse politieke koelkast had gezeten (De Ceuninck, 2009). Voor het eerst sinds 1983 stond het onderwerp van gemeentefusies terug op de politieke agenda in Vlaanderen. De afgelopen decennia werd er in de luwte wel nagedacht over mogelijke fusies. Zo leefde er in 2010 het idee voor een fusie tussen de Oost-Vlaamse gemeenten Beveren en Kruibeke (Het Nieuwsblad, 2010). Vier jaar later, in 2014, gingen ook Opwijk en Merchtem de verkennende toer op (HLN, 2014). Deze gesprekken draaiden echter op niets uit. Hoewel niet aanwezig in Vlaanderen, bleef de vraag om gemeentefusies voor Brussel vanuit de Vlaamse partijen wel steeds een actueel agendapunt. Een Vlaamse vraag die tot op heden nog steeds onbeantwoord is. De laatste Vlaamse gemeentefusies zijn reeds van 1983 geleden, toen de stad Antwerpen met zeven van haar randgemeenten fuseerde. Daarna duurde het wel bijna 35 jaar tot er naar 2019 toe opnieuw vijftien gemeenten¹ in de provincies Antwerpen, Limburg en Oost-Vlaanderen bereid waren om samen in zeven Vlaamse fusietrajecten te stappen.

Ondanks de zeer royale belofte van de Vlaamse overheid van een schuldovername van 500 euro per burger, met een maximum van 20 miljoen euro en een tijdelijke uitbreiding van het aantal schepenenambten is dit lage cijfer van slechts vijftien van de 308 Vlaamse gemeenten toch een pover resultaat (Agentschap Binnenlands Bestuur, 2018). De vraag werpt zich op of deze vijftien gemeenten dan de radicale vernieuwers waren waar de Vlaamse Regering Bourgeois I zo op zat te wachten. Durfden ze de sprong in het duister te wagen of vreesden ze eerder voor een latere beïnvloeding van bovenaf, waarbij de beloofde financiële stimulans niet meer aanwezig zou zijn?

Bij de fusies van 2019 blijkt volgens een analyse van Wayenberg, Steen en Van Dijck (2018) de partijpolitiek nog steeds een belangrijke rol te spelen. Zo was het ook niet toevallig dat alle ‘fuserende burgemeesters’ lid van CD&V waren. Ook waren het vooral ‘kleinere’ gemeenten die elkaar vonden en is er geen enkele van de Vlaamse centrumsteden² bij fusiegesprekken

¹ Neerpelt + Overpelt, Meeuwen-Guitrode + Opglabbeek, Deinze + Nevele, Puurs + Sint-Amands, Kruishoutem + Zingem, Aalter + Knesselare, Lovendegem + Waarschoot + Zomergem

² Aalst, Antwerpen, Brugge, Genk, Gent, Hasselt, Kortrijk, Leuven, Mechelen, Oostende, Roeselare, Sint-Niklaas en Turnhout (Wonen Vlaanderen, 2019)

betrokken geweest (VRT, 2017). Als voorbereiding op een volgende golf van fusiegesprekken is er echter nood aan meer dan partijpolitieke argumenten. Er is dan ook nood aan een verkennend onderzoek naar potentiële factoren om een nieuwe fusieronde rond te kunnen bouwen. Dit zowel om de nog steeds aanwezige angst om door een grotere gemeente ‘opgeslokt’ te worden te ontcrachten als om de mogelijke fusie-combinaties tegelijk van rationele argumenten te kunnen voorzien. Vlaams parlementslid Kurt de Loor vat het goed samen: *“Als het over fusies van gemeenten gaat, veranderen gemeentehuizen nog vaak in versterkte burchten en burgemeesters in plaatselijke kasteelheren.” “Het is tijd om fusies tussen gemeenten te verplichten op basis van rationele argumenten en expertise [...] op basis van verstand, niet op basis van buikgevoel van de burgemeester”* (De Loor, 2019).

Het enige bekende algemene onderzoek naar wetenschappelijke factoren ter ondersteuning van potentiële fusies is het VIVES onderzoek van De Ruytter (2014). Hier wordt er quasi exclusief met de cijfers van het Vlaamse woon-werkverkeer gewerkt als een proxyfactor voor gemeentelijke verwevenheid (De Ruytter, 2014). De uitdaging naar de volgende legislatuur toe bestaat er in om de individuele beweegredenen van de nieuwe fuserende gemeenten te aggregeren naar het Vlaamse niveau en te toetsen aan een wetenschappelijk onderbouwde basis om toekomstige potentiële fusies mee te kunnen onderbouwen. Deze factoren moeten uit meer bestaan dan enkel het woon-werkverkeer uit het onderzoek van De Ruytter. Er is nood aan een basis voor een cross-sectioneel overzicht van de Vlaamse gemeenten en van hun onderlinge linken.

Allereerst dient er dus gekeken te worden naar de huidige beweegredenen tot fuseren. Voor verdere inspiratie kan er hier gekeken worden naar de bestuurlijke factoren die in de ons omringende landen aanwezig zijn. In de Vlaamse media wordt bijvoorbeeld vaak de vergelijking met Nederland gemaakt en wordt er gekeken welke lessen er mogelijks te trekken zijn uit het Nederlandse fusiebeleid (De Tijd, 2014). Nederland kent reeds sinds de jaren '60 een zeer uitgebreide fusiecultuur, sterk aangestuurd door de centrale overheid. Het totale aantal gemeenten is van 990 in 1960 gezakt tot 355 in 2019 (Abma, 2013; Vereniging van Nederlandse Gemeenten, 2018). De vraag stelt zich of er specifieke factoren zijn die bijvoorbeeld vanuit het Nederlandse beleid aangewend kunnen worden om toekomstige Vlaamse gemeentefusies op te kunnen baseren. Daarnaast is er ook nood aan een bredere zoektocht naar wetenschappelijke factoren die een rationele basis kunnen bieden om toekomstige gemeentefusies op verder te bouwen (De Ruytter, 2014).

De opzet van deze masterproef bestaat er in om net een eerste aanzet te geven voor dit verdere onderzoek. Deze masterproef wil voor het eerst verschillende potentiële wetenschappelijke factoren kunnen benoemen, samenbrengen en koppelen aan mogelijke toekomstige gemeentefusies. Eerder dan de lacunes in het wetenschappelijk onderzoeksveld rond fusies van gemeenten volledig invullen, wil deze masterproef dan ook vooral de focus leggen op de mogelijkheden die er in dit gebied bestaan, zowel voor de Vlaamse overheid op het vlak van beleid als voor verder academisch onderzoek. Hierbij wil ze tot slot de noodzaak duiden aan voldoende maatschappelijk en wetenschappelijk debat over de basis van gemeentefusies om de maatschappelijke draagwijdte voor een nieuwe golf van gemeentefusies in Vlaanderen te kunnen versterken.

Om dit te bewerkstelligen zal deze masterproef een antwoord trachten te formuleren op de volgende centrale onderzoeksvraag en vier deelvragen:

Welke wetenschappelijke factoren kunnen een rationale basis bieden voor gemeentelijke fusies?

1. Wat leren de ervaringen van onze buurlanden qua invloedsfactoren binnen het beleid op het vlak van gemeentefusies?
2. In welke mate zijn politiek, socio-economische, geografisch-demografische en historisch-culturele factoren van belang?
3. Hoe kunnen potentiële fusies in Vlaanderen vorm krijgen op basis van deze factoren?
4. Hebben de fusies op basis van deze factoren een verschillende uitkomst naargelang de gebruikte factor?

Deze onderzoeksvragen werden beantwoord aan de hand van twee onderzoeksmethodieken: Allereerst vond er een literatuuronderzoek naar eerdere binnenlandse en buitenlandse gemeentefusies plaats. Vervolgens werd er een kwantitatief onderzoek naar nieuwe potentiële gemeentefusies opgezet op basis van proxyfactoren. Deze leidden dan tot de creatie van nieuwe Vlaamse fusiekaarten.

Via de hier uit te destilleren resultaten heeft dit onderzoek bovenal dus de opzet het maatschappelijk debat rond gemeentefusies op een positieve en constructieve manier te voeden. Hierbij wil ze het Agentschap Binnenlands Bestuur (ABB) en de nieuwe Vlaamse regering dan ook aanmoedigen verdere krijtlijnen uit te zetten met behulp van politiek en sociaal geografisch wetenschappelijk onderzoek. Enkel zo kan men een breed gedragen doch verspreid Vlaams fusielandschap bekomen.

Deze masterproef bestaat uit vijf delen. Het eerste hoofdstuk leidde zonet de context van dit onderzoek in. Vervolgens omvat het tweede hoofdstuk het theoretisch kader waarbij de verschillende theoretische begrippen binnen de context van dit onderzoek geplaatst worden. Het beschrijft de literatuur die de basis vormt van dit onderzoek. Het derde hoofdstuk duidt het methodologisch kader, waarbij de werkwijzen van de kwantitatieve data-analyse binnen de deelonderzoeken verklaard worden. Op basis van deze data-analyse worden in hoofdstuk vier de onderzoeksresultaten per proxyfactor besproken. In hoofdstuk vijf tenslotte worden de verschillende onderzoeksresultaten met elkaar vergeleken. Afsluitend wordt er een terugkoppeling gemaakt naar de belangrijkste resultaten uit het onderzoek, gelinkt aan het theoretisch kader. Hierbij wordt afgesloten met enkele suggesties en worden mogelijkheden voor verder onderzoek aangegeven.

Deel 2: Theoretisch kader

In dit tweede deel wordt het theoretisch kader vorm gegeven. Eerst worden de concepten ‘bestuurskracht’, ‘intergemeentelijke samenwerking’ en ‘fusie’ op basis van bestaande academische en ambtelijke literatuur binnen het onderzoek gekaderd. Hierbij wordt vastgesteld wat tot de huidige beleidskeuzes in verband met Vlaamse gemeentefusies geleid heeft. Vervolgens wordt er een blik over de grens geworpen waarbij gekeken wordt hoe onze buurlanden met het thema van gemeentefusies omgaan en of dezelfde concepten in dat debat aanwezig zijn. Hierbij wordt gekeken welke factoren en contexten er meespelen in buitenlandse fusieverhalen. Tot slot wordt geduïd hoe deze concepten de basis bieden voor het methodologisch onderzoek binnen deze masterproef en in welke context deze geplaatst moeten worden.

2.1 Bestuurskracht: nood aan schaalvergroting

2.1.1 Begrip Bestuurskracht

“De kwaliteit van de gemeentebesturen wordt beoordeeld door na te gaan wat gemeentebesturen van hun taken en ambities realiseren. Dat wordt ‘bestuurskracht’ genoemd”, zo verklaart Abma bij het bespreken van de gemeentelijke herindeling in Nederland (Abma, 2013). Ook in Vlaanderen is bestuurskracht een belangrijke indicator om gemeenten op te beoordelen (Decoster, Bouckaert, Suykens, & Tegenbos, 2016). Bij de discussie over de herindeling van de Vlaamse gemeenten wordt door de verschillende overheden dan ook vooral gekeken naar het “vergroten van de bestuurlijke slagkracht, of ‘bestuurskracht’ van de gemeenten” (Vlaamse Regering, 2014). Onderzoekers Van Orshoven en De Peuter (2015) definiëren bestuurskracht in functie van lokale overheden dan weer als “de capaciteit die deze bezitten ten opzichte van de opdrachten die ze moeten vervullen”. De essentie van een gemeente bestaat er derhalve in om haar inwoners te kunnen voorzien in alle zaken die ze van dat specifieke bestuur verwachten. Dit “kerntakenpakket” is de afgelopen decennia echter steeds groter geworden, de financiële toestand van de gemeenten zijn er niet op verbeterd en de burger is steeds veeleisender geworden. Dit leidt ons tot de problematiek van een afnemende bestuurskracht van de Vlaamse gemeenten doorheen de afgelopen decennia (Decoster, Bouckaert, Suykens, & Tegenbos, 2016).

In Vlaanderen kunnen we de evolutie rond deze problematiek in drie segmenten opdelen. In eerste instantie werd in Vlaanderen in de decennia na de fusiegolf van 1977 sterk ingezet op intergemeentelijke samenwerking, de toenmalige ‘intercommunales’. Vanaf de jaren 2000 zien we echter een ware explosie in de hoeveelheden aan intergemeentelijke samenwerkingen waarbij gemeenten vaak deel uitmaken van diverse samenstellingen, zowel groot als klein in ledenaantal waardoor het overzicht ook steeds vaker zoek is. Sinds de Regering Peeters II wordt er dan ook voor het eerst sinds 1983 op het Vlaamse niveau opnieuw gesproken over fusies van gemeenten als mogelijke – en steeds duidelijker gewenste – oplossing voor het probleem aan afnemende bestuurlijke effectiviteit van de gemeenten (Decoster, 2014; Decoster & Suykens, 2016).

De argumentatie die bij de fusiegolf van 1977 op tafel werd gelegd, is ook in de huidige discussie weer actueel. Tot 1977 bestond België uit zeer kleine gemeenten: 80% van de Belgische gemeenten telde minder dan 5.000 inwoners. Dit had tot gevolg dat de uitbouw van een effectieve en efficiënte dienstverlening zeer moeilijk verliep. De schaalvergroting die met

de fusiegolf gepaard ging, zorgde voor een bundeling van krachten en expertise, die een overgang naar de uitbouw van een meer professionele dienstverlening faciliteerde (Decoster, Bouckaert, Suykens, & Tegenbos, 2016).

Ook vandaag staan de gemeenten opnieuw – of nog steeds – onder druk. Allereerst zijn er de toegenomen bevoegdheden die het onderwerp zijn van steeds toenemende decentralisatie en van de bovenliggende bestuurslagen aan de gemeenten worden overgedragen. De afslanking van de provincies door de Regering Bourgeois I heeft deze evolutie tevens nog versterkt (Broekema, Steen, & Wayenberg, 2016). Ten tweede stellen de maatschappelijke veranderingen op het vlak van globalisering, toenemende burgerparticipatie en verwachtingspatronen van de burgers de gemeenten voor steeds grotere beleidsuitdagingen. Dit zowel op het vlak van de dienstverlening die burgers vragen, als op het vlak van beleidsonderwerpen die gemeenten confronteren met de nood aan een steeds meer divers beleidsprogramma (Homans, 2017). Ten derde betekent een effectieve bestuurskracht onder andere dat de burger voldoende diensten aangeboden krijgt (Steen, Teles, & Torsteinsen, 2017). Gezien de maatschappelijke evoluties van de afgelopen decennia betekende dit in de praktijk echter dat veel gemeenten niet meer de capaciteit hadden om de diensten zelfstandig op hun grondgebied aan te bieden. Als gevolg van deze evolutie verschuift er veel van de dienstverlening die vroeger op gemeentelijk niveau tot stand kwam naar een hoger schaalniveau, in de vorm van intergemeentelijke samenwerkingen (De Ceuninck & Steyvers, 2012). Hierbij is het interessant om na te gaan of deze intergemeentelijke samenwerkingen een potentieel alternatief bieden voor de vorming van grotere gemeenten.

2.1.2 Intergemeentelijke samenwerking als alternatief?

De opschaling van gemeentelijke diensten naar een regionaal niveau leidde de afgelopen decennia tot een sterke toename aan intergemeentelijke samenwerkingen. In het tweede deel van vorige eeuw was dit in Vlaanderen vooral bekend onder de vernederlandste benaming ‘intercommunales’. Bij intergemeentelijke samenwerkingen (IGS) besluiten gemeenten om gebruik te maken van de schaalvoordelen van een regionale actor en beleidsuitvoeringstaken over te dragen aan een nieuw opgerichte intergemeentelijke samenwerkingsorganen (Vlaamse overheid, 2019). In 2016 waren er in Vlaanderen zo meer dan 2000 intergemeentelijke samenwerkingsverbanden actief waarvan er een 750 effectief een beleids- of beheersfunctie vervulden (Decoster & Suykens, 2016). In de jaren '90 brachten ze eerste schaalvoordelen en ambtelijke professionalisering met zich mee waarbij ze gecombineerd met de groeiende kracht van de lokale besturen een “kwaliteitsinjectie” verzorgden voor de Vlaamse gemeenten (Decoster, Bouckaert, Suykens, & Tegenbos, 2016).

De intergemeentelijke samenwerkingen gaan echter gepaard met fundamentele nadelen. Twintig jaar aan ongestuurde schaalvergroting heeft tot een bestuurlijk kluwen aan intergemeentelijke samenwerkingen geleid. De meer dan 2000 opgerichte samenwerkingsverbanden compliceren een coherent transversaal beleid aangezien de gemeenten steeds op andere partners aangewezen zijn, die uiteraard elk hun eigen belangen te dienen hebben. Daarnaast kan een te grote overdracht van bevoegdheden aan bovenliggende intergemeentelijke samenwerkingsorganen nefast zijn voor het democratisch gehalte van het besluitvormingsproces. De beslissingsbevoegdheid van het gemeentelijk “kernbestuur” kan op deze manier sterk uitgehold worden (Agentschap Binnenlands Bestuur, 2011). Dit stelt problemen op het vlak van throughput-legitimiteit waarbij het democratisch perspectief voor de burger niet uit het oog verloren mag worden (Decoster, Bouckaert, Suykens, & Tegenbos, 2016). Hoewel de raad van bestuur en algemene vergadering van een IGS meestal zijn samengesteld uit verkozen lokale

politici, blijken er op het vlak van lokale terugkoppeling soms problemen op te duiken (Decoster & Suykens, 2016).

De decentralisatie van middelen en taken vanuit de provincie en Vlaamse overheid stellen de Vlaamse gemeenten dus voor de uitdaging om hun bestuurskracht te vergroten, zonder in te boeten aan democratische legitimiteit (Homans, 2017). Dit is volgens het Steunpunt Bestuurlijke Organisatie Vlaanderen (SBOV) een van de belangrijkste uitdagingen van zowel de Regering Bourgeois als de volgende beleidsperiode (Decoster, 2014). Naast de decentralisatie van middelen en taken is er de afgelopen jaren ook een andere evolutie merkbaar. Enerzijds is er de omschakeling van louter gemeentelijke organisaties naar een structuur waar er meer beleidsuitvoeringstaken toevertrouwd worden aan autonome gemeentebedrijven (AG's). Deze AG's staan verder van de gemeentelijke overheid af, hoewel ze nog steeds meebestuurd worden door verkozen politici (Vervoort, 2004). Een tweede evolutie is de integratie van de OCMW's in de gemeenten, zoals beslist door de Regering Bourgeois (Homans, 2017). Hiermee wordt de directe bevoegdheid van de gemeenten verzaamd, wat een last legt op de effectieve bestuurskracht van de gemeenten (Vlaamse Regering, 2016).

De gemeenten zullen de komende jaren dus een gedifferentieerd beleid moeten uitstippelen voor hun bevoegde beleidsdomeinen: Ten eerste is er nood aan een blijvende gemeentelijke professionalisering met de oprichting van AG's. Ten tweede blijft voor bepaalde beleidsdomeinen een gespreide IGS aangewezen, waarbij deze toegespitst wordt of blijft op specifieke noden. Tot slot is er echter de noodzaak aan verdere gemeentefusies om een aansluitend antwoord te bieden op een deel van de lokale noden door een opschaling van maatschappelijke sectoren (Decoster & Suykens, 2016).

2.2 Fusies van gemeenten

Zoals net besproken bieden intergemeentelijke samenwerkingen geen sluitend antwoord op de problematiek van dalende bestuurskracht en dienst er specifiek overgegaan te worden tot nieuwe gemeentefusies. In dit deel worden kort de belangrijkste argumenten pro en contra gemeentefusies geschetst.

2.2.1 Argumenten voor fusies

Bij de discussie over minimale bestuurskracht gingen bestuurskundigen en politici er in de jaren '60 en '70 van uit dat een gemeente nood had aan een minimaal inwonersaantal en de daarmee gepaard gaande schaalvoordelen om bepaalde cruciale taken te kunnen uitvoeren (Abma, 2013). Bij de gemeentelijke fusies die doorheen het tweede deel van de 20^e eeuw plaatsvonden in West-Europa werd dit dan ook vaak als belangrijkste argument naar voor gebracht (Swianiewicz, 2010). In Nederland werd gesteld dat via deze schaalvoordelen een fusie tot een minder kwetsbaar bestuur zou leiden en meer mogelijkheden tot professionalisering zou bieden, aangezien er dankzij grotere gemeenten een sterker sociaal en economisch beleid opgezet kan worden. Een evolutie naar een sterker bestuur brengt meer planmatigheid in de beleidsopmaak en een hoger gekwalificeerd personeel met zich mee (Abma, 2013). Een sterker lokaal bestuur kan tot een verhoogde overdracht van bevoegdheden en verregaande decentralisatie leiden. Het lokale beleid krijgt zo de kans om burgers nog meer inspraak te geven door de sterk verkleinde afstand (Swianiewicz, 2010). Daarnaast wordt er geargumenteed dat de schaalvergroting voor schaaffecten kan zorgen door de hogere inkomsten en grotere budgettaire vrijheid en mogelijkheden. Of dit in Vlaanderen effectief het geval is, is echter voer voor verdere

onderzoeken (De Ceuninck & Steyvers, 2012). Tot slot leiden gemeentefusies tot een daling in bestuursmandaten. De daling betreft zowel de daling van het aantal burgemeesters, schepenen en raadsleden op gemeentelijk vlak, maar ook het aantal in te vullen mandaten die zich op het intergemeentelijk vlak bevinden. Dit zorgt voor een operationele besparing en vervolgens voor meer geld om aan beleid te spenderen (Schutgens, 2007).

Het onderzoek van Wayenberg, Steen en Van Dijck over framing bij de gemeentefusies van 2019 geeft tevens aan dat in deze verhalen volgende argumenten vooral aan bod komen: verbetering van de dienstverlening, schaalvergroting, verdere professionalisering van de organisatie en de vrijheid die aangereikt wordt in tegenstelling tot later mogelijk gedwongen fusies. Volgens de argumentatie kan enkel door het poolen van middelen kan een schaalvergroting en betere dienstverlening tot stand worden gebracht (De Ceuninck & Steyvers, 2012).

2.2.2 Argumenten tegen fusies

Een belangrijk argument bij gemeentefusies is dat de gemeenten te klein zijn om een volwaardige professionele dienstverlening te kunnen bieden aan haar inwoners. Dit leidde tot een oproep tot een minimumaantal aan inwoners die een gemeente nodig had. Hoewel men in Nederland aan het begin van deze eeuw van het principe van minimale inwonersaantallen begon af te stappen, besloot in 2011 de toenmalige regering echter terug een richtgetal van 100.000 inwoners aan te nemen voor de Nederlandse fusies (Abma, 2013). In de huidige Vlaamse discussie is men momenteel officieel ook afgestapt van een principieel vaststaand minimum inwonersaantal. Het ABB schrijft officieel dan ook geen veralgemeende fusie voor van gemeenten die kleiner zijn dan 15.000 inwoners. Eerder dan een grootschalige fusie van gemeenten is het ABB voorstander van een gerichte operatie met “sterke gemeenten” als doel. De laatste jaren spreekt ook de ABB echter wel vaak over het inwonersaantal van 15.000 of 20.000 als richtcijfer (Decoster, 2014; Homans, 2017).

Naast de minimale inwonersaantallen staan er ook andere argumenten rond gemeentefusies ter discussie. Zo wordt de causale link tussen de grootte van gemeenten en een stijging in professionalisering en daarmee gepaard gaande bestuurskracht in twijfel getrokken. Concrete cijfers die een stijging hiervan aantonen zijn namelijk schaars (Swianiewicz, 2010) Hier op aanvullend zouden grotere gemeenten door hun stijging in inwonersaantal en oppervlakte net meer afstand kunnen creëren tussen het bestuur en de burgers. Dit kan zowel op het vlak van mentale betrokkenheid (hoe sterk voel ik me verbonden met mijn gemeente en haar identiteit?) op het vlak van democratische betrokkenheid (“Voel ik een connectie met het bestuur van mijn gemeente en het beleid dat zij uitvaardigt?”), als een fysieke link die ondermijnd kan worden door de grotere oppervlakte waar de dienstverlening over verspreid wordt (“Geraak ik als burger snel en duidelijk genoeg aan of bij de diensten die mijn gemeente aan mij aanbiedt?”) (Swianiewicz, 2010).

Duidelijk blijkt dat de meeste argumenten pro en contra gemeentefusies op verschillende manieren te interpreteren zijn en zeer sterk gevoelsmatig betrokken zijn. Argumenten pro kunnen zeer snel omgevormd worden tot argumenten contra. Meer duidelijk wetenschappelijk onderzoek hiernaar kan toekomstige antwoorden bieden op de vragen die bij een fusietraject naar boven komen.

2.3 Contextonderzoek

2.3.1 De Belgische fusiegolf van 1977

Tot de jaren 1970 waren gemeentefusies in België eerder sporadisch en van kleine aard. Zo verdwenen er gedurende de jaren '60 tijdens vier fusiegolven 304 gemeenten of 11,4% van het totale aantal. Dit waren de meest doorgedreven fusiegolven tot dan toe. De fusiewet van 1975 bracht echter een Big-Bang-hervorming van het Belgische lokale landschap met zich mee. Op dat moment telde 60% van de gemeenten minder dan 2.000 inwoners, wat de toenmalige regering te weinig achtte. De regering Tindemans I zette door met haar plannen en besloot om een aantal redenen over te gaan tot verplichte fusies. Ten eerste werden de fusies doorgevoerd om het land te moderniseren: De Belgische burger werd mobieler en de wereld rondom hem werd kleiner, de inrichting van de gemeenten moest dus de moderniteit volgen (De Ceuninck, 2010). Ten tweede was er een toenemende verbinding tussen steden en hun randgemeenten op ruimtelijk vlak waarbij deze vaak vergrooiden tot een ruimtelijk eengemaakte urbane zone. Gemeentefusies zouden op dit vlak een organisatorische update zijn van een reeds ruimtelijke realiteit (Kesteloot, 2013). Een derde argument en logisch gevolg uit het vorige was dat inwoners uit de randgemeenten vaak gebruik maakten van de diensten van de grotere centrumgemeenten zonder hier toe bij te dragen via gemeentebelastingen (Kesteloot, 2013). Een vierde argument was de zwakke financiële staat waarin veel gemeenten begin jaren '70 verkeerden. Dit laatste werd dan ook meegenomen als voorwaarde bij de fusietrajecten. Nieuwe gemeenten werden geacht financiële zaken op orde te stellen (De Ceuninck, 2010).

De fusiegolf van 1977 had een gigantische impact op zowel instellingen als burgers. Ten eerste werd het aantal gemeenten in België in één schok gereduceerd van 2359 tot 596, slechts 25% van het vorige aantal en een Big Bang voor de lokale structuren. Voor de gemeenteaantallen in Vlaanderen betekende dit een krimp van 906 tot 315 gemeenten (Decoster, 2014). Ten tweede kreeg de fusiewet enorm veel tegenstand bij zowel bevolking als lokale politici. Het lokale fusieproces werd vaak ook op zeer korte tijd een politieke machtsoperatie of zelfs een machtsstrijd waarbij de vooropgestelde doelen van minima op vlak van inwonersaantal, oppervlakte en financiële leefbaarheid niet gerespecteerd werden. De toenmalige PSB in Wallonië en CVP in Vlaanderen konden veel van hun lokale machtsbastions bewaren of zelfs uitbreiden door op het vlak van de keuze van fusiepartners als het ware een systeem van *Gerrymandering*³ toe te passen (De Boeck, 2014). Het feit dat de eindbeslissing bij de minister en kabinet lag, versterkte de top-down organisatie van dit proces en bracht zware schade toe aan de legitimiteit van het fusieverhaal (De Ceuninck, 2009).

Van alle gemeenten vielen er uiteindelijk 92 buiten de fusiegolven, cases die de vorige argumenten rond partijpolitieke beïnvloeding binnen de fusietrajecten enkel ondersteunen. De effecten van de verplichte fusiegolf waren van zo'n grote aard dat het meer dan 30 jaar duurde tot het '*Trauma van 1976*' genoeg verwerkt was en er in Vlaanderen opnieuw ruimte was om over nieuwe fusies te praten. In 2009 werden deze in het bestuursakkoord van de regering Peeters II ingeschreven (De Ceuninck, 2017). Een geactualiseerde analyse van de fusiegolf van 1977 en de mogelijke impact die ze heeft op het huidige fusietraject is tevens een

³ Gerrymandering: "the practice of dividing or arranging a territorial unit into election districts in a way that gives one political party an unfair advantage in elections" – Merriam-Webster

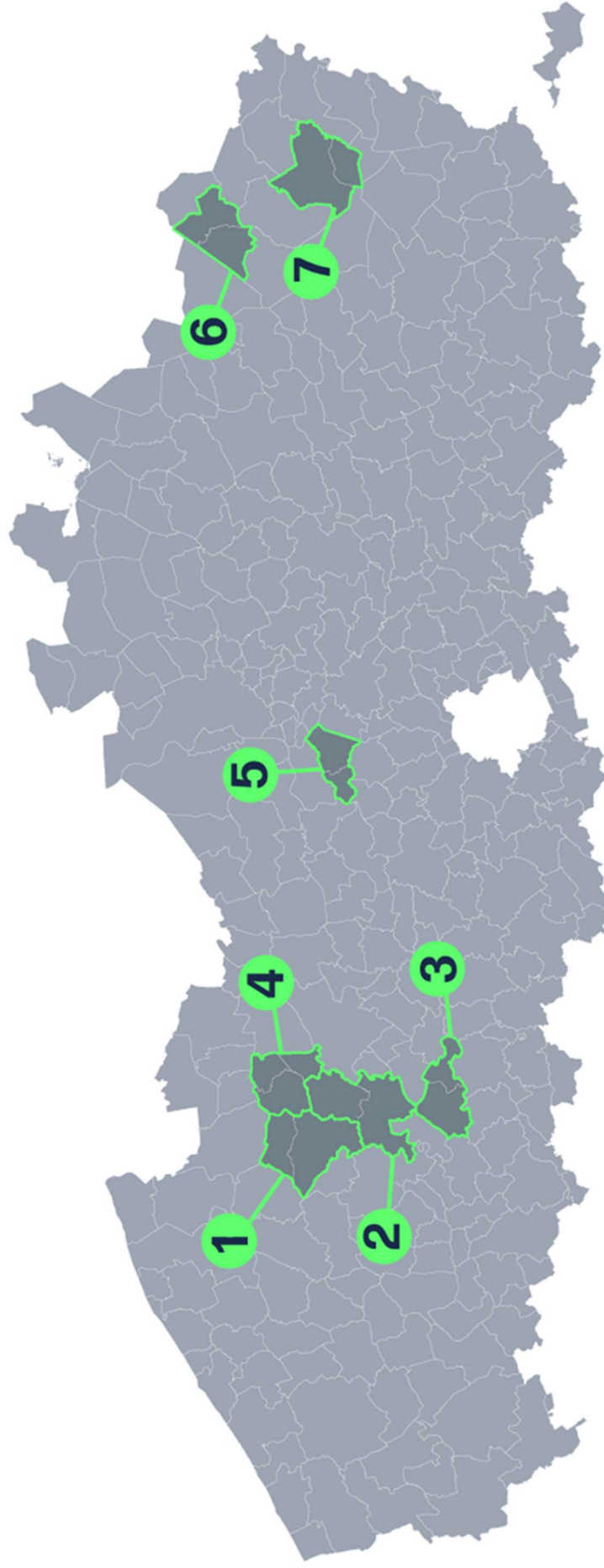
suggestie voor vervolgonderzoek, aangezien een diepgaande analyse dit onderzoek te ver weg zou leiden van haar doel op onderzoek naar wetenschappelijke fusievariabelen.

2.3.2 De Vlaamse gemeentefusies van 2019

De gemeentefusies die op 1 januari 2019 plaatsvonden waren zoals reeds vermeld de eerste sinds 1983. Ondanks de zeer royale belofte van de Vlaamse overheid van een schuldovername van 500 euro per burger en tijdelijke uitbreiding van het aantal schepenenambten is dit lage cijfer van slechts vijftien van de 308 Vlaamse gemeenten een pover resultaat (Agentschap Binnenlands Bestuur, 2018). Waren deze vijftien radicale vernieuwers of vreesden ze latere beïnvloeding van bovenaf?

Een eerste verkennend onderzoek lijkt te insinueren dat de argumentatie vanuit deze gemeenten een veelvoud aan aspecten bevat. Allereerst lijken (politieke) partijkleuren, regionale demografische verhoudingen en potentiële economische schaalvoordelen een rol te spelen in de fusieverhalen (Wayenberg, Steen, & Van Dijck, 2018). Daarnaast lijkt voor de gemeenten de financiële bonus van 500 euro schuldovername per inwoner vanuit de Vlaamse overheid toch een sterke stimulans te zijn geweest (Decoster, Bouckaert, Suykens, & Tegenbos, 2016). Als financiële stimulans betekent dit bijvoorbeeld een schuldovername van 7,8 miljoen euro voor Kruisem, 15,6 miljoen euro voor Pelt, of zelfs het maximum van 20 miljoen euro voor Deinze. De nieuwe fusiegemeente Pelt wordt zo in een klap schuldenvrij. De fusietrajecten van 2019 omvatten tot slot vooral kleinstedelijk of landelijke gebieden en geen enkele van de Vlaamse centrumsteden. Een van de mogelijke redenen is dat de fusiegolf die op 1 januari 1977 plaats vond in de hoofden van vele leden van de oudere generaties nog steeds niet verteerd is (Decoster, Bouckaert, Suykens, & Tegenbos, 2016). Bij de fusies die toen plaats vonden werd er namelijk zeer top-down gewerkt, wat bij veel voormalige gemeenten tot frustraties leidde. Optionele fusies die als ‘logisch’ golden, gingen uiteindelijk niet door en randgemeenten werden zonder pardon bij stedelijk gebied toegevoegd. Deze angst om ‘opgeslokt te worden’ door naburige grote(re) steden is nog steeds aanwezig in de hoofden van inwoners van kleine gemeenten (De Ceuninck, 2013).

Figuur 1: Fuserende gemeenten in 2019, nieuwe fusiegemeenten en hun naam.



1. Aalter (Aalter, Knesselare);
2. Deinze (Deinze, Nevele);
3. Kruisem (Kruishoutem, Zingem);
4. Lievegem (Lovendegem, Waarschoot, Zomergem);
5. Puurs-Sint-Amands (Puurs, Sint-Amands);
6. Pelt (Neerpelt, Overpelt);
7. Oudsbergen (Meeuwen-Guitrode, Opglabbeek).

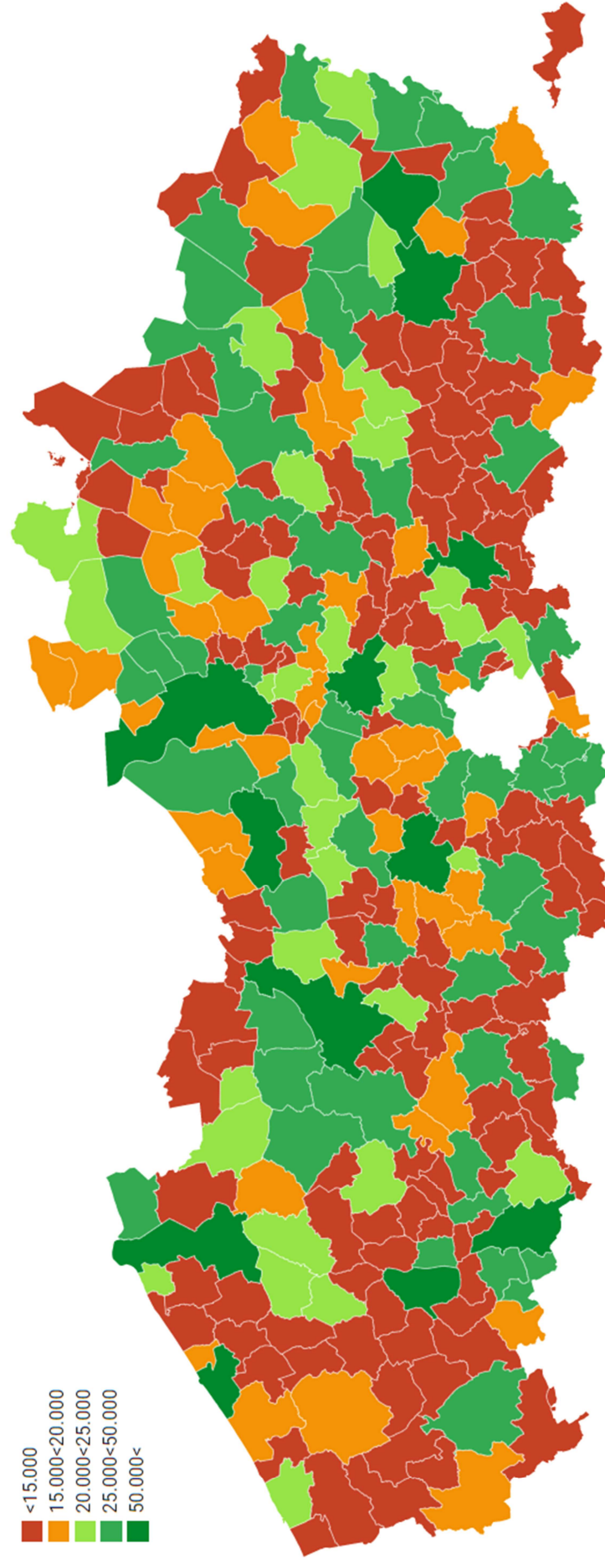
== Bron: VRT Nieuws

Het fusieproject van de Vlaamse overheid gedurende de vorige legislatuur werd gekenmerkt door drie kernelementen. Allereerst lag de focus op ‘selectieve’ fusies. Er werd gedurende de legislatuur geen algemene fusieoperatie zoals in 1977 opgezet waarin alle gemeenten verplicht zouden worden te fuseren. Het ging om een economisch ondersteund vrijwillig aanbod naar de Vlaamse gemeenten toe. De verwachting voor de volgende legislatuur is dat dit project zal uitmonden in een groter ondersteund fusieproces waar meer Vlaamse gemeenten aan zullen deelnemen tegen 2024 (Decoster & François, 2014). Een strategie die op het eerste zicht lijkt te werken want eind januari gaf bijvoorbeeld de burgemeester van Wommelgem toe dat er reeds besloten gesprekken plaatsvinden voor een mogelijke fusie met Wijnegem tegen 2024 (Peirsman, 2019) Ten tweede gaat het binnen dit proces om een ‘gestuurde vrijwilligheid’, waarbij de gemeenten zelf mogelijke fusieprocessen opstarten met het oog van een versterking van de lokale bestuurskracht binnen een nieuwe, grotere fusiegemeente. De Vlaamse overheid neemt hierbij enkel een sturende en ondersteunende taak op zich (Agentschap Binnenlands Bestuur, 2018). Ten derde is die versterking van de bestuurskracht een voorwaarde voor de Vlaamse overheid om tot een goedgekeurd fusieproject over te kunnen gaan (Agentschap Binnenlands Bestuur, 2018; Decoster & François, 2014)

Als we naar de toekomst proberen te kijken, levert een beknopte analyse van de Vlaamse gemeenten alvast enkele interessante basiscijfers op. Zo zien we op figuur 2 dat net iets meer dan de helft van de Vlaamse gemeenten, namelijk 152 van de 300 gemeenten, minder dan 15.000 inwoners telt. 47 gemeenten hebben tussen de 15.000 tot 20.000 inwoners, 33 gemeenten tellen tussen de 20.000 en 25.000 inwoners, 56 gemeenten tellen 25.000 tot 50.000 inwoners en slechts 12 Vlaamse gemeenten zijn groter dan 50.000 inwoners.

Als er bij een volgende fusiegolf gekozen wordt om verplichte fusies door te voeren om een minimum van 15.000 inwoners te bekomen, betekent dit dat de helft van de Vlaamse gemeenten een fusiepartner zal moeten zoeken. Stijgt dit minimumaantal tot 20.000 inwoners dan zitten we al reeds aan 66% van de Vlaamse gemeenten.

Figuur 2: De Vlaamse gemeenten vanaf 2019 met hun inwonersaantallen (cijfers van 2018) binnen de verschillende categorieën



2.3.3 De Europese context

Als we naar onze buurlanden kijken, wordt het snel duidelijk dat er verschillende modellen zijn waarop trajecten voor de gemeentefusies gebaseerd kunnen worden (De Ceuninck, 2013). In dit deel van het onderzoek wordt kort de situatie geschetst zoals ze in Nederland, Denemarken, Duitsland en Frankrijk is en wordt er getracht linken te leggen met de Vlaamse context.

Tabel 1: Vergelijking van het aantal gemeenten (#gem) en het gemiddelde aantal inwoners land per aantal gemeenten (#inw/gem), voor België (BE), Vlaanderen (VLA), Nederland (NL), Denemarken (DK), Duitsland (DE) en Frankrijk (FR)							
Aantal gemeenten en gemiddeld aantal inwoners		BE	VLA	NL	DK	DE**	FR***
1960	# gem	2.663	-	994	1.345	24.504	37.962
	# inw/gem	3.428	-	11.486	3.394	2.255	1.198
1971	# gem	2.359	906	873	277	22.510	37.659
	# inw/gem	4.091	6.002	15.028	17.872	2.710	1.355
1976/77*	# gem	596	315	842	275	10.718	36.394
	# inw/gem	16.465	17.596	16.311	18.419	5.752	1.451
1983	# gem	589	308	774	275	8.505	36.433
	# inw/gem	16.737	18.360	18.527	18.605	7.236	1.500
2000	# gem	589	308	537	275	13.854	36.567
	# inw/gem	17.384	19.287	29.542	19.382	5.931	1.610
2012	# gem	589	308	415	98	11.292	36.571
	# inw/gem	18.737	20.619	40.314	56.944	7.114	1.733
2019	# gem	581	300	355	98	11.012	34.841
	# inw ****	11.455 k	6.553 k	17.283 k	5.781 k	82.887 k	65.018 k
	# inw/gem	19.716	21.843	48.685	58.992	7.527	1.866
* Gebruikte data voor België: 1 januari 1977, overige landen 1976 ** Tot 1983 data voor de BRD, vanaf 2000 Duitsland *** France métropolitaine' **** in duizendtallen, 2018.							
Bronnen: Statbel, VNG, Gemeinde Verzeichnis, Harder, E (1985), De Ceuninck (2013), INSEE							

2.3.3.1 Nederland

Als er in Vlaanderen over gemeentefusies wordt gesproken, zal er vaak snel naar Nederland als gidsland gewezen worden (De Tijd, 2014). Nederland kent namelijk reeds decennia een systeem van graduele gemeentefusies waarbij al sinds de jaren '60 gemiddeld elke twee jaar telkens een aantal gemeenten besluiten te fuseren. Vergroting van de bestuurskracht was daarbij steeds het gebruikte credo (Abma, 2013; Broekema, Steen, & Wayenberg, 2016). Tot de jaren 1990 werden de Nederlandse gemeenten op het vlak van bestuurskracht zeer eendimensionaal beoordeeld aan de hand van het criterium van het aantal inwoners (Abma, 2013). Om in hun taken te kunnen voldoen, moesten de Nederlandse gemeenten simpelweg over een minimum inwonersaantal beschikken. Dit aantal evolueerde in Nederland van 2.000 à 3.000 in de jaren 1960 tot 10.000 in de jaren 1980. Vanuit deze optiek kwam de intentie tot schaalvergroting, waarbij een fusie van kleine gemeenten vervolgens een nieuwe grote(re) en meer bestuurskrachtige fusiegemeente zou genereren. Deze zou dan wel beter gewapend zou zijn om haar kerntaken te kunnen opnemen (Abma, 2013). De fusietrajecten die als gevolg van de minimumaantallen op gang kwamen, gebeurden vooral op initiatief van de centrale overheid of van het provinciaal bestuur. Er bestaat echter een uitzondering op deze regel namelijk wanneer het argument kan ingeroepen worden dat gemeenten een “ruimtelijke nood” kenden (Herweijer, 1998).

Het argument van ruimtelijke logica biedt een belangrijk verschil met de situatie in Vlaanderen, waar door uitgebreide lintbebouwing woonkernen zich over verschillende gemeenten begonnen te verspreiden, zonder dat de gemeentegrenzen mee evolueerden. In Nederland initialiseren grotere centrumsteden in dergelijke gevallen echter een fusieproces om kleinere randgemeenten aan zich toe te voegen en zo de bestuurlijke organisatorische realiteit aan te passen aan de ruimtelijke realiteit van de urbane ruimte (De Ceuninck, Reynaert, Steyvers, & Valcke, 2010; Herweijer, 1998).

Een andere beleidsfocus die in de jaren 1990 in Nederland de overhand kreeg was de “knelpuntenbenadering”, ingevoerd door De Graaff-Nauta, staatssecretaris van binnenlandse zaken in het Kabinet Lubbers II. Hierbij gelde de eendimensionale invalshoek van minimum inwonersaantallen niet langer als kernelement in het fusiebeleid (Abma, 2013). Bij de knelpuntbenadering gaat de overheid uit van een fusieproces dat bottom-up start. Hierbij zijn het de gemeentebesturen die een problemen binnen de lokale bestuurskracht signaleren. Meestal zijn deze problemen van ruimtelijke orde, zoals infrastructurele werken, woonuitbreiding en centrumfuncties. Ook de verdere decentralisatie die in Nederland vanaf de jaren 1980 plaatsvond, is in wezen een pleitdooi voor schaalvergroting, zowel qua IGS als qua herindeling van gemeenten, om de nieuwe beleidsuitdagingen die met een dergelijke decentralisatie opduiken op gemeentelijk vlak aan te gaan (Abma, 2013).

In het geval van de Nederlandse fusies zien we dus een dubbele evolutie. Ten eerste werd een initieel puur top-down beleid omgevormd tot een meer hybride systeem van top-down benadering op het vlak van minimale inwonersaantallen en de bottom-up knelpuntbenadering. Ten tweede zien we dat dit als gevolg heeft dat de gemeenten in Nederland zich in een quasi continue evolutie naar steeds grotere fusiegemeenten bevinden (De Ceuninck, 2013).

2.3.3.2 Denemarken

De gemeentefusies in Denemarken zijn een interessante case om de mogelijke toekomst van het Vlaamse fusieproces mee te vergelijken: Allereerst is het land sterk gelijkend op Vlaanderen qua inwonersaantal (5,9 versus 6,5 miljoen) en het had bijna evenveel gemeenten voor de fusiegolf van 2007 als Vlaanderen nu heeft, namelijk 275 versus 300 (CIA, 2019).

Ten tweede kenden de Deense gemeenten geen fusie-evolutie zoals in Nederland het geval was, maar vond er in het land tweemaal een Big Bang fusiegolf zoals de Belgische in 1977. Bij deze fusiegolven was er echter in tegenstelling tot de Belgische context steeds weinig verzet van de lokale entiteiten. Het aantal gemeenten daalde er op korte tijd dan ook met bijna 80% tot 275 fusiegemeenten. Bij de laatste fusiegolf van 2007 kregen de Deense gemeenten slechts zes maanden de tijd om zich voor te bereiden op fusiegesprekken. Op twee jaar tijd volgde er een verregaande fusieronde waarbij het aantal gemeenten van 275 gereduceerd werd tot slechts 98. (De Ceuninck, 2013; VOKA, 2018)

Tenslotte ging de Deense evolutie sterk gepaard met een verregaande decentralisatie van bevoegdheden naar het lokale niveau waarbij de gemeenten mee gingen instaan voor persoonsgebonden materie. Dit maakt de link met de Vlaamse context vooral interessant aangezien ook in Vlaanderen de gemeenten de afgelopen jaren meer bevoegdheden in handen hebben gekregen (De Ceuninck, 2013). Een mogelijke verdere afslanking of afschaffing van de provincies kan hier in de toekomst nog meer mogelijkheden bieden.

2.3.3.3 Duitsland

Duitsland kende 50 jaar geleden ook een massa aan kleine gemeenten. Zoals in voorgaande tabel zichtbaar telde West-Duitsland in 1960 bijna 25.000 gemeenten met een gemiddeld inwonersaantal van nog geen 2.500. De West-Duitse gemeenten kenden dezelfde problemen als de kleine gemeenten in België rond dezelfde tijd meemaakten waaronder preciaire financiële situaties en moeilijkheden om voldoende competent personeel aan te kunnen trekken (De Ceuninck, 2013). Onder invloed van onder meer de Bundesländer kwam er in de jaren '60 een meer continue beweging van fusies op gang. Allereerst gebeurde dit via vrijwillige en ondersteunde trajecten. Indien er geen intentie tot fusies naar boven bleek te komen, besloten de Länder in te grijpen en gedwongen fusies uit te voeren. Deze werden doorgevoerd tussen verkiezingen in, waarbij mogelijke electorale belangen uitgeschakeld werden. (De Ceuninck, 2013)

De afgelopen decennia vindt het merendeel van de Duitse fusies vooral in het voormalige Oost-Duitsland plaats. Deze kenden tijdens de DDR een zeer verregaande verspreiding van hyperkleine gemeenten, waarbij in 1990 zelfs driekwart van de meer dan 7.000 gemeenten minder dan duizend inwoners telden (De Ceuninck, 2013).

2.3.3.4 Frankrijk

Frankrijk kent in tegenstelling tot bovenstaande cases totaal geen traditie op het vlak van gemeentefusies. Het land is opgebouwd uit hyperkleine gemeenten en kende het grootste deel van de afgelopen decennia geen enkele incentives om gemeenten te laten fuseren. In 1960 telde het land bijna 35.000 gemeenten met een gemiddelde van een slechts minieme 1.198 inwoners. De volgende 50 jaar ging daar slechts een duizendtal gemeenten van af en kwam het gemiddeld inwonersaantal beperkt tot net iets meer dan 1.700 (Sénat français, 2009).

De minimale slagkracht van de vele kleine gemeenten zette de Franse overheid er toe aan om in navolging van buitenlandse voorbeelden in te zetten op een bestuurlijke hervorming. Onder Sarkozy kwam er in 2008 het plan van de '*Commune nouvelle*'. Pas vanaf 2016 kreeg het plan enige tractie en sindsdien zijn er een 2.000tal fusies van vooral de kleinste gemeenten top-down doorgevoerd. Deze fusiegolven blijven in de totale omvang echter beperkt en op fusies van de eerder grotere gemeenten blijft het alsnog wachten (De Ceuninck & Steyvers, 2013; Sénat français, 2009).

2.4 Conclusie literatuuronderzoek

Uit de cases van Nederland, Duitsland en Frankrijk valt een duidelijke conclusie te trekken. Algemeen worden fusies in eerste instantie op een vrijwillige manier aangemoedigd door de centrale overheid en pas wanneer deze niet effectief blijken te zijn wordt er overgegaan tot een top-down beleid. Zelfs bij Frankrijk, dat bij de Europese top hoort op het vlak van kleine gemeenten, is dit de afgelopen jaren zichtbaar (Sénat français, 2009). De belangrijkste argumenten binnen het besluitvormingsproces rond de fusies blijven ook terug te brengen tot het versterken van de slagkracht van gemeenten door middel van schaalvergrotingen. Enkel op deze manier kunnen ze gewapend worden om een steeds diepgaandere professionalisering van hun werking en nieuwe uitdagingen op het vlak van beleid aan te gaan. Hierbij komen minimale inwonersaantallen en daar aangekoppelde bestuurskracht op het vlak van economische zelfstandigheid op de eerste plaats bij het opstellen van nieuwe richtlijnen (De Ceuninck & Steyvers, 2013).

In Denemarken werden de twee doorgevoerde Big-Bang-hervormingen tegelijkertijd zowel gecompenseerd met als gedreven door een verregaande decentralisatie van bevoegdheden naar het lokale niveau. Een door tegenstanders beargumenteerd mogelijk verlies van nabijheid bij de burger van het beleid werd zo gecompenseerd door het dichterbij brengen van deze gedecentraliseerde materie. In Nederland gebeurde echter het tegenovergestelde en werden de bevoegdheden eerst gedecentraliseerd om vervolgens het fusieproces in gang te zetten (De Ceuninck & Steyvers, 2013).

Het lijkt dat Vlaanderen zich tussen deze twee processen in bevindt. Ten eerste lijkt in navolging van het vrijwillige traject de afgelopen 10 jaar iedereen er nu van uit te gaan dat de nieuwe Vlaamse regering zal beslissen een traject uit te zetten met verplichte fusies voor de kleinste gemeenten tegen 2024 (Peirsman, 2019). Ten tweede kregen de gemeenten de voorbije jaren meer bevoegdheden en verantwoordelijkheid: Er kwamen gedecentraliseerde bevoegdheden van het provinciale niveau, gemeenten kregen meer budgettaire ruimte en daar aan gekoppelde verantwoordelijkheid, en ten slotte kwam er op 1 januari 2019 de decretale fusie van de gemeenten met hun OCMW's (Homans, 2017). Ten derde blijft de discussie rond verdere decentralisatie naar het gemeentelijk niveau actueel. Zo blijven een aantal politieke partijen bijvoorbeeld voorstander van de afschaffing van provincies als bestuurlijk niveau en

van de versterking van het lokale niveau (Het Laatste Nieuws, 2019). Daarnaast leeft er in vele Vlaamse hoofden ook nog steeds een sterk negatief geladen sentiment rond gedwongen fusies in navolging van de fusiegolf van 1977 (De Boeck, 2014).

Op het vlak van de beloofde schaalvergroting blijkt er academisch geen consensus te bestaan (De Ceuninck & Steyvers, 2013). Voor de Vlaamse cases biedt dit de mogelijkheid om de komende jaren verder onderzoek op te zetten om de binnenlandse situatie en haar effecten te analyseren. Daarnaast stelt het echter de vaststelling dat er ruimer gekeken moet worden dan enkel “meer bestuurskracht op basis van hogere minimumaantallen aan inwoners”. Een verdere focus op wetenschappelijke factoren waarop nieuwe gemeenten gebaseerd kunnen of moeten worden, komt uit het literatuuronderzoek echter niet direct naar voren. Binnen mogelijke toekomstige Vlaamse fusies kan dit gezien het overgewicht aan emotionele argumenten bij de fusietrajecten echter een beslissende rol spelen om de burger te overtuigen van het nut van en de keuzes voor potentiële fusiepartners. Daarom moeten we op zoek gaan naar rationale factoren die in het onderzoek van een fusietraject zouden kunnen meegenomen worden om een band tussen gemeenten te kunnen verklaren. Deze “rationaliteiten” moeten dan ook tegenover de emotionaliteit binnen dit debat geplaatst worden.

Deel 3: Methodologisch kader

In dit derde hoofdstuk volgt de uiteenzetting van de gehanteerde methodologie voor dit masterproefonderzoek. Hierbij volgen de toelichting van de onderzoeksvragen en de onderzoeksstrategie.

De onderzoeksstrategie verklaart achtereenvolgens de voor- en nadelen van de keuzes binnen dit masterproefonderzoek, de gekozen selectie van de onderzoekseenheden en de manier waarop de data toegepast wordt. Afsluiten gebeurt met een vooruitblik naar het doel van de bekomen resultaten.

3.1 Onderzoeksvraag

Deze masterproef onderzoekt wat het effect is van het gebruik van verschillende proxyfactoren als basis voor een fusieproces tussen alle 300 Vlaamse gemeenten. De focus ligt hierbij op de mogelijke verschillen die er kunnen optreden wanneer er meer belang gehecht wordt aan een specifieke variabele. Binnen dit onderzoek stonden de volgende onderzoeksvragen centraal:

Welke wetenschappelijke factoren kunnen een rationale basis bieden voor gemeentelijke fusies?

1. Wat leren de ervaringen van onze buurlanden qua invloedsfactoren binnen het beleid op het vlak van gemeentefusies?
2. In welke mate zijn politiek, socio-economische, geografisch-demografische en historisch-culturele factoren van belang?
3. Hoe kunnen potentiële fusies in Vlaanderen vorm krijgen op basis van deze factoren?
4. Hebben de fusies op basis van deze factoren een verschillende uitkomst naargelang de gebruikte factor?

3.2 Onderzoeksstrategie

Een snelle blik op de bestaande literatuur leert dat het merendeel van het onderzoek naar gemeentefusies tot nu toe op een eerder kwalitatieve basis gebeurde (Wayenberg, Steen, & Van Dijck, 2018). Bij het onderzoek binnen deze masterproef werd echter voor een kwalitatieve voorbereidingsfase en een uiteindelijke kwantitatieve opstelling gekozen. Het doel van dit onderzoek is om net zoals bij het onderzoek van De Ruytter de Vlaamse gemeenten te laten fuseren tot “functionele economische regio’s (De Ruytter, 2014). Achter een nieuwe fusiegemeente dient een bepaalde logica schuil te gaan.

Om nieuwe fusiekaarten van Vlaanderen te bekomen op basis van deze functionele economische regio’s werd er voor een tweestapsonderzoek gekozen. Als eerste wordt er aan de hand van een literatuurstudie gekeken naar mogelijke elementen die in de buurlanden een basis vormen bij de fusies van gemeenten: worden deze op basis van bepaalde rationale criteria vastgelegd?

Vervolgens wordt er geprobeerd om op basis van zo’n rationale criteria functionele economische regio’s te vormen. De basis hiervoor is dan ook het gebruik van de proxyfactoren binnen dit onderzoek. Deze proxyfactoren bestaan uit variabele die statistische gegevens over de Vlaamse gemeenten bevat. Via een algoritmische clusteranalyse van deze statistische kerngegevens over de gemeenten worden dan uiteindelijk nieuwe fusiekaarten van Vlaanderen gevormd.

3.2.1 Voor- en nadelen

Bij het opstellen van deze onderzoeksstrategie kwamen zowel positieve als negatieve elementen naar boven. Hier mag uiteraard niet te snel over gegaan worden.

Een positief element van deze analyse is de evolutie naar wetenschappelijke kwantificeerbare factoren om vergelijkingen tussen gemeenten te zoeken. Deze factoren gaan verder dan de doorsnee politieke of partijpolitieke argumentatie die prevalent aanwezig is in het debat. Zo leveren de onderzoeksresultaten een meer rationele basis om politiek geïnspireerde argumenten mee af te blokken.

Een belangrijk negatief aspect waarmee men rekening moet houden bij de interpretatie van dit onderzoek is de abstractie van emotionele irrationele en menselijke aspecten van gemeentefusies. Emoties kunnen een immens sterke kracht zijn binnen de maatschappij in haar geheel, maar ook binnen politieke problemen. In Vlaanderen zijn er dan ook weinig discussies over de staatsinrichting die zo gevoelsmatig beladen zijn als het fusiedebat. Dit onderzoek is dan ook in haar essentie bedoeld om met haar gehanteerde “rationaliteiten” een tegengewicht te kunnen bieden aan deze emotionele golf van argumenten dit het fusiedebat kenmerkt. Daarboven benadrukt de emotionele abstractie ook net extra de complexiteit waarin dit politiek debat verweven zit en de nood aan extra wetenschappelijke basisfactoren binnen het fusieonderzoek.

3.2.2 Selectie van de onderzoekseenheden

Naast de beleidsfactoren kunnen we dus op zoek gaan naar wetenschappelijke factoren die potentieel hebben om te dienen als proxyfactor om de band tussen potentiële fusiegemeenten aan te tonen. Binnen dit onderzoek is het de bedoeling om deze verschillende wetenschappelijke factoren in kaart te brengen aan de hand van drie clusters: politiek, geografisch-demografisch en socio-economisch.

Ten eerste wordt er in dit onderzoek aandacht besteed aan de politieke component. De fusies van 2019 hebben aangetoond dat een belangrijke factor binnen de Vlaamse fusieprocessen nog steeds de politieke affiliatie van de burgemeesters en coalities is (Wayenberg, Steen, & Van Dijck, 2018). Niet toevallig waren de burgemeesters van de fuserende gemeenten allen lid van CD&V. Hierbij zal er dus een overzicht geboden worden van de nieuwe politieke situatie in Vlaanderen op het vlak van lokalen besturen. De aangetrokken variabele hierbij is de politieke kleur van de Vlaamse burgemeesters.

Ten tweede worden er proxyfactoren gezocht binnen de geografisch-demografische cluster en de socio-economische cluster om een band tussen twee potentiële fusiegemeenten aan te tonen. Potentiële proxyfactor voor dit onderzoek kunnen bijvoorbeeld de volgende zijn: centrumfuncties, woon-werkverkeer, woon-onderwijsverkeer, mate van industrie, gemiddeld inkomen, geografische verspreiding of centralisatie van woonkernen, inwonersaantal, belastingdruk, historische linken tussen (deel)gemeenten, lokale dialecten, en huidige samenwerkingsakkoorden (De Ceuninck, 2013; Schutgens, 2007). Bij het bepalen van bestuurskracht wijst de Vlaamse administratie zelf het inwonersaantal, oppervlakte, ruimtelijke logica en draagkracht van de inwoners aan als hoofdfactoren (De Ruytter, 2014). Zeker in het kader van de ruimtelijke orde en betonstop zal die ruimtelijke logica een belangrijke plaats innemen in het debat rond bestuurskracht (Voets, Coppens, Sterkens, De Peuter, & Van Dooren, 2014).

Op basis van deze argumenten werd er gekozen om vijf proxyfactoren in het onderzoek mee te nemen:

1. De politieke kleur van de gemeente. De gebruikte variabele hierbij is de politieke kleur van de burgemeester;
2. De ruimtelijke logica tussen gemeenten gekoppeld aan de locatie van woonkernen en ruimtelijk karakter;
3. Het Vlaams woon-werkverkeer;
4. Het woon-schoolverkeer binnen het secundair onderwijs (mobiliteit van scholieren);
5. De graad van aanvullende belastingen op basis van de gemeentelijke aanslagvoeten.

Deze factoren trachten een beeld te geven van de verschillende logica's die er mogelijk zijn om de band tussen gemeenten te onderzoeken. Daarnaast zijn sommige potentiële proxyfactoren onderzoekmatig wel interessant – zoals bijvoorbeeld lokale dialecten – maar moeilijk kwantificeerbaar om te zetten in onderzoeksvariabelen voor de clusteranalyse in dit onderzoek.

3.2.3 Dataverzamelmethode

De meerderheid van de datasets die in dit onderzoek gebruikt worden, zijn afkomstig van de officiële statistieken van de Vlaamse en federale overheden namelijk:

- de politieke kleur van burgemeesters⁴;
- het woon-werkverkeer⁵;
- de mobiliteit van scholieren⁶;
- de inwonersaantallen⁷;
- en de gemeentelijke aanslagvoeten⁸.

De dataset met geografische factoren werd opgesteld op basis van satellietbeelden van de Vlaamse gemeenten waarbij er telkens een code werd toegekend op een 1-7-puntenschaal.

Een belangrijke voorwaarde voor het gebruik van de datasets is dat dezelfde informatie van alle 300 gemeenten gekend moet zijn. Bij bovenstaande variabelen is dit het geval waardoor ze gebruikt kunnen worden in het onderzoek.

⁴ (Agentschap Binnenlands Bestuur, Benoemde burgemeesters legislatuur 2019-2024, 2019)

⁵ (Statbel, 2011)

⁶ (Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming, 2019)

⁷ (Federale overheidsdienst Binnenlandse Zaken, 2019)

⁸ (Agentschap Binnenlands Bestuur, Aanslagvoeten opcentiemen en aanvullende belastingen, 2019)

3.2.4 Data-analyse: procedure voor het bepalen van de fusiepartner(s)

Bepaling gemeentelijke basisdata

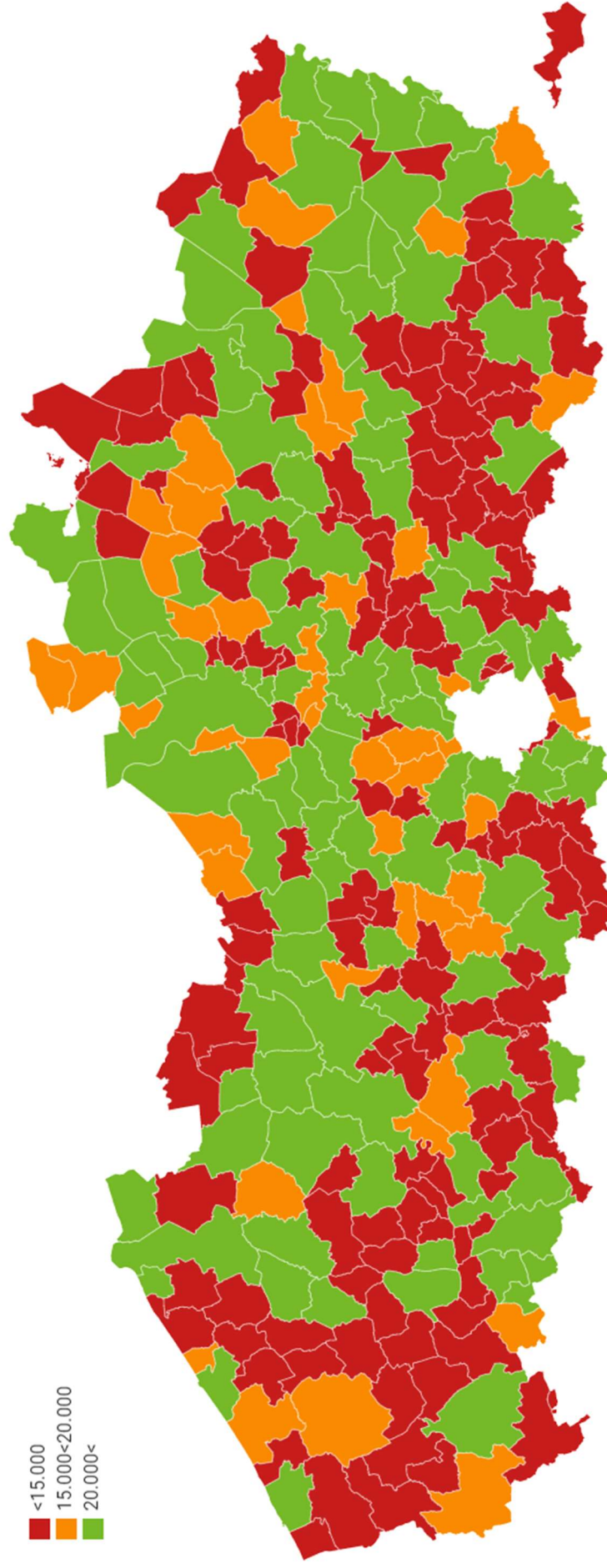
Op basis van bovenstaande proxyfactoren worden de potentiële fusiekaarten van Vlaanderen uitgewerkt. Deze potentiële fusiekaarten kunnen dan ook aantonen wat de effecten op het fusielandschap zouden zijn indien de specifieke proxyfactor een sterke waarde meekrijgt in het politieke of maatschappelijke debat.

Bij deze denkoefening wordt er geen rekening gehouden met de grenzen van de provincies en wordt er abstractie gemaakt van de taalfaciliteiten. Hierdoor worden dus alle 300 Vlaamse gemeenten in de studie meegenomen. Ten eerste mede omdat de Vlaamse overheid zelf aangegeven heeft de provinciale rol te willen afzwakken en bevoegdheden te focussen op Vlaams en lokaal niveau (Vlaamse Regering, 2014). Ook hebben meerdere Vlaamse partijen in de aanloop naar de verkiezingen van mei 2019 zich nogmaals uitgesproken voor het afschaffen van de provincies (Het Laatste Nieuws, 2019).

De faciliteitengemeenten zijn daarnaast echter een federale bevoegdheid en vallen niet volledig onder de controle van Vlaanderen. Vlaamse partijen hebben echter al aangegeven dat taalfaciliteiten geen belemmerende rol mogen spelen bij gemeentefusies. Open VLD diende in 2015 op het federale niveau dan ook een voorstel in om het mogelijk te maken faciliteitengemeenten te laten fuseren met andere gemeenten, hetzij andere faciliteitengemeenten of met gemeenten zonder faciliteiten (Ring TV, 2015). Daarbovenop tellen van de Vlaamse faciliteitengemeenten negen minder dan 15.000 inwoners, zitten er drie tussen de 15.000 en 20.000 en heeft enkel Ronse meer dan 20.000 inwoners (Federale overheidsdienst Binnenlandse Zaken, 2019). Het is dan ook aangewezen de faciliteitengemeenten te betrekken in dit onderzoek.

Hoewel het ABB momenteel officieel (nog) geen minimum inwonersaantal op de toekomstige gemeenten vastpint, is het voor dit onderzoek toch aangewezen om een hypothetisch minimumaantal mee te nemen in het onderzoek (Agentschap Binnenlands Bestuur, 2018; Decoster, 2014). Daarom zal er met de inwonersaantallen 15.000 en 20.000 gewerkt worden bij de verschillende analyses. De nieuwe minimumdrempel van 15.000 inwoners kwam reeds in eerder onderzoek en beleidsdocumenten als een officieus richtgetal aan bod. Belangrijk hierbij is ook dat meer dan de helft van de Vlaamse gemeenten (152 van de 300) minder dan 15.000 inwoners telt (Homans, 2017). Het inwonersaantal van 20.000 wordt daarnaast aangewend omdat momenteel 2/3 van de Vlaamse gemeenten onder deze drempel zit (Decoster & François, 2014; De Ruytter, 2014). Daarnaast pleitten onder andere VOKA en Vlaams minister-president Geert Bourgeois in het verleden reeds voor de grens van 20.000 inwoners als nieuw minimum (De Standaard, 2012; Remaut, 2016).

Figuur 3: De Vlaamse gemeenten anno 2019 met minder dan 15.000 en 20.000 inwoners (cijfers uit 2018)



Algoritme fusie-oefening

Allereerst bestaat het onderzoek uit het opstellen van de basisdata per gemeente. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van de NIS-codes en het inwonersaantal. Als basis worden de gemeenten geordend op inwonersaantal. De volgende stap in het fusieproces betekent het vaststellen van de potentiële fusiepartners. Een belangrijke voorwaarde in dit onderzoek is dat gemeenten enkel kunnen fuseren met een grensgemeente. Dit om organisatorische en ruimtelijke wanorde tegen te gaan. De nieuwe kaart van Vlaanderen mag geen versnipperde wanorde betekenen. Deze gemeentelijke basisdata vormt dus de start van het onderzoek:

- Inwonersaantal: Hierbij worden aantallen uit 2018 gebruikt aangezien de data voor 2019 nog niet voorhanden was wanneer dit onderzoek werd uitgevoerd. Het enige verschil dat mogelijks belang heeft, is de gemeente Bonheiden die op 1 januari 2019 15.010 inwoners telde en daarmee net boven de ondergrens van 15.000 inwoners uitkwam. Binnen het kader van dit onderzoek wordt hier dus abstractie van gemaakt.
-
- Grenzen: Hierbij wordt er voor het begrip ‘grensgemeente’ de volgende voorwaarde gedefinieerd: Grensgemeenten zijn via een hoofdweg rechtstreeks met elkaar verbonden, waarbij deze weg geen andere gemeente moet doorkruisen om deze verbinden te kunnen vormen. De gemeente met de enige uitzondering hierop is Voeren, aangezien deze gemeente met geen enkele andere Vlaamse gemeente een grens deelt. Worden gemeenten dus bijvoorbeeld gescheiden door een waterweg zonder brug of tunnel, of delen zij velden of wouden zonder verbindingswegen, dan ‘grenzen’ zij voor deze variabele niet aan elkaar.

De volgende stap in het onderzoek betekent het toevoegen van de gebruikte variabele en het vaststellen van het nieuwe minimumcijfer voor het inwonersaantal, namelijk 15.000 of 20.000. Door de koppeling van deze gemeentelijke basisdata met de te onderzoeken variabele wordt er vervolgens een algoritmisch proces gestart dat tot nieuwe fusiegemeenten moet leiden. Hierbij worden als eerste de gemeenten onder het minimum als onderzoeksobject genomen. Van deze gemeenten wordt geanalyseerd met welke buurgemeenten zij op basis van de te onderzoeken variabele de sterkste band hebben, waarna deze worden samengevoegd tot een nieuwe fusiegemeente. Hierna wordt deze nieuwe fusiegemeente volgens dezelfde logica in de te onderzoeken groep gemeenten opgenomen. Telt zij minder dan het minimumaantal dan wordt er opnieuw een nieuwe sterkste band gezocht.

Indien de band even sterk blijkt bij een keuze tussen een gemeente onder de minimumdrempel en een gemeente boven de minimumdrempel dan wordt er vanuit een inductieve logica gekozen voor de kleinste gemeente. Dit betekent een relatief nadeel voor de grotere gemeenten om te fuseren. Dit is binnen dit onderzoek echter een bewust gemaakte keuze vanuit de idee dat er in eerste instantie een nood is voor kleinere gemeenten om hun slagkracht uit te breiden, meer dan grote gemeenten om nieuwe (kleinere) gemeenten aan te hechten.

Dit komt neer op wat De Ruytter in zijn onderzoek omschrijft als een keuze tussen het gebruik van een deductieve methode of een inductieve methode. Bij deductieve methodes worden er a priori bepaalde gemeenten vastgelegd als kern van de nieuwe te fuseren gemeente. Bij inductieve methodes wordt er meer rekening gehouden met de kleinere landelijke gemeenten (Tolbert & Sizer, 1996). Hier stelt zich dus opnieuw de principiële discussie tussen een al dan niet potentiële voorkeur voor stedelijke gemeenten in dit onderzoek. Binnen het kader van dit onderzoek wordt echter de voorkeur gegeven aan een focus op de inductieve methode. Vanuit de Vlaamse overheid werd de afgelopen jaren vooral de focus gelegd op het

fuseren van kleine gemeenten onder de 15.000 inwoners (Homans, 2017). Een hantering van de inductieve methode is derhalve meer aan de orde, gebaseerd op de Amerikaanse methode ontwikkeld door Tolbert & Sizer (1996). Binnen het algoritme wordt er dus gefocust op de kleinste gemeenten om een overdaad aan grootstedelijke fusies tegen te gaan. Binnen deze methode is het gebruikte inwonersaantal dat van 1 januari 2018 afkomstig van de FOD Economie (Federale overheidsdienst Binnenlandse Zaken, 2019). Tot slot wordt binnen deze berekeningen gebruik gemaakt van de 300 Vlaamse gemeenten zoals ze sinds de fusies van 1 januari 2019 bestaan.

Per proxyfactor zal via een algoritmische clusteranalyse op basis van de variabelen van de proxyfactoren een fusieproces gestart worden waarbij alle gemeenten die onder de minimumdrempel zitten gefuseerd worden tot de kleinste (fusie)gemeente meer dan 15.000 of 20.000 inwoners telt. Hierna stopt de oefening en is er een nieuwe lijst van Vlaamse (fusie)gemeenten gevormd. Op basis van de uiteindelijk gevormde lijsten van fusiegemeenten worden tenslotte kaarten opgesteld die de nieuwe situatie weergeven. Nieuwe fusiegemeenten zullen daarbij in eenzelfde kleur weergegeven worden. Gemeenten die niet fuseren blijven grijs.

Deel 4: Onderzoeksresultaten

Binnen dit deel zoomen we dieper in op de drie clusters politiek, geografisch-demografisch en socio-economisch, en zullen de analyses van de vijf geselecteerde proxyfactoren in deze volgorde besproken worden:

- De politieke kleur van de burgemeester;
- De ruimtelijke logica tussen gemeenten;
- Het Vlaams woon-werkverkeer;
- Het Vlaams woon-schoolverkeer binnen het secundair onderwijs;
- De aanvullende gemeentebelastingen

Per proxyfactor wordt de analyse van de variabele tweedelig opgesteld. Allereerst wordt de fusiekaart op basis van het minimum van 15.000 inwoners besproken. Vervolgens wordt analoog de fusiekaart op basis van 20.000 inwoners besproken. Elke analyse is daarbij opgebouwd uit dezelfde elementen: Allereerst worden de basiscijfers van de bekomen kaart opgesomd (aantal gemeenten, gemiddelde en mediaan betreffende aantal inwoners en de verhouding tussen fusie- en niet-fusiegemeenten. Vervolgens worden de belangrijkste opmerkingen in verband met de kaart en de bekomen fusies kort vermeld. Hierbij wordt niet elke nieuwe fusiegemeente opgesomd, maar wordt er enkel op de meest opmerkelijke fusies gefocust om een kort beeld van de kaart te schetsen. Voor de volledige lijst van fusiegemeenten en hun deelgemeenten wordt verwezen naar de bijlagen achteraan deze masterproef. Tot slot wordt de analyse afgesloten met een blik op de grootste en kleinste gemeenten van deze fusiekaart.

4.1 Het politieke verhaal: modern politiek beleid of behoud van lokale baronieën?

Zoals eerder vermeld spelen lokale politici een belangrijke rol in een (potentieel) fusieverhaal. Bij de fusiegolf van 1977 speelden politieke belangen in veel fusieverhalen uiteindelijk een sterke rol (De Boeck, 2014). Ook in de aanloop naar 2019 speelde het politieke verhaal opnieuw door. Al dan niet toevallig waren alle vijftien de burgemeesters van de gemeenten die overgingen tot fuseren CD&V-burgemeesters (De Loor, 2019). Daarnaast waren er gemeenten met intenties tot fusies, maar liepen deze stuk op een politieke ‘njet’. Zo gaf het stadsbestuur van Eeklo aan bereid te zijn om fusiegesprekken met haar buurgemeenten op te starten, maar gaven deze allen aan geen interesse te hebben in fusies met Eeklo (Peirsman, 2019). Om de link met de politieke realiteit duidelijk over te brengen, wordt de politieke kleur van de burgemeester gekozen als politieke proxyfactor. Een andere mogelijkheid, de grootste lokale partij, kan door coalitie- en anti-coalitievorming een vertekend beeld geven over de reële lokale machtsverhoudingen.

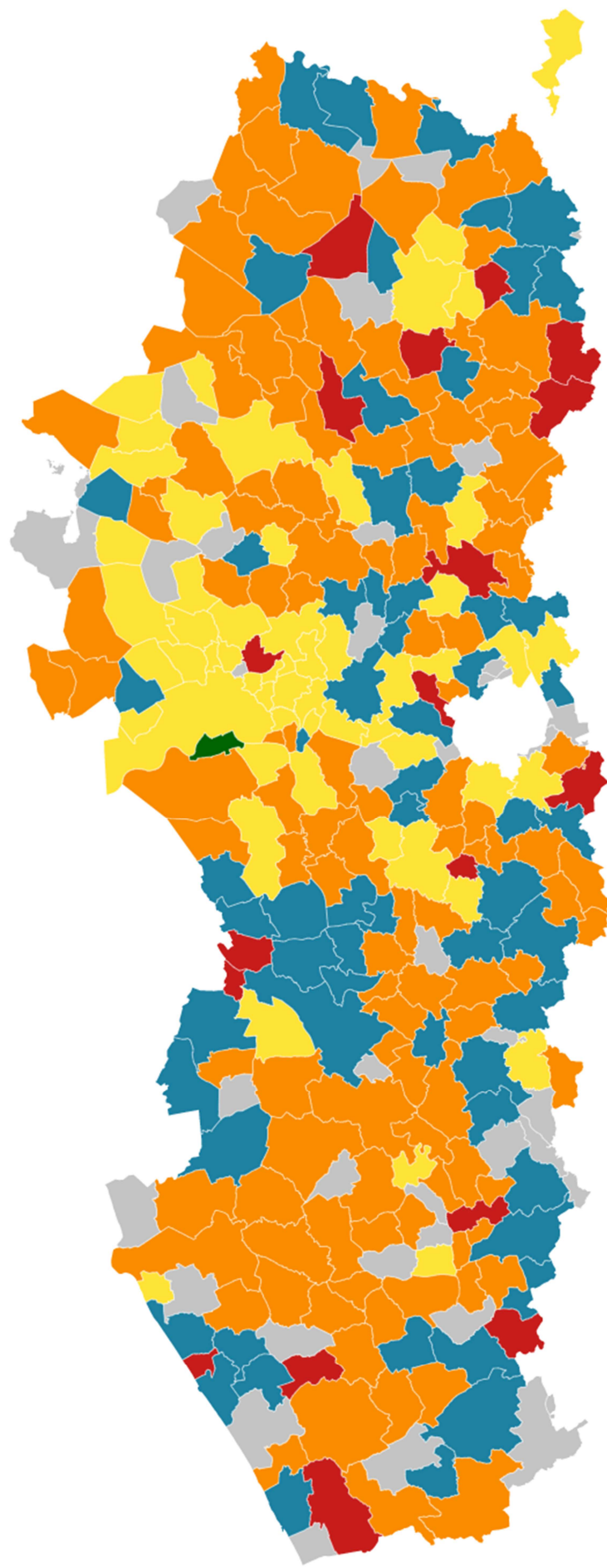
Met deze proxyfactor wordt de nadruk gelegd op het spanningsveld tussen bestuurskundige professionalisering en lokale politieke ambities dat nog steeds in vele gemeenten aanwezig is (De Ceuninck & Steyvers, 2012). De vraag stelt zich of fusies plaatsvinden vanuit het oogpunt van (verdoken) politieke argumenten of vanuit een modern governance beleid, gefocust op een efficiënte en effectieve lokale overheid op maat van de gemeenschap?

Uit de politieke kaart van Vlaanderen (zie figuur 4) zijn een aantal vaststellingen op te maken: Allereerst heersen CD&V en in mindere mate N-VA over de Vlaamse gemeenten, met CD&V bastions in West-Vlaanderen en Limburg, en N-VA sterk in Antwerpen. Open VLD beheerst de Gentse regio en het merendeel van de gemeenten tegen de Waalse grens tussen Ieper en Ninove. De laatste van de traditionele partijen, sp.a, ziet haar macht herleid tot eilandjes, vaak met burgemeesters die opkwamen in lokale partijen of kartels. Vooral in Vlaams-Brabant kent ze nog een invloed waar Leuven, Vilvoorde, Halle en Landen de laatste grote gemeenten zijn die de partij nog in handen kan houden. Groen tot slot levert slechts één burgemeester af in Zwijndrecht (Agentschap Binnenlands Bestuur, 2019).

Een fusieoefening voor Vlaanderen op basis van deze informatie bleek een moeilijke kaart te zijn, aangezien onder andere de multitude aan CD&V en N-VA gemeenten het onmogelijk maakt om beredeneerd te kunnen weergeven waarom er voor een specifieke gemeente wordt gekozen wanneer er meerdere mogelijkheden zijn. Voorbeelden hiervan zijn de gemeenten in de ruit Brugge-Diksmuide-Roeselare-Deinze, de regio rond de stad Antwerpen, regio Mol of zuidwest-Limburg.

Daarnaast geeft het verder analyseren van de politieke kleuren in Vlaanderen een vertekend beeld aangezien een aanzienlijk deel van de Vlaamse burgemeesters in 2019 verkozen is op een lokale lijst of op een kartellijst. Zo zijn 40 van de burgemeesters alvast niet aan een partij te linken (Agentschap Binnenlands Bestuur, 2019). Zonder een duidelijk te beargumenteren kaart is het dus moeilijk om op basis van deze variabele effectief een algoritmisch fusieproces te laten plaatsvinden. Daarvoor zijn er te veel gelijke mogelijkheden tijdens het proces.

Figuur 4: De politieke kleur van de Vlaamse burgemeesters



Bron: Eigen werk op basis van Agentschap Binnenlands Bestuur (2019)

4.2 Geografie: de Vlaamse nevelstad

Vlaanderen is een van de meest verstedelijkte regio's ter wereld. Dit heeft als effect dat Vlaanderen niet echt meer op een gebied met (strikt) gescheiden steden en dorpen lijkt, maar vooral op een aaneenschakeling van bebouwde clusters, aan elkaar verbonden met de door lintbebouwing geflankeerde lijnen in het landschap (Kesteloot, 2013). Mede hierdoor wordt in de stedenbouw vaak de term 'nevelstad' gebruikt om de Vlaamse ruimte te beschrijven. Een aaneenschakeling van bebouwde ruimte die onderdeel uitmaakt van meer dan één gemeente heeft als effect dat zowel fysieke als mentale barrières opgehaald kunnen worden (Kesteloot, 2013). Hierdoor worden socio-economische kruisbestuivingen tussen gemeenten versterkt, aangezien inwoners gebruik maken van die aaneengeschakelde ruimte. Deze ruimtelijke verbondenheid van gemeenten wordt binnen deze proxyfactor gedefinieerd als woonzones die hetzij over gemeentegrenzen heen in elkaar doorlopen, hetzij in elkaars buurt liggen.

Het is echter niet de bedoeling dat grotere gemeenten via een deductieve methode simpelweg bevoorreed worden. Er werd dan ook getracht om een gebalanceerde variabele op te bouwen voor deze proxyfactor. In tegenstelling tot een deductieve pro methode die de centrumsteden zou bevoordelen wordt er gebruik gemaakt van een inductieve methode om kleine gemeenten te bevoordelen. Gemeenten krijgen waarden toegekend op een 1 tot 7 puntenschaal. Deze schaal geeft een indicatie van de intensiteit van de bebouwde ruimte en de relatie tot de buurgemeenten. De mogelijke gemeentefusies worden vervolgens op deze schaal gebaseerd. Hoe hoger de score op de puntenschaal, hoe groter de geografisch-demografische band de tussen gemeenten. Een grotere band zal wordt dus opnieuw gebruikt als basis voor de fusies van partnergemeenten. Hieronder volgt de gebruikte puntenschaal met de betekenis van elke score:

- 1: **Vrij liggend dorp:** Het betreft een gemeente die is opgebouwd uit quasi één woonkern. Deze grenst ruimtelijk gezien niet aan een buurgemeente.
- 2: **Verzameling van vrij liggende dorpen:** Het betreft een gemeente die is opgebouwd uit meerdere dorpen/woonkernen. Deze grenzen ruimtelijk gezien niet aan een woonkern van een buurgemeente.
- 3: **(Kleine) afstand tussen de (hoofd)kernen van gemeente:** Het dorp is uit één of meerdere vrij liggende kernen opgebouwd (type plattelandsgemeenten) en bevindt zich geografisch dit bij de hoofdkern van een buurgemeente.
- 4: **Lintbebouwing tussen gemeenten:** Twee gemeenten zijn verbonden door middel van lintbebouwing.
- 5: **Overlap bebouwd gebied over de gemeentegrenzen:** Twee gemeenten delen een grensgebied waar bebouwing doorloopt.
- 6: **Meervoudige overlap bebouwd gebied over de gemeentegrenzen:** Twee gemeenten delen een meerdere grensgebieden waar bebouwing doorloopt.
- 7: **Sterk doorlopende bebouwing over de gemeentegrens heen:** Twee gemeenten delen een groot gebied waarin de bebouwde ruimte over de grenzen doorloopt.

Een koppeling van deze scores aan de minimumdrempels van 15.000 en 20.000 inwoners brengt de volgende kaarten teweeg.

Analyse 15.000

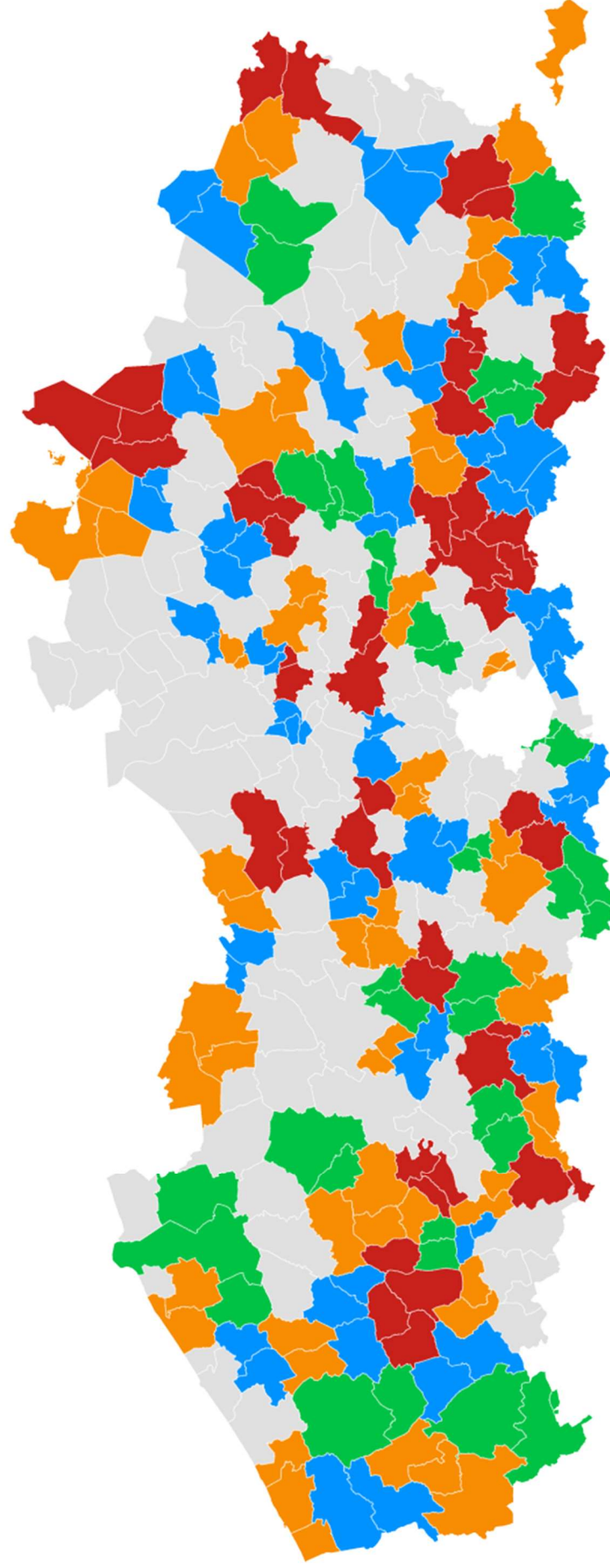
De kaart op basis van geografie en 15.000 inwoners levert het grootste aantal gemeenten op van dit onderzoek. Van de 300 gemeenten blijven er 181 over, waarbij er 204 worden gefuseerd tot 85 nieuwe gemeenten, en er 96 gemeenten ongewijzigd blijven. Tot slot tellen de gemeenten gemiddeld 36.208 inwoners en ligt de mediaan met Poperinge-Vleteren-Lo-Reninge op 26.666.

Wat we zien is dat de nieuwe fusiegemeenten relatief verdeeld zijn qua soort fusiegemeente. Er zijn landelijke fusies zoals Oosterzele-Sint-Lievens-Houtem (23.801) of Moorslede-Ledegem (20.796) waarbij twee landelijke gemeenten met minder dan 15.000 inwoners fuseren. Daarnaast zijn er kleinstedelijke fusies zoals Merelbeke-Melle (36.208) of Boechout-Hove (21.235) waarbij twee kleinere stedelijke gemeenten fuseren in plaats van bij een veel grotere gemeente aangehecht te worden. Tot slot zijn er ook fusies waarbij grotere gemeenten een hinterland aanhechten zoals Ieper-Heuvelland-Mesen (43.866) of Tienen-Boutersem-Hoegaarden-Glabbeek (55.082).

Niet alle grotere steden hechten echter nieuwe gemeenten aan. Zo kent als gevolg van de inductieve methode Antwerpen geen gebiedsuitbreiding, aangezien de grensgemeenten zich telkens aan een andere gemeente hechten. Rond Antwerpen ontstaan de fusiegemeenten Schilde-Wijnegem (29.296), Wommelgem-Borsbeek (23.578) en Aartselaar-Hemiksem-Niel-Schelle (44.529). Ook voor de centrumsteden Gent, Hasselt, Kortrijk en Oostende is dit het geval en blijven zij zonder fusiepartner. De overige acht centrumsteden fuseren wel. In Vlaams-Brabant zien we de fusie van Leuven met zes van haar buurgemeenten, waaronder haar gehele oostelijke buurregio tot Leuven-Lubbeek-Oud-Heverlee-Bierbeek-Bertem-Holsbeek. Deze nieuwe massagemeente telt 154,6% van het oorspronkelijke inwonersaantal van Leuven. Een andere interessante stijger qua inwonersaantal is Turnhout dat fuseert met haar oostelijke burens tot Turnhout-Ravels-Oud-Turnhout-Arendonk en waarbij het inwonersaantal stijgt tot 85.805 (+94,4%). Opvallend: de westelijke buurgemeenten en nieuwe fusiegemeente Beerse-Vosselaar, waar Turnhout een stadsregio mee deelt hecht zich echter niet aan. Dit deels door de inductieve methode van het onderzoek waarbij de voorkeur naar kleinere gemeenten gaat. Van de Vlaamse provincies telt West-Vlaanderen op deze kaart tot slot het grootste aantal fusies: 53 van de 64 gemeenten smelten hier samen. In provincie Antwerpen is dit slechts 39 van de 70 gemeenten. Naast West-Vlaanderen kent ook het gebied tussen Overijse-Geel-Tongeren een groot aantal fusies waarbij er slechts vier gemeenten apart blijven.

Vijf gemeenten tellen nu meer dan 100.000 inwoners: Antwerpen (523.248), Gent (260.341), Groot-Leuven (156.776), Groot-Brugge (143.172) en Groot-Mechelen (101.255). De kleinste gemeente is Rumst (15.114).

Figuur 5: De fusiegemeenten op basis van de proxyfactor geografie – minimumaantal van 15.000 inwoners



Bron: Eigen werk

Analyse 20.000

De kaart op basis van geografie en 20.000 inwoners brengt het aantal gemeenten op 142, waarbij er 255 worden gefuseerd tot 97 nieuwe gemeenten, en er 45 gemeenten ongewijzigd blijven. Tot slot tellen de gemeenten gemiddeld 46.148 inwoners en ligt de mediaan tussen Sint-Pieters-Leeuw (34.038) en Lommel (34.044).

Bij de opschaling naar 20.000 inwoners zien we dat de nieuwe fusiegemeenten relatief verdeeld blijven qua soort fusiegemeente. Wel zien we dat een aantal combinaties van fusiegemeenten die minder dan 20.000 wordt opgesplitst en met andere gemeenten fuseert:

- Avelgem-Kluisbergen (16.518) wordt Ronse-Maarkedal-Kluisbergen (39.128) en Zwevegem-Avelgem-Spiere-Helkijn (36.771);
- Gooik-Lennik (18.260) wordt Dilbeek-Ternat-Lennik (66.939) en Gooik-Galmaarden-Herne-Bever (26.808);
- Zoutleeuw-Linter (18.753) wordt Sint-Truiden-Zoutleeuw (48.971) en Tienen-Boutersem-Linter-Hoegaarden-Glabbeek (62.337);
- Alken-Wellen-Kortesseem (27.413) wordt Hasselt-Diepenbeek-Alken (108.353) en Borgloon-Kortesseem-Wellen-Heers (33.835)

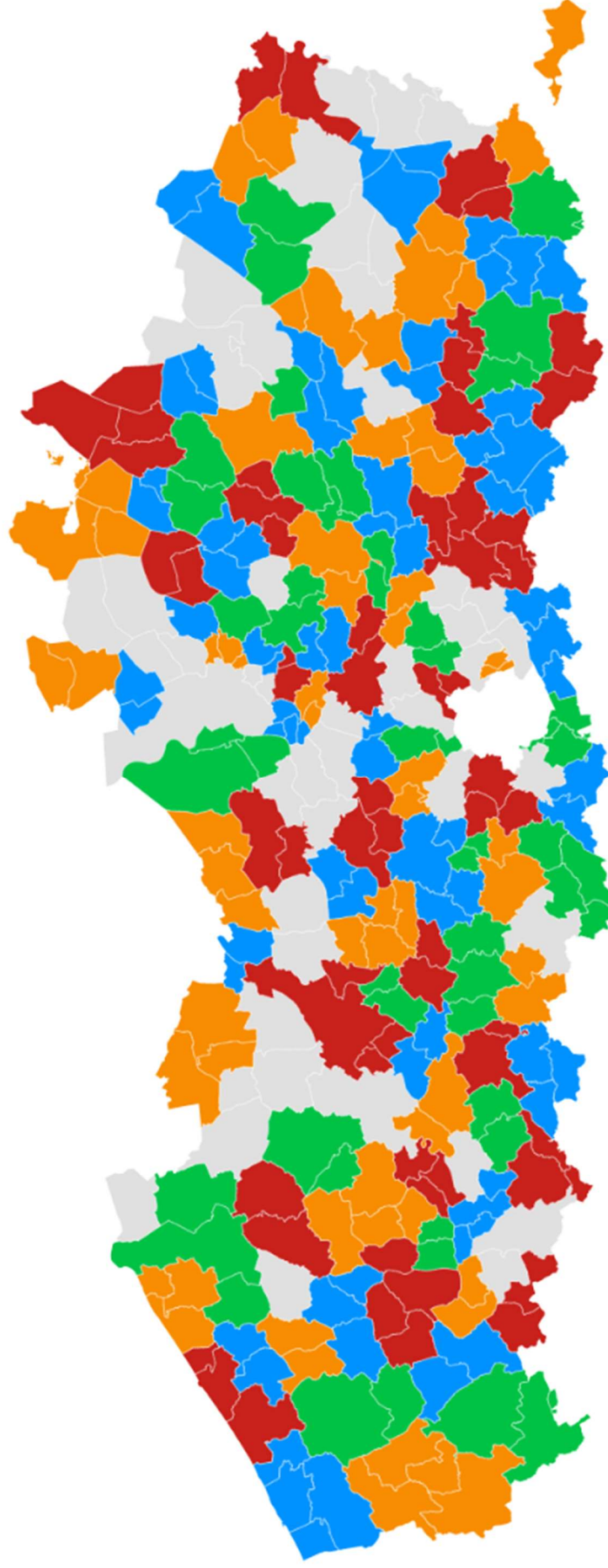
Alken-Wellen-Kortesseem telt wel meer dan 15.000 inwoners maar is de uitzondering aangezien het effect hier door de fusie tussen Alken, Hasselt en Diepenbeek komt. Bij 15.000 krijgt de band met Wellen en Kortesseem een voordeel van de kleine gemeente aangezien Hasselt geen deel uitmaakt van een fusie. Wellen en Kortesseem maken dan ook deel uit van een kleinstedelijke fusie met Borgloon.

Drie nieuwe fusiegemeenten verdwijnen dan weer door een verdere samenvoeging: Koksijde-Nieuwpoort-De Panne (44.651) smelt samen met Veurne-Alveringem (16.879) tot een Westhoek gemeente die het gehele huidige arrondissement Veurne omvat. De fusiegemeente De Pinte-Sint-Martens-Latem (19.000) wordt samen met Destelbergen (18.026) bij Gent gevoegd

Dankzij de vorming van Oostende-Middelkerke-Bredene (108.531) blijven van de grote steden enkel Antwerpen (523.248) en Kortrijk (76.265) over zonder fusiepartner. Deinze (43.264), Lokeren (41.438) en Maasmechelen (38.193) vervolledigen die top 5.

Acht gemeenten tellen nu meer dan 100.000 inwoners: Antwerpen (523.248), Groot-Gent (297.367), Groot-Leuven (156.776), Groot-Brugge (143.172), Groot-Aalst (137.240), Groot-Oostende (108.531), Groot-Hasselt (108.353) en Groot-Mechelen (101.255). De kleinste gemeente is Kortenberg (20.214).

Figuur 6: De fusiegemeenten op basis van de proxyfactor geografie – minimumaantal van 20.000 inwoners



Bron: Eigen werk

4.3 De Vlaamse cluster van centrumsteden

Binnen dit deel van het onderzoek wordt gefocust op de gedeelde functies die er binnen een economische regio aanwezig zijn. Dergelijke economische gebieden kunnen op twee manieren gepercipieerd worden. Enerzijds kan een centrumstad diensten aanbieden aan haar hinterland, waarbij randgemeenten gebruik maken van deze bovenlokale goederen en diensten. Anderzijds kunnen landelijke gemeenten bovenlokale diensten gespreid aanbieden, waarbij er van een meer fragmentarische samenhang sprake is.

Hierbij kan gebruik gemaakt worden van een deductieve of inductieve methode (Tolbert & Sizer, 1996). Zoals reeds aangehaald zal er hier gebruik gemaakt worden van een inductieve methode waarbij de focus op de kleine(re) gemeenten ligt om grootstedelijke fusies niet voor te trekken.

4.3.1 Woon-werkverkeer

De analyse van het woon-werkverkeer is een replicatie van het onderzoek van De Ruytter uit 2014. De inductieve methode maakt gebruik van een clusteranalyse van proportionele pendelstromen tussen woongemeenten en werkgemeenten. Deze pendelstromen zijn gebaseerd op de data van het woon-werkverkeer in het tweede kwartaal van 2011. Deze dataset geeft de pendelstromen tussen de Belgische gemeenten weer, waar we enkel de Vlaamse van gebruiken.

Het algoritme dat gebruikt wordt om de gemeenten te fuseren maakt gebruik van drie variabelen: de proportionele pendelstromen tussen de Vlaamse gemeenten, het inwonersaantal, en de werkende bevolking van elke gemeente. Het doel van de berekening is om alle gemeenten met onder de minimumdrempel qua inwoners te laten fuseren op basis van de gemeenten met de grootste pendelrelatie. Deze wordt gedefinieerd als de verhouding tussen de som van de twee pendelstromen en de werkende bevolking van de kleinste gemeente. Deze coëfficiënt bepaalt de band die de basis vormt waarop de gemeenten fuseren. Binnen het algoritme wordt er gefocust op de kleinste gemeente om grootstedelijke fusies tegen te gaan.

De berekening vindt plaats aan de hand van volgend stappenplan:

1. Voor elke combinatie van twee gemeenten worden de proportionele pendelstromen berekend. De combinatie van gelijke gemeenten wordt naar nul herleid.
2. De combinaties van gemeenten waarbij beiden reeds een bevolkingsaantal boven de minimumdrempel hebben, worden ook op nul gezet.
3. De twee gemeenten die de hoogste proportionele pendelstroom kennen worden samengevoegd.
4. Voor de nieuwe fusiegemeente worden zowel het nieuwe inwonersaantal als de pendelstromen met de andere gemeenten opnieuw berekend.
5. Deze beweging gaat door tot de kleinste (fusie)gemeente in de lijst zich boven de minimumdrempel bevindt.

Analyse 15.000

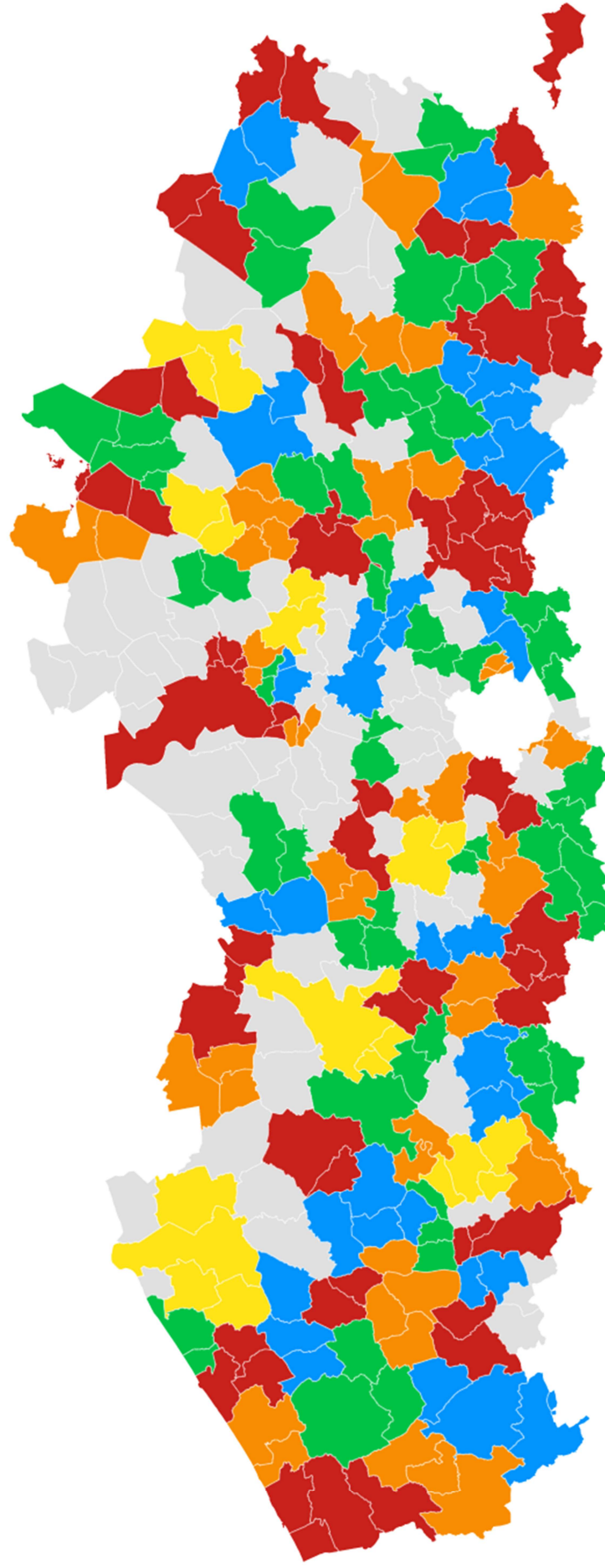
De kaart op basis van woon-werkverkeer en 15.000 inwoners levert 153 gemeenten op. Dit is het kleinste aantal van alle fusie oefeningen in dit onderzoek. 232 gemeenten fuseren tot 84 fusiegemeenten en er blijven 69 gemeenten ongewijzigd. Ook op het vlak van ongewijzigde gemeenten is dit ongeveer 30 minder dan de andere variabelen bij 15.000. Tot slot tellen de gemeenten gemiddeld 42.830 inwoners en ligt de mediaan met Middelkerke-Nieuwpoort op 30.936.

Bij het analyseren van deze kaart vallen onmiddellijk drie zaken op: Ten eerste resulteert de oefening met het woon-werkverkeer hier in een zeer klein aantal overgebleven gemeenten, namelijk 153, bijna een halvering ten opzichte van nu. Ten tweede maken alle centrumsteden deel uit van een nieuwe fusiegemeente, waarvan een aantal met meer dan één fusiepartner. De fusies van Groot-Antwerpen, Groot-Tienen, Groot-Leuven en Groot-Halle bestaan zelfs uit zes fusiepartners. Ten derde valt het op dat veel grote gemeenten deel uitmaken van een fusie. De grootste gemeenten die zonder fusiepartner achterblijven zijn Beveren (48.192), Vilvoorde (44.015) en Maasmechelen (38.193). We zien dan ook dat deze variabele een voordeel geeft aan de grotere gemeenten. Dit is niet onlogisch aangezien grotere gemeenten ook meer jobs kunnen aanbieden en zo een grotere pendelstroom op gang kunnen brengen als jobmotor voor een ruimere regio. Dit komt ook terug als de kaart bekeken wordt, Waar bijvoorbeeld de fusies Hasselt- Alken-Borgloon- Wellen (107.315) en Mechelen-Bonheiden-Haacht-Boortmeerbeek (128.104) een uitgesproken langgerekte vorm hebben en de fusiepartners als een ‘staart’ aan de centrumstad toegevoegd worden.

Nog enkele interessante fusies om te vermelden: Ten het noorden van Gent vormt Assenede-Zelzate-Wachtebeke (34.582) een uitgerekt grensgebied met Nederland. Dit is tevens de enige variabele waarbij Assenede met Zelzate fuseert. Op provinciaal vlak worden West-Vlaanderen en Limburg het meest getroffen door de fusiegolf met respectievelijk zeven en acht niet-fuserende gemeenten.

Zes gemeenten tellen nu meer dan 100.000 inwoners: Groot-Antwerpen (582.209), Groot-Gent (290.915), Groot-Leuven (154.985), Groot-Brugge (145.902), Groot-Mechelen (128.104) en Groot-Hasselt (107.315). De grootste gemeente wordt dus Antwerpen-Aartselaar-Wommelgem-Hemiksem-Borsbeek-Wijnegem (582.209), de kleinste gemeente is Rumst (15.114).

Figuur 7: De fusiegemeenten op basis van de proxyfactor woon-werkverkeer – minimumaantal van 15.000 inwoners



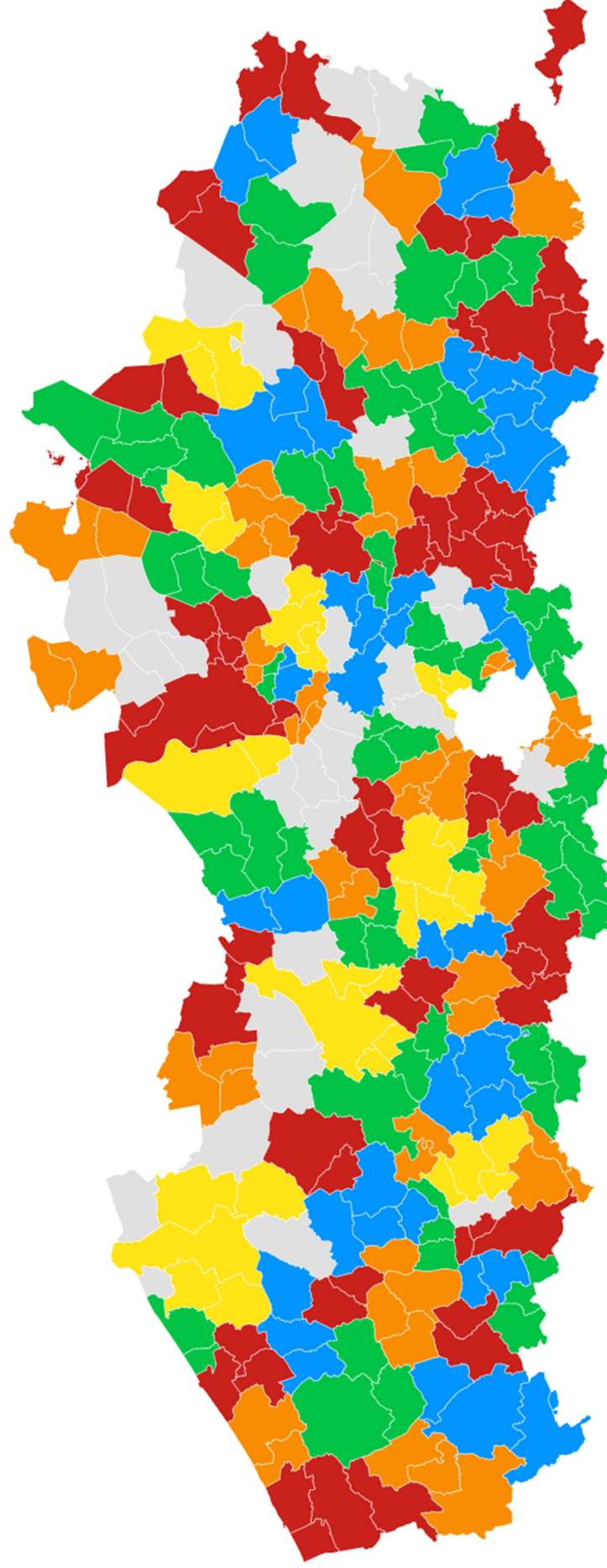
Analyse 20.000

De kaart op basis van woon-werkverkeer en 20.000 inwoners brengt het aantal gemeenten op 122. 266 gemeenten worden gefuseerd tot 88 nieuwe gemeenten en er blijven 34 gemeenten ongewijzigd, veruit het kleinste aantal uit dit onderzoek. Tot slot tellen de gemeenten gemiddeld 55.067 inwoners en ligt de mediaan op Brasschaat (37.850), wat beide de grootste inwonersaantallen van dit onderzoek zijn.

Bij de opschaling naar 20.000 inwoners wordt er vastgesteld ten opzichte van de 15.000 oefening 27 van de 32 gemeenten tussen 15.000 en 20.000 inwoners aan fusiegemeenten aangehecht worden. Er ontstaan slechts vier nieuwe fusiegemeenten: Vilvoorde-Machelen (59.432), Menen-Wervik (51.833), Beveren-Kruibeke (64.849) en Essen-Kalmthout (37.687). Een verdere evolutie naar grotere inwonersaantallen versterkt tevens de evolutie naar een comparatief voordeel voor grotere gemeenten. Zo worden Ranst en Schilde aan Groot-Antwerpen toegevoegd, wat de gemeente omvormt tot een monstergemeente Groot-Antwerpen met maar liefst 658.306 inwoners. De grootste gemeente uit dit gehele onderzoek. Ook wordt Groot-Mechelen verder uitgebreid met Putte. In Oost-Vlaanderen fuseren Sint-Gillis-Waas en Stekene met Sint-Niklaas-Waasmunster tot Groot-Sint-Niklaas (125.149).

Negen gemeenten tellen in deze case meer dan 100.000 inwoners: een nog uitgebreider Groot-Antwerpen (658.306), Groot-Gent (308.941), Groot-Leuven (171.663), Groot-Brugge (161.589), Groot-Aalst (155.868), Groot-Mechelen (145.688), Groot-Sint-Niklaas (125.149), Groot-Hasselt (107.315) en Groot Turnhout (102.283). De kleinste gemeente is Kortenberg (20.214).

Figuur 8: De fusiegemeenten op basis van de proxyfactor woon-werkverkeer – minimumaantal van 20.000 inwoners



4.3.2 Woon-schoolverkeer

Net als woon-werkverkeer wordt ook woon-schoolverkeer in deze analyse opgenomen als predictorvariabele voor centrumfuncties. Hierbij wordt het pendelverkeer van middelbare scholieren geanalyseerd. Aangezien het hier voor het merendeel van de gemeenten onder de 15.000 en sommigen onder de 20.000 om een eenzijdig verkeer gaat, is een analoge analyse aan het woon-werkverkeer met proportionele pendelstromen niet mogelijk. Niet alle Vlaamse gemeenten hebben namelijk middelbare scholen.

De keuze voor de mobiliteit van middelbare scholieren is een keuze gelinkt aan opgroeien en banden kweken. De locatie waar ze naar school gaan kan namelijk belangrijke gevolgen hebben voor de persoonlijke leefomgeving en socialisatieprocessen. Jongeren kweken vriendschappen, starten hobby's, en onderhouden zo allerlei banden die direct gelinkt zijn aan de plek waar zij secundair onderwijs genieten. Het socialisatieproces dat met het secundair onderwijs gepaard gaat kan dan ook voor een versterkte band zorgen tussen de schoolgemeente en jongeren die vervolgens potentieel invloed heeft op hun latere levensverloop (Somlai, 1999). Naast het sociologische aspect bij jongeren bedienen sommige gemeenten met grote middelbare scholen een specifiek hinterland. Daarnaast kunnen zij gelinkt worden aan de aanwezigheid van naschoolse activiteiten zoals bijvoorbeeld sportclubs, muziek- en kunstacademies.

Sommige gemeenten hebben zowel inkomende als uitgaande scholieren. Hierbij kan dus zowel de deductieve als inductieve methode gebruikt worden. Om de eenduidigheid van het onderzoek te bewaren wordt er hier gekeken naar de verhoudingen van scholierenstromen. De grootste wederzijds samengestelde stroom wordt dan als grootste band gepercipieerd.

Het koppelen van deze stromen aan de minimumdrempels van 15.000 en 20.000 inwoners geeft volgende resultaten.

Analyse 15.000

De kaart op basis van woon-schoolverkeer en 15.000 inwoners levert 159 gemeenten op. 205 gemeenten fuseren tot 64 fusiegemeenten en er blijven 95 gemeenten ongewijzigd. Tot slot tellen de gemeenten gemiddeld 41.214 inwoners en ligt de mediaan met Wezembeek-Oppem-Kraainem op 27.711.

Wat we zien bij deze variabele is dat er een zeer groot voordeel is voor de grotere gemeenten. Dit is een logische vaststelling gezien het feit dat veel kleinere, landelijke gemeenten geen secundair onderwijs aanbieden en scholieren naar een nabije gemeente of stad moeten pendelen. We hebben ook te maken met vooral grote fusies bestaande uit meerdere fusiegemeenten. Zo bestaan 27 fusies uit twee fuserende gemeenten en de overige 37 fusies uit meer dan twee. De grootste hiervan zijn Waregem-Anzegem-Deerlijk-Wielsbeke-Dentergem-Oostrozebeke (90.447) en het langgerekte Tremelo-Haacht-Keerbergen-Boortmeerbeek-Steenokkerzeel-Kampenhout (78.422) met elk zes fuserende gemeenten. De grootste is echter opnieuw voor de massagemeente Groot-Leuven⁹ (174.835) met maar liefst acht fuserende gemeenten. Toch zien we op de kaart één landelijke fusie dankzij de aanwezigheid van secundaire onderwijs in Gistel-Oudenburg (21.363). Als we de centrumsteden erbij nemen blijken Mechelen (86.304) en Oostende (71.332) de enige centrumsteden te zijn die niet fuseren, telkens door de aanwezigheid van secundaire scholen met een grote aantrekkingskracht in naburige kleinere gemeenten. Op provinciaal vlak fuseren tenslotte de meeste gemeenten in West-Vlaanderen en Limburg (telkens 13 niet-fuserende gemeenten)

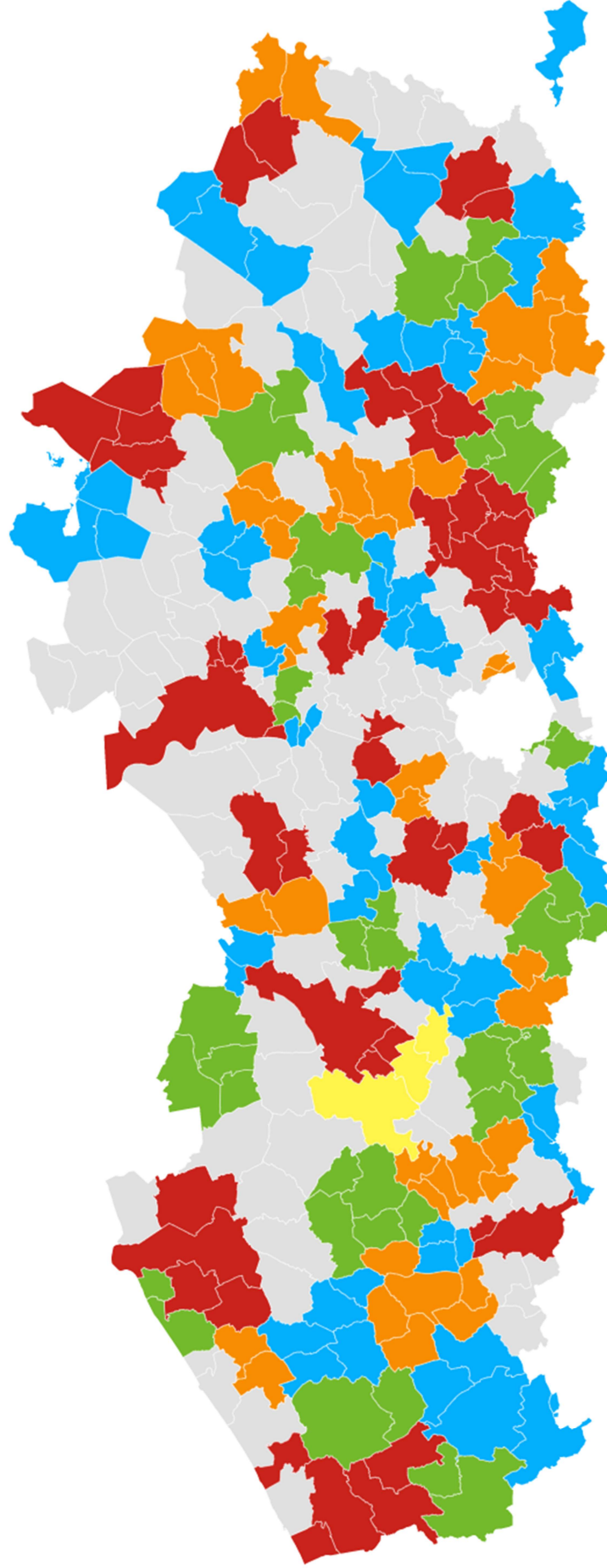
Nog enkele interessante fusies om te vermelden: Bij de fusie Tongeren-Borgloon-Voeren-Herstappe (45.977) wordt Voeren niet met Riemst maar met Tongeren samengevoegd en zit er ruimtelijk in vogelvlucht dus een gemeente tussen. Groot-Veurne¹⁰ (42.862) fuseert daarnaast niet met Koksijde, waardoor deze gemeente een enclave wordt tussen Groot-Veurne en de Noordzee.

Zes gemeenten tellen nu meer dan 100.000 inwoners: Groot-Antwerpen (567.905), Groot-Gent (290.915), Groot-Leuven (174.835), Groot-Brugge (145.902), Groot-Roeselare (113.411) en Groot-Hasselt (105.064). De kleinste gemeente is Rumst (15.114).

⁹ Leuven-Lubbeek-Oud-Heverlee-Bierbeek-Bertem-Huldenberg-Boutersem

¹⁰ Veurne-Nieuwpoort-De Panne-Alveringem-Lo-Reninge

Figuur 9: De fusiegemeenten op basis van de proxyfactor woon-schoolverkeer – minimaal aantal van 15.000 inwoners



Bron: Eigen werk

Analyse 20.000

De kaart op basis van woon-schoolverkeer en 20.000 inwoners brengt het aantal gemeenten op 119, het kleinste aantal van dit onderzoek. 254 gemeenten worden gefuseerd tot 73 nieuwe gemeenten en er blijven 46 gemeenten ongewijzigd. Tot slot tellen de gemeenten gemiddeld 55.067 inwoners en ligt de mediaan op Brasschaat (37.850), de grootste inwonersaantallen van dit onderzoek.

Bij de opschaling naar 20.000 inwoners zien we dat één fusiegemeente uit de 15.000-variabele opgesplitst wordt, namelijk Deinze-Gavere-Nazareth (67.607). Gavere kent een grotere band met Oudenaarde, maar Kruisem fuseerde niet in die groep. Bij de 20.000-variabele is dit echter wel het geval waardoor Gavere wordt afgesplitst en wordt bijgevoegd aan de gemeente Oudenaarde-Kruisem-Gavere-Wortegem-Petegem-Maarkedal-Horebeke (74.365).

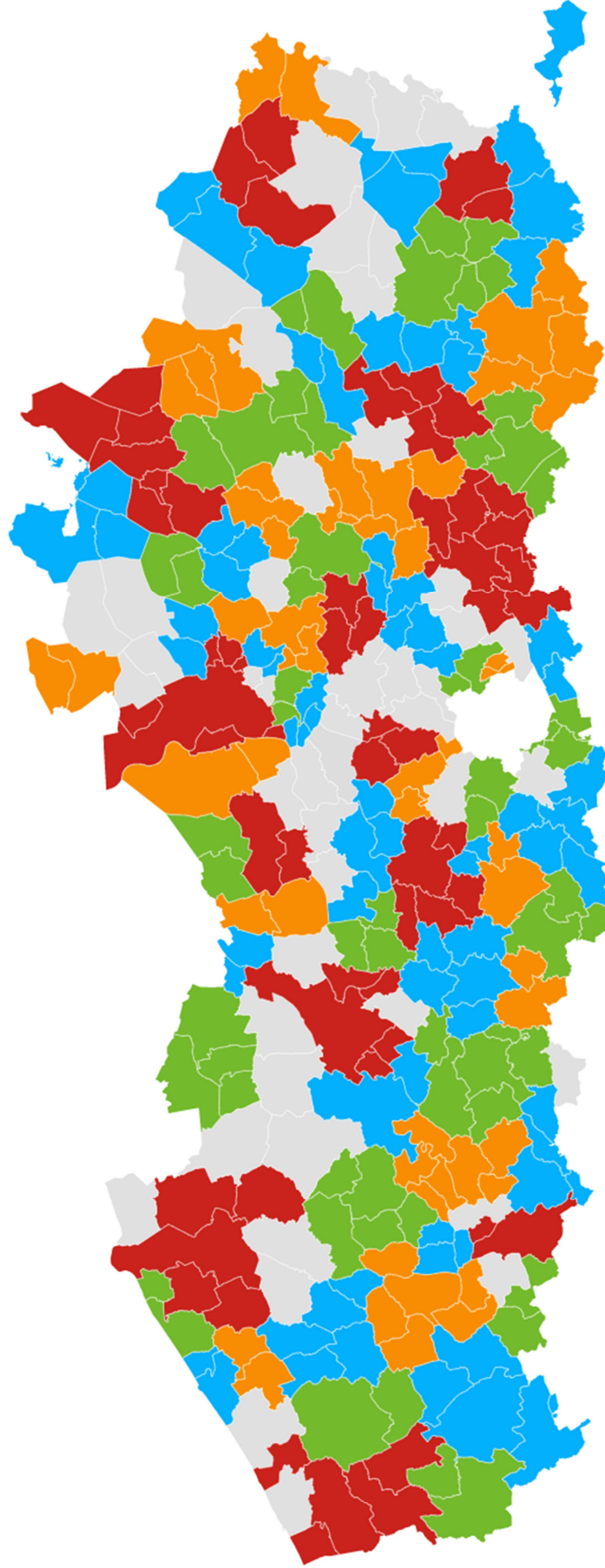
Enkele opvallende bemerkingen zijn:

- De verdere uitbreiding van Groot-Antwerpen met Stabroek (18.529) en Zwijndrecht (19.002);
- De toevoeging van Riemst (16.665) bij Groot-Tongeren vervolledigt de ruimtelijke link met Voeren in de fusiegemeente;
- Groot-Turnhout wordt in het westen uitgebreid met Beerse en Lille tot de massagemeente Turnhout-Beerse-Lille-Ravels-Oud-Turnhout-Arendonk-Vosselaar (131.407) in het noordoosten van de Kempen. Een toename van 197,7% ten opzichte van het oorspronkelijke inwonersaantal van Turnhout;
- De fusiegemeente Gooik-Lennik (18.260) wordt bij Groot-Halle aangehecht tot Halle-Gooik-Lennik-Herne-Pepingen (68.371).

Mechelen (86.304) is in deze case veruit de enige grootstad die niet fuseert. Vilvoorde (44.015), Maasmechelen (38.193), Brasschaat (37.850) en Grimbergen (37.355) vervolledigen die top 5.

Niet minder dan tien gemeenten tellen in deze case meer dan 100.000 inwoners: een verder uitgebreid Groot-Antwerpen (605.436), uitgebreid Groot-Gent (308.941), Groot-Leuven (174.835), verder uitgebreid Groot-Brugge (161.589), Groot-Aalst (155.868), Groot Turnhout (131.407), verder uitgebreid Groot-Hasselt (124.201), Groot-Roeselare (113.411), Groot-Oostende (108.531) en Groot-Waregem (106.167). De kleinste gemeente is opnieuw Kortenberg (20.214).

Figuur 10: De fusiegemeenten op basis van de proxyfactor woon-schoolverkeer – minimaal aantal van 20.000 inwoners



Bron: Eigen werk

4.3.3 Belastingen

De laatste proxyfactor die in dit onderzoek aangehaald wordt, betreft een economische invalshoek. De variabele die bij deze proxyfactor gebruikt wordt zijn de gemiddelde aanvullende belastingschalen die de gemeenten hanteren. Bij fusies op basis van economische samenwerking kan er op twee verschillende manieren geageerd worden. Ten eerste kan er gekozen worden om twee of meerdere gemeenten met een verschillende economische staat op het vlak van inkomsten te laten fuseren. Hierbij worden gemeenten met hoge(re) en lage(re) inkomstengraad samengebracht om een economisch uitvlakkingseffect te bieden aan de nieuwe fusiegemeente. Hierbij kan men hopen dat dit een economische reconversie-boost geeft aan minder rijke gemeenten en de gemiddelde welvaart binnen de gemeente zo zal proberen te vergroten. Dit kan echter wel potentiële spanningen met zich meebrengen tussen de inwoners van de verschillende (deel)gemeenten. Dit wordt zeker nog versterkt als de fuserende gemeenten sterk uiteenlopende belastingtarieven hanteren. Ofwel moeten deze dan voor een deel van de bevolking verhoogd worden, ofwel verlaagd, wat uiteraard sterke budgettaire gevolgen heeft. Een andere manier om gemeenten economisch aan elkaar te linken is door gelijkaardige aanslagvoeten te zoeken. Hierbij wordt er verondersteld dat gemeenten in dezelfde regio met een gelijke graad van aanvullende belastingen in een gelijkaardige socio-economische staat verkeren. Bij een fusie moeten aanslagvoeten minder sterk aangepast worden wat een stabiele overgang betekent voor zowel de inwoners als voor de publieke financiën van de gemeenten. Dit laatste werd volgens het onderzoek van Wayenberg e.a bij de vorige gemeentefusies ook als argument aangehaald (Wayenberg, Steen, & Van Dijck, 2018).

Net als bij het woon-werkverkeer wordt er hier gebruik gemaakt van de inductieve methode, waarbij de focus ligt op de kleinere gemeenten indien er gelijke banden zijn. De inductieve methode maakt hierbij gebruik van een clusteranalyse van de aanslagvoeten van de verschillende Vlaamse gemeenten in 2018. Bij deze proxyfactor wordt er specifiek gebruik gemaakt van de aanvullende personenbelasting (APB) en de opcentiemen op de onroerende voorheffing (OOV). De focus ligt hier in eerste instantie op het tarief van de APB. Deze geeft de beste mogelijkheden om economische draagkracht te vergelijken (De Tijd, 2016). Indien de gelijkensis of het verschil in APB geen uitslag biedt (hetzij eenzelfde APB met meerdere buurgemeenten hetzij bij grote verschillen), wordt de verhouding op het vlak van OOV bekeken.

Analyse 15.000

De kaart op basis van de APB en 15.000 inwoners levert 179 gemeenten op. 207 gemeenten smelten samen tot 86 fusiegemeenten en er blijven 93 gemeenten ongewijzigd. Tot slot tellen de gemeenten gemiddeld 36.603 inwoners en ligt de mediaan met Ieper- op 34.964. De grootste gemeente wordt Antwerpen-Hemiksem (534.616), de kleinste Rumst (15.114).

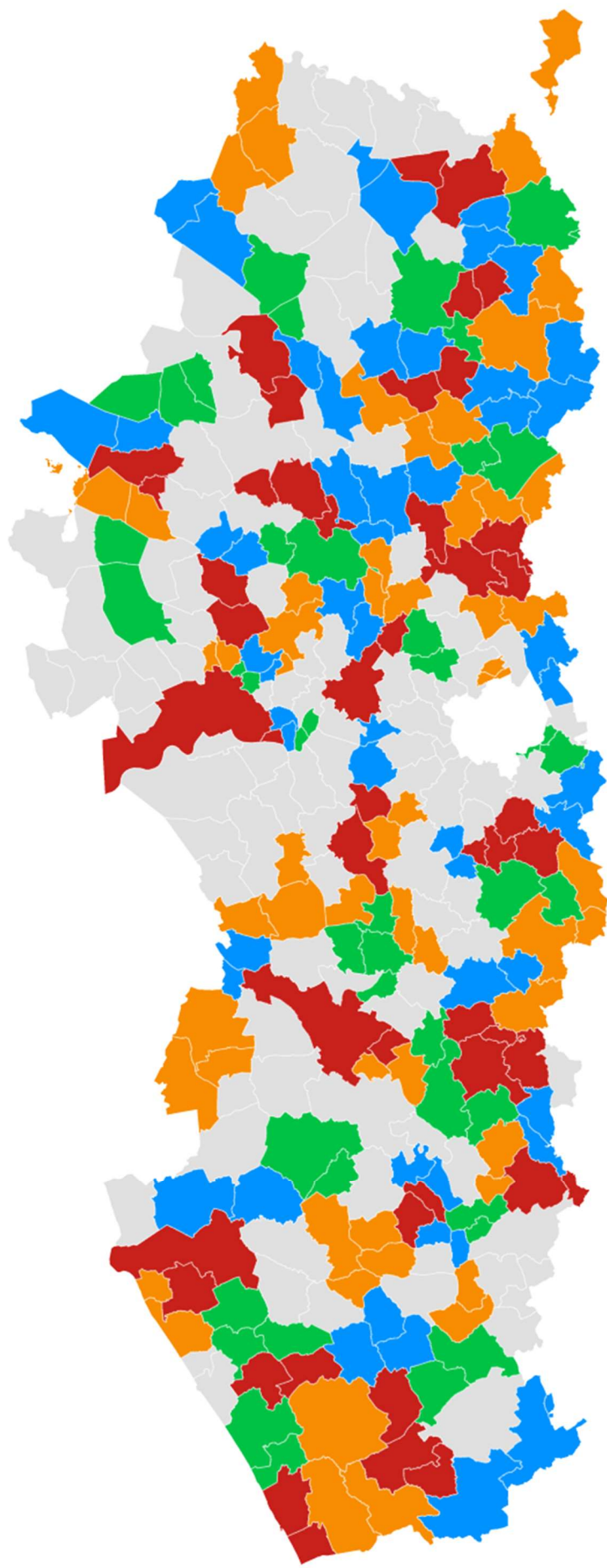
Een blik op de kaart leert al snel dat dit een zeer gevarieerde fusiegolf is. We zien namelijk dat de nieuwe fusiegemeenten relatief goed verdeeld zijn qua soort fusiegemeente. Er zijn zeer landelijke fusies zoals Houthulst-Lo-Reninge-Vleteren (16.980), Halen-Geetbets (15.496) of Jabbeke-Ichtegem-Oudenburg (37.119), (klein)stedelijke fusies zoals Wommelgem-Wijnegem (22.604) of Turnhout-Vosselaar (55.295) en grotere gemeenten die een hinterland aanhechten zoals Bree-Bocholt-Kinrooi (41.323) of Oud-Turnhout-Ravels (28.388). Van de centrumsteden kunnen Aalst, Kortrijk, Oostende en Roeselare geen fusiepartner aantrekken. Van alle fusievariabelen zien we bovendien dat Leuven bij deze het minste aantal fusiepartners vindt en 'slechts' uitbreidt tot Leuven-Oud-Heverlee-Bierbeek-Holsbeek (132.425). Tevens is dit de fusiegolf van de kleine aantallen. Van de 86 fusies bestaan maar liefst 58 uit slechts twee gemeenten en 16 uit drie gemeenten.

Tot slot nog enkele fusies die vanuit ruimtelijk perspectief het vermelden waard zijn:

- Lokeren-Berlare-Waasmunster-Moerbeke (73.510) zorgt voor een gemeente met noord-, oost- en zuidelijke groei van Lokeren;
- Geraardsbergen-Brakel-Herne-Bever (57.031), Haacht-Tremelo-Keerbergen (42.055) en Lubbeek-Boutersem-Hoegaarden (29.502) hebben allen een ongewoon gebogen en lang uitgestrekte vorm;
- De gemeenten in regio Turnhout worden niet samengevoegd maar in verschillende fusies opgesplitst: Turnhout-Vosselaar (55.295), Beerse-Merksplas-Baarle-Hertog (29.255), Oud-Turnhout-Ravels (28.388) en Arendonk-Retie-Dessel (34.061).

Slechts vier gemeenten tellen meer dan 100.000 inwoners, het kleinste aantal van het ganse het onderzoek: Antwerpen-Hemiksem (534.616), Gent-De Pinte (270.873), Groot-Leuven (132.425) en Brugge-Zuierenkerke (121.014). De kleinste gemeente is opnieuw Rumst (15.114).

Figuur 11: De fusiegemeenten op basis van de proxyfactor aanvullende gemeentebelastingen – minimumaantal van 15.000 inwoners



Analyse 20.000

De kaart op basis van de APB en 20.000 inwoners brengt het aantal gemeenten op 149. 245 gemeenten worden gefuseerd tot 94 nieuwe gemeenten en er blijven 55 gemeenten ongewijzigd. Tot slot tellen de gemeenten gemiddeld 43.665 inwoners en ligt de mediaan op Sint-Pieters-Leeuw (34.038).

Sint-Niklaas (76.756), Kortrijk (76.265) en Roeselare (62.301) zijn de centrumsteden die geen fusiepartner gevonden hebben in deze case. Beringen (46.065) en Vilvoorde (44.015) vervolledigen de top 5.

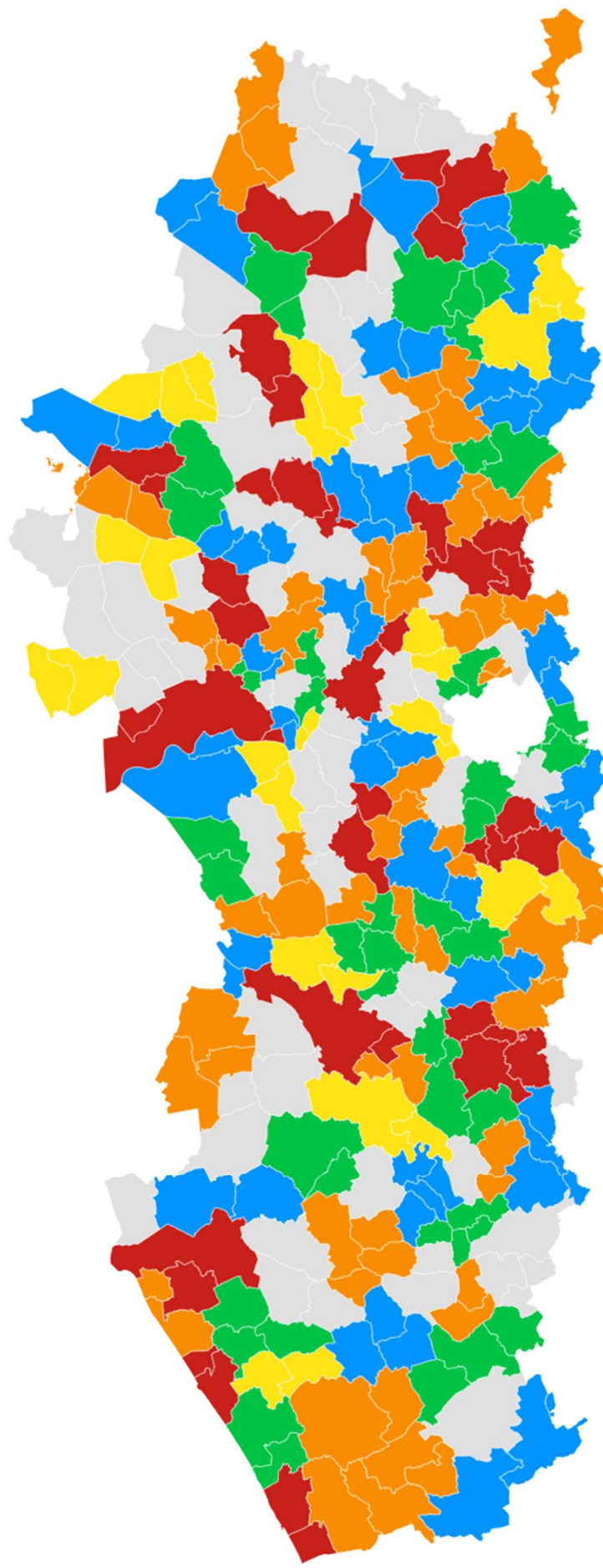
Bij de opschaling naar 20.000 inwoners zien we dat 12 fusiegemeenten uit de 15.000-variabele samengevoegd worden: -

- Diksmuide-Veurne-Alveringem (33.618) en Houthulst-Vleteren-Lo-Reninge (16.980);
- Zwevegem-Spiere-Helkijn (26.706) en Avelgem-Kluisbergen (16.518);
- Harelbeke-Kuurne (41.204) en Ingelmunster-Lendeledede (16.670);
- Meulebeke-Oostrozebeke (18.755) en Wielsbeke-Dentergem (18.068);
- Hasselt-Nieuwerkerken (84.611) en Alken-Wellen (18.967);
- Bekkevoort-Kortenaken wordt tot slot dan weer uit de fusie met Diest losgemaakt en samengevoegd met de fusiegemeente Halen-Geetbets tot Halen-Kortenaken-Bekkevoort-Geetbets (29.645). Diest blijft hier een aparte gemeente.

Opmerkelijk is dat bij de 20.000-variabele Rijkevorsel Brecht als fusiepartner inwisselt voor Malle. Dit aangezien Brecht en Malle beide minder dan 20.000 inwoners tellen en dus bevoordeeld worden hier.

Zes gemeenten tellen meer dan 100.000 inwoners: Groot-Antwerpen (553.145), Groot-Gent (270.873), Groot-Leuven (132.425), Groot-Brugge (121.014), Groot-Aalst (104.158) en Groot-Hasselt (103.578). De kleinste gemeente is hier niet Kortenbergh, maar Nazareth-Sint-Martens-Latem (20.042).

Figuur 12: De fusiegemeenten op basis van de proxyfactor aanvullende gemeentebelastingen – minimumaantal van 20.000 inwoners



Deel 5: Besluit

Deze masterproef onderzocht of het mogelijk was rationale factoren te vinden die een basis kunnen bieden voor een nieuwe golf van fusies bij de Vlaamse gemeenten. Hiervoor werden vier deelvragen opgesteld die de rode draad vormden voor dit onderzoek. Doorheen het theoretisch kader, methodologisch kader en de data-analyse (delen 2, 3 en 4) werden deze beantwoord. In deel 5 worden de belangrijkste lijnen rond de verschillende fusiekaarten besproken en worden de belangrijkste conclusies herhaald. Hiermee wordt dan ook een antwoord gegeven op de centrale onderzoeksvraag.

5.1 Belangrijkste bevindingen

Het onderzoek werd gestart met een blik over de grens naar de situatie in Nederland, Denemarken, Duitsland en Frankrijk. Daaruit blijkt dat elk land een eigen model hanteert of hanteerde. In Nederland en Duitsland worden gemeentefusies in eerste instantie aangemoedigd op een vrijwillige basis. Wanneer echter blijkt dat deze geen effect hebben, wordt er door een hogere overheid overgegaan tot een meer top-down beleid.

De belangrijkste argumentatie is steeds het verhogen van de slagkracht door schaalvergroting, ook al zijn er geen sluitende onderzoeken dat gemeentefusies dit bewerkstelligen (De Ceuninck & Steyvers, 2013). Als basisvoorwaarde wordt er telkens enkel gestreefd naar een minimumdrempel qua inwoners. Daarnaast staat het gemeenten meestal vrij te kiezen met welke fusiepartner ze in zee gaan. Denemarken leert tot slot dat een Big Bang golf van gemeentefusies ook ordelijk kan verlopen, zeker wanneer ze gepaard gaat met een decentralisatie van bevoegdheden naar het gemeentelijke niveau. De drie andere deelvragen kunnen beantwoord worden met behulp van de gecreëerde fusiekaarten.

Een analyse van de acht fusiekaarten, bijbehorende fusielijsten en de basisdata zoals in tabel 2 weergegeven, brengt een aantal duidelijke conclusies naar voren. Allereerst geven de kaarten en tabel duidelijk weer dat elke gehanteerde variabele en minimumgrens een andere uitkomst kent. Alle acht fusiekaarten hebben de fusiegolf correct doorstaan, met nieuw gevormde gemeenten die groter zijn dan de minimumdrempel. Technisch gezien is het model dus alvast geslaagd.

Ten tweede is er een zeer grote variatie in fusies zichtbaar. Dit zowel in aantallen, 153 tot 181 gemeenten voor de 15.000-drempel en 119 tot 149 gemeenten voor de 20.000-drempel. Ook de aard van de fusies is verschillend naargelang variabele. Zo blijken fusies gebaseerd op de pendelvariabele een voorkeur te bieden aan fusies met grote(re) gemeenten. De variabelen geografie en belastingen zien dan weer meerdere ‘kleine’ en landelijke fusiegemeenten. Het belangrijkste voorbeeld is de stad Antwerpen binnen de verschillende variabelen. De evolutie van de stad varieert van geen fusiepartner tot een samenvoeging met maar liefst negen fusiepartners. Provinciegrenzen vormen binnen dit onderzoek geen begrenzend factor. In elk van de variabelen worden er namelijk meerdere fusiegemeenten gevormd die provincie-overschrijdend zijn.

Tabel 2: overzicht van de basisdata van de fusiekaarten: gehanteerde variabele, aantal gemeenten, gemiddelde en mediaan inwonersaantal, aantal fusies en aantal niet-fuserende gemeenten. Eigen werk op basis van Statbel.

Variabele	Aantal gemeenten	Inwoners/ gemeenten	mediaan	Aantal fusies (uit aantal gemeenten)	Aantal niet-fuserende gemeenten
1/1/2019 (nul-situatie)	300	21.964	14.958	7 (uit 15)	293
Geografie 15.000	181	36.208	26.666	85 (uit 204)	96
Geografie 20.000	142	46.148	34.031	97 (uit 255)	45
Woon-werk 15.000	153	42.830	30.936	84 (uit 232)	69
Woon-werk 20.000	122	53.582	37.063	88 (uit 266)	34
Woon-school 15.000	159	41.214	27.711	64 (uit 205)	95
Woon-school 20.000	119	55.067	37.850	73 (uit 254)	46
APB 15.000	179	36.603	34.964	86 (uit 207)	93
APB 20.000	149	43.980	34.038	94 (uit 245)	55

Ten derde blijken doorheen de acht verschillende modellen een aantal gemeenten een “perfect match” te zijn, zijnde dat ze steeds aan elkaar gekoppeld worden. Zo zijn er 25 fusies van 54 gemeenten die steeds plaatsvinden. Vier van deze fusies zijn te wijten aan de geografische ligging van de kleinste gemeenten. Deze zijn: Heuvelland-Mesen, Merkplas-Baarle-Hertog, Beersel-Drogenbos-Linkebeek en Tongeren-Herstappe . De overige ‘vaste fusies’ zijn: Tielt-Wingene, Staden-Hooglede, Zelzate-Wachtebeke, Oudenaarde-Horebeke, Dendermonde-Buggenhout, Weteren-Wichelen-Laarne, Sint-Laureins-Kaprijke, Londerzeel-Kapelle-op-den-Bos, Kampenhout-Steenokkerzeel, Halle-Peppingen, Wezembeek-Oppem-Kraainem, Overijse-Hoeilaart, Leuven-Lubbeek-Oud-Heverlee-Bierbeek, Tremelo-Keerbergen, Aarschot-Begijnendijk, Tienen-Glabbeek, Oud-Turnhout-Ravels, Tessenderlo-Ham, Bree-Bocholt, Genk-As en Pelt-Hamont-Achel.

Ook het tegenovergestelde vindt plaats: 20 van de 300 Vlaamse gemeenten maken binnen dit onderzoek in geen enkele situatie deel uit van een nieuwe fusiegemeente. De net nieuwe gevormde gemeenten Oudsbergen, Lievegem en Puurs-Sint-Amands lijken dan ook ‘goede’ fusies te zijn geweest.

5.2 Discussie

Tenslotte volgen nog enkele bemerkingen in verband met het gehanteerde model en suggesties voor vervolgonderzoek: Ondanks de keuze voor een inductieve methode, geven twee van de variabelen relatief meer fusies met grote gemeenten. Hierbij dient verder onderzocht te worden of er mogelijke modelaanpassingen zijn met deze of andere proxyfactoren waarbij vermeden wordt dat de grotere fusies eerder praktisch onwaarschijnlijke resultaten gaan genereren zoals Groot-Antwerpen en Groot-Mechelen bij variabele woon-werk 20.000. De keuze voor het inductieve model is in dit kader wel een goede keuze geweest, daar de waarschijnlijkheid groot is dat er in dat geval zeer weinig landelijke fusies zouden overblijven en enkel stadsregio's als resultaat gegenereerd zouden worden. Toch vormt de keuze voor een specifiek model dat zich hetzij focust op landelijke gemeenten, hetzij op de fusie van regionale centra met hun hinterland, een beperking binnen dit onderzoek. De ontwikkeling en integratie van een duale focus zou een ideale oplossing zijn maar ontbreekt momenteel binnen het gehanteerde model.

De keuze voor variabelen met een minimumdrempel van 15.000 en 20.000 blijkt bovendien een goede basis te bieden. Het aantal Vlaamse gemeenten daalt over de modellen heen met 37% tot wel 60%. Wanneer de drempel hoger gezet wordt, blijken fusies met een landelijke karakter echter moeilijker te genereren. De toevoeging van hogere drempels zou dit verder in de hand werken. Desalniettemin lijkt een oefening met de drempel van 25.000 een interessante case voor een vervolgonderzoek.

Tot slot geeft de analyse van de onderzoeksresultaten duidelijk aan dat de opzet van het onderzoek geslaagd is. Het gebruik van wetenschappelijke proxyfactoren kan de vorming van nieuwe Vlaamse fusiegemeenten sterk beïnvloeden en verschillende proxyfactoren bieden verschillende uitkomsten. De gehanteerde proxyfactoren geven alvast een breder beeld voor mogelijke fusies dan enkel woon-werkverkeer of de lokale politieke actualiteit. Variabelen die zich binnen de politieke of cultureel-historische cluster bevinden zijn echter moeilijk om in een betrouwbaar predictie-model te gieten. Daarnaast vormt de keuze voor modellen met slechts een variabele per proxyfactor een belangrijke beperking op de uiteindelijke validiteit van dit onderzoek op het vlak van voorspellende waarde. Indien er een meer betrouwbaar model nagestreefd wordt, moet er verder onderzocht worden hoe meerdere variabelen in een cluster samen gebracht kunnen worden. Een ideaal model met meerdere variabelen per cluster en interactie tussen de clusters is een belangrijk onderwerp voor mogelijk vervolgonderzoek.

De uitkomst van deze fusiekaarten pretendeert niet de nieuwe waarheid te verkondigen voor een volgende ronde Vlaamse gemeentefusies. Dit onderzoek tracht enkel weer te geven wat het resultaat is wanneer specifieke gemeentelijke factoren overbelicht worden qua betekenis in een fusieverhaal gebaseerd op rationale basiscriteria. Deze masterproef hoopt dan ook op dit vlak alleszins een bijdrage te kunnen leveren aan het academisch en maatschappelijk debat. Ze kan een steun zijn voor zij die willen loskomen van een te vaak aanwezige louter partijpolitieke of emotionele argumentatie, maar net een wetenschappelijke houvast zoeken bij het onvermijdelijk hertekenen van de Vlaamse kaart.

Bibliografie

- Abma, K. (2013). Kiezen tussen kwaden: gemeentelijke herindeling in Nederland. *Vlaams tijdschrift voor overheidsmanagement.*, 18(3), 8-26.
- Agentschap Binnenlands Bestuur. (2011). *Witboek interne staatshervorming*. Brussel: Agentschap Binnenlands Bestuur. Opgehaald van www.vlaanderen.be/publicaties/wetboek-interne-staats-hervorming
- Agentschap Binnenlands Bestuur. (2018, december 19). *Draaiboek vrijwillige fusie van gemeenten*. Opgehaald van [lokaalbestuur.vlaanderen.be: lokaalbestuur.vlaanderen.be/strategische-projecten/fusie](http://lokaalbestuur.vlaanderen.be/lokaalbestuur.vlaanderen.be/strategische-projecten/fusie)
- Agentschap Binnenlands Bestuur. (2019, juni 19). *Aanslagvoeten opcentiemen en aanvullende belastingen*. Opgehaald van [lokaalbestuur.vlaanderen.be: lokaalbestuur.vlaanderen.be/financiering/fiscaliteit/opcentiemen-en-aanvullende-belastingen/aanslagvoeten-opcentiemen-en-aanvullende-belastingen](http://lokaalbestuur.vlaanderen.be/lokaalbestuur.vlaanderen.be/financiering/fiscaliteit/opcentiemen-en-aanvullende-belastingen/aanslagvoeten-opcentiemen-en-aanvullende-belastingen)
- Agentschap Binnenlands Bestuur. (2019, juli 1). *Benoemde burgemeesters legislatuur 2019-2024*. Opgehaald van [lokaalbestuur.vlaanderen.be: lokaalbestuur.vlaanderen.be/node/28127](http://lokaalbestuur.vlaanderen.be/lokaalbestuur.vlaanderen.be/node/28127)
- Broekema, W., Steen, T., & Wayenberg, E. (2016). Explaining trajectories of municipal amalgamations: a case comparison of the Netherlands and Flanders. In G. Bouckaert, & S. Kuhlmann, *Local Public Sector Reforms in Times of Crisis: National Trajectories and International Comparisons* (pp. 43-58). Palgrave Macmillan.
- CIA. (2019, 07 14). *The World Factbook: Denmark*. Opgehaald van CIA World factbook: www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/da.html
- De Boeck, A. (2014, april 15). *Gemeentefusies zijn geen wondermiddel, dat bewijst de geschiedenis*. Opgehaald van De Morgen: www.demorgen.be/nieuws/gemeentefusies-zijn-geen-wondermiddel-dat-bewijst-de-geschiedenis
- De Ceuninck, K. (2009). *Gemeentelijke Fusie van 1976: een mijlpaal voor de lokale besturen in België*. Brugge: Vanden Broele.
- De Ceuninck, K. (2010). Ongeruimd staat netjes? Fusies en alternatieven voor de bestuurlijke verrommeling. *BB&B*, 332-345.
- De Ceuninck, K. (2013). Fusies van gemeenten, spelerei of noodzaak? Een korte blik over de grenzen. *Vlaams tijdschrift voor overheidsmanagement*, 18(1), 31-44.
- De Ceuninck, K. (2017). De kop is eraf: op naar een nieuwe fusieronde in Vlaanderen? In H. Reynaert, *Veranderende lokale besturen voor en door de mensen?* (pp. 59-72). Brugge: Vanden Broele.
- De Ceuninck, K., & Steyvers, K. (2012). *Doet de grootte ertoe? Een vergelijkend onderzoek naar de factoren voor succes en/of falen van hervormingen aan de lokale schaal*. Leuven: Steunpunt beleidsrelevant onderzoek. Bestuurlijke Organisatie.

- De Ceuninck, K., & Steyvers, K. (2013). *Steunpunt B-project: Doet de grootte ertoe? Een vergelijkend onderzoek naar de factoren voor succes en/of falen van hervormingen aan lokale schaal. Tweede tussentijds rapport*. Leuven: Steunpunt beleidsrelevant onderzoek. Bestuurlijke Organisatie.
- De Ceuninck, K., Reynaert, H., Steyvers, K., & Valcke, T. (2010). Municipal Amalgamations in the Low Countries: Same Problems, Different Solutions. *Local Government Studies*, 36(2), 803-822. doi:10.1080/03003930.2010.522082
- De Loor, K. (2019, mei 8). Het is tijd om fusies tussen gemeenten te verplichten op basis van rationele argumenten en expertise. *Knack*.
- De Ruytter, S. (2014). *Een nieuwe ronde gemeentefusies in Vlaanderen: Wat zijn de mogelijkheden?* KU Leuven. Leuven: Vives.
- De Standaard. (2012, mei 29). *Bourgeois benadrukt belang van draagkracht bij fusie gemeenten*. Opgehaald van De Standaard: www.standaard.be/cnt/dmf20120529_212
- De Tijd. (2014, juli 14). *Gemeentefusies in 6 vragen en antwoorden*. Opgehaald van De Tijd: tijd.be/politiek-economie/belgie/vlaanderen/gemeentefusies-in-6-vragen-en-antwoord
- De Tijd. (2016, mei 19). *Hoeveel belastingen betaalt u in uw gemeente?* Opgehaald van De Tijd: www.tijd.be/netto/belastingen/hoeveel-belastingen-betaalt-u-in-uw-gemeente/9767621.html
- Decoster, G. (2014). Pleidooi voor een nieuwe fase in de Interne Staatshervorming. *BinnenBand: een band tussen binnenlands bestuur en de lokale besturen.*, 19(84), 3-6.
- Decoster, G., & François, A. (2014). Vrijwillige fusies van gemeenten doorgelicht. *BinnenBand: een band tussen binnenlands bestuur en de lokale besturen.*, 19(84), 7-11.
- Decoster, G., & Suykens, M. (2016). Bestuurlijke samenwerking. *BinnenBand: een band tussen binnenlands bestuur en de lokale besturen*, 21(2), 25-28.
- Decoster, G., Bouckaert, G., Suykens, M., & Tegenbos, G. (2016). Evolutie en uitdagingen voor het lokaal bestuur. *BinnenBand: een band tussen binnenlands bestuur en de lokale besturen*, 21(2), 7-15.
- Federale overheidsdienst Binnenlandse Zaken. (2019, januari 28). *Statistieken van de bevolking*. Opgehaald van het Rijksregister: www.ibz.rrn.fgov.be/nl/rijksregister/statistieken-van-bevolking/
- Gemeinde Verzeichnis*. (2019, februari 3). Opgehaald van gemeindeverzeichnis.de: www.gemeindeverzeichnis.de/dtland/dtland.htm
- Harder, E. (1985). *Dansk kommunestyre i grundtræk*. Kopenhagen: Forlaget Kommuneinformation.
- Herweijer, M. (1998). Schaal en gemeente. In A. Korsten, & P. Tops, *Lokaal bestuur in Nederland* (pp. 135-156). Alphen: Samson.

- Het Laatste Nieuws. (2019, mei 9). *Moeten we de provincies afschaffen? De Wever over de 'bestuurslasagne'*. Opgehaald van hln.be: www.hln.be/nieuws/binnenland/moeten-we-de-provincies-afschaffen-de-wever-over-de-bestuurslasagne~a55dbae9/
- Het Nieuwsblad. (2010, mei 17). *Nieuwe fusiegemeente zal Beveren-Kruibeke heten*. Opgehaald van nieuwsblad.be: www.nieuwsblad.be/cnt/ro_4_784_354629_2010
- HLN. (2014, april 19). *Merchtem en Opwijk klaar voor fusie?* Opgehaald van HLN.be: www.hln.be/in-de-buurt/opwijk/merchtem-en-opwijk-klaar-voor-fusie~a50086b6/
- Homans, L. (2017). *Waarom fuseren? Lokale bestuurskracht verhogen. BinnenBand, 22(juli), 6-10.*
- Institut national de la statistique et des études économiques. (2018, maart 26). *Géographie administrative et d'étude*. Opgehaald van insee.fr: www.insee.fr/fr/information/2016807
- Kesteloot, C. (2013). *Verstedelijking in Vlaanderen: problemen, kansen en uitdagingen voor het beleid in de 21e eeuw*. In A. B. Bestuur, *De eeuw van de stad. Over stadsrepublieken en rastersteden. Voorstudies* (pp. 15-40). Brussel: Agentschap Binnenlands Bestuur.
- Peirsman, K. (2019, januari 31). *Nog meer fusies op til in provincie Antwerpen*. Opgehaald van radio2.be: www.radio2.be/antwerpen/nog-meer-fusies-op-til-in-provincie-antwerpen
- Remaut, J. (2016, maart 16). *Geert Bourgeois pleit voor gedwongen gemeentefusies na 2019*. Opgehaald van De Krant van West-Vlaanderen: kw.be/nieuws/politiek/geert-bourgeois-pleit-voor-gedwongen-gemeentefusies-na-2019/article-normal-216561.html
- Ring TV. (2015, augustus 26). *Open VLD wil fusie tussen gemeenten met en zonder faciliteiten*. Opgehaald van Ring TV: www.ringtv.be/nieuws/open-vld-wil-fusie-tussen-gemeenten-met-en-zonder-faciliteiten
- Schutgens, J. (2007). *Bestuurskracht van gemeenten: meten, vergelijken en beoordelen*. Delft: Eburon.
- Sénat français. (2009, augustus 12). *Projet de loi de réforme des collectivités territoriales*. Opgehaald van Sénat: www.senat.fr/leg/etudes-impact/pjl09-060-ei/pjl09-060-ei.html#_Toc243812533
- Somlai, P. (1999). *Diversities in socialization: Family, peers and school relations*. Würzburg: Ergon.
- Statbel. (2011). *Census 2011 matrix van woon-werkverkeer per statistisch sector*. Opgehaald van Statbel.fgov.be: statbel.fgov.be/nl/open-data/census-2011-matrix-van-woon-werkverkeer-statistisch-sector
- Steen, T., Teles, F., & Torsteinsen, H. (2017). *Improving Local Service Delivery: Increasing Performance through Reforms*. In C. Schwab, G. Bouckaert, & S. Kuhlmann, *The future of local government in Europe* (pp. 25-37). Berlijn: COST (European Cooperation in Science and Technology).

- Swianiewicz, P. (2010). If Territorial Fragmentation Is a Problem, Is Amalgamation a Solution? An East European Perspective. *Local Government Studies*, 36(2), 183-203.
- Tolbert, C. M., & Sizer, M. (1996). *US commuting zones and labor market areas: A 1990 update*. Washington D.C.: US Department of Agriculture.
- Van Orshoven, P.-J., & De Peuter, B. (2015). *Lokale bestuurskrachtmonitoring : integraal benaderen en meten van lokale bestuurskracht in Vlaanderen*. Leuven: Steunpunt Bestuurlijke Organisatie Slagkrachtige Overheid.
- Vereniging van Nederlandse Gemeenten. (2018, juli 11). *Hoeveel gemeenten telt Nederland in 2019?* Opgehaald van vng.nl: vng.nl/onderwerpenindex/bestuur/herindeling/nieuws/hoeveel-gemeenten-telt-nederland-in-2019
- Vervoort, M. (2004). Het autonoom gemeentebedrijf: een ware redder in nood? *Algemeen Fiscaal Tijdschrift*, 55(12), 17-29.
- Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming. (2019, april 5). *Dataloop*. Opgehaald van onderwijs.vlaanderen.be: onderwijs.vlaanderen.be/nl/dataloop-aan-de-slag-met-cijfers-over-onderwijs
- Vlaamse overheid. (2019, juli 14). *De intercommunales of verenigingen van gemeenten*. Opgehaald van vlaanderen.be: www.vlaanderen.be/de-intercommunales-of-verenigingen-van-gemeenten
- Vlaamse Regering. (2014). *Vlaams Regeerakkoord*. Brussel.
- Vlaamse Regering. (2016). *Conceptnota integratie van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn en de gemeentebesturen: organiekeuitwerking*. Brussel.
- Voets, J., Coppens, T., Sterkens, D., De Peuter, B., & Van Dooren, W. (2014). *Bestuurskracht van gemeenten: naar een nieuwe vorm van interbestuurlijke relatie rond ruimtelijk beleid*. Brussel: Ruimte Vlaanderen.
- VOKA. (2018, april 13). *Internationale benchmark gemeentefusies*. Opgehaald van VOKA: www.voka.be/nieuws/internationale-benchmark-gemeentefusies
- VRT. (2017, 11 10). *Welke gemeenten fuseren precies? Bekijk het op deze kaart*. Opgehaald van vrt nieuws: www.vrt.be/vrtnws/nl/2017/11/10/welke-gemeenten-fuseren-precies--bekijk-het-in-deze-kaart/
- Wayenberg, E., Steen, T., & Van Dijck, C. (2018). Over frames van gemeentefusies en hun masters. *Vlaams Tijdschrift voor Overheidsmanagement*, 23(2), 23-36.
- Wonen Vlaanderen. (2019, 02 04). *13 centrumsteden*. Opgehaald van Wonen Vlaanderen Lexicon: www.wonenvlaanderen.be/lexicon/13-centrumsteden

Bijlagen

Bijlage 1: Fusiegemeenten Geografie 15k

Nieuwe gemeente	Inwonersaantal	Oude gemeenten	Inwonersaantal oude gemeenten
De Haan (Groot)	15.365	De Haan Zuienkerke	12.635 2.730
Zoutleeuw (Groot)	15.753	Zoutleeuw Linter	8.498 7.255
Avelgem (Groot)	16.518	Avelgem Kluisbergen	10.065 6.453
Veurne (Groot)	16.879	Veurne Alveringem	11.790 5.089
Tielt-Winge (Groot)	16.981	Tielt-Winge Bekkevoort	10.707 6.274
Galmaarden (Groot)	17.572	Galmaarden Herne Bever	8.725 6.643 2.204
Borgloon (Groot)	17.987	Borgloon Heers	10.697 7.290
Gooik (Groot)	18.260	Gooik Lennik	9.236 9.024
De Pinte (Groot)	19.000	De Pinte Sint-Martens-Latem	10.532 8.468
Kuurne (Groot)	19.060	Kuurne Lendeledede	13.318 5.742
Zonnebeke (Groot)	20.365	Zonnebeke Langemark- Poelkapelle	12.445 7.920
Zelzate (Groot)	20.382	Zelzate Wachtebeke	12.699 7.683
Retie (Groot)	20.480	Retie Dessel	11.240 9.540
Moorslede (Groot)	20.796	Moorslede Ledegem	11.080 9.716
Riemst (Groot)	20.825	Riemst Voeren	16.665 4.160
Kortenaken (Groot)	20.870	Kortenaken Nieuwerkerken Geetbets	7.875 6.960 6.035
Anzegem (Groot)	21.049	Anzegem Wortegem-Petegem	14.609 6.440
Boechout (Groot)	21.235	Boechout Hove	13.120 8.115
Brakel (Groot)	21.348	Brakel Lierde	14.781 6.567

Gistel (Groot)	21.363	Gistel Oudenburg	12.063 9.300
Ichtegem (Groot)	22.723	Ichtegem Koekelare	13.939 8.784
Wommelgem (Groot)	23.578	Wommelgem Borsbeek	12.893 10.685
Oosterzele (Groot)	23.801	Oosterzele Sint-Lievens- Houtem	13.546 10.255
Steenokkerzeel (Groot)	23.988	Steenokkerzeel Kampenhout	12.090 11.898
Gavere (Groot)	24.343	Gavere Nazareth	12.769 11.574
Landen (Groot)	24.352	Landen Gingelom	15.961 8.391
Stekene (Groot)	24.807	Stekene Moerbeke	18.352 6.455
Wielsbeke (Groot)	25.917	Wielsbeke Dentergem Oostrozebeke	9.584 8.484 7.849
Poperinge (Groot)	26.666	Poperinge Vleteren Lo-Reninge	19.718 3.659 3.289
Zwevegem (Groot)	26.706	Zwevegem Spiere-Helkijn	24.619 2.087
Diksmuide (Groot)	26.771	Diksmuide Houthulst	16.739 10.032
Haacht (Groot)	26.849	Haacht Boortmeerbeek	14.470 12.379
Assenede (Groot)	27.313	Assenede Sint-Laureins Kaprijke	14.200 6.684 6.429
Alken (Groot)	27.413	Alken Kortessem Wellen	11.565 8.446 7.402
Tremelo (Groot)	27.585	Tremelo Keerbergen	14.842 12.743
Wezebeek-Oppem (Groot)	27.711	Wezembeek-Oppem Kraainem	14.021 13.690
Londerzeel (Groot)	28.046	Londerzeel Kapelle-op-den-Bos	18.620 9.396
Peer (Groot)	28.696	Peer Hechtel-Eksel	16.406 12.290
Beerse (Groot)	29.090	Beerse Vosselaar	17.931 11.159
Bree (Groot)	29.090	Bree Bocholt	16.005 13.085

Schilde (Groot)	29.296	Schilde Wijnegem	19.585 9.711
Tessenderlo (Groot)	29.338	Tessenderlo Ham	18.514 10.824
Kontich (Groot)	29.861	Kontich Lint	21.074 8.787
Merchtem (Groot)	30.672	Merchtem Opwijk	16.294 14.378
Tongeren (Groot)	31.120	Tongeren Herstappe	31.032 88
Zandhoven (Groot)	31.956	Zandhoven Grobendonk Vorselaar	12.985 11.123 7.848
Ronse (Groot)	32.675	Ronse Maarkedal	26.337 6.338
Oudenaarde (Groot)	33.180	Oudenaarde Horebeke	31.132 2.048
Denderleeuw (Groot)	33.274	Denderleeuw Liedekerke	20.086 13.188
Aalter (Groot)	34.171	Aalter Ruisselede	28.784 5.387
Zottegem (Groot)	34.507	Zottegem Zwalm	26.373 8.134
Beersel (Groot)	35.428	Beersel Drogenbos Linkebeek	25.069 5.599 4.760
Zelee (Groot)	35.825	Zelee Berlare	20.976 14.849
Merelbeke (Groot)	36.208	Merelbeke Melle	24.634 11.574
Lummen (Groot)	36.884	Lummen Herk-de-Stad Halen	14.762 12.661 9.461
Maaseik (Groot)	37.434	Maaseik Kinrooi	25.201 12.233
Izegem (Groot)	38.657	Izegem Ingelmunster	27.729 10.928
Harelbeke (Groot)	39.682	Harelbeke Deerlijk	27.886 11.796
Aarschot (Groot)	40.018	Aarschot Begijnendijk	29.965 10.053
Torhout (Groot)	41.907	Torhout Kortemark Lichtervelde	20.530 12.584 8.793
Bilzen (Groot)	42.003	Bilzen Hoeselt	32.318 9.685

Halle (Groot)	43.468	Halle Pepingen	39.096 4.372
Ieper (Groot)	43.866	Ieper Heuvelland Mesen	34.964 7.862 1.040
Aartselaar (Groot)	44.529	Aartselaar Hemiksem Niel Schelle	14.304 11.368 10.424 8.433
Hoogstraten (Groot)	44.589	Hoogstraten Rijkevorsel Merksplas Baarle-Hertog	21.333 11.932 8.619 2.705
Koksijde (Groot)	44.651	Koksijde Nieuwpoort De Panne	21.957 11.565 11.129
Overijse (Groot)	46.233	Overijse Hoeilaart Huldenberg	25.169 11.172 9.892
Pelt (Groot)	47.079	Pelt Hamont-Achel	32.652 14.427
Lier (Groot)	47.219	Lier Berlaar	35.712 11.507
Wetteren (Groot)	49.542	Wetteren Laarne Wichelen	25.477 12.487 11.578
Herentals (Groot)	49.559	Herentals Olen Herenthout	28.117 12.491 8.951
Westerlo (Groot)	49.803	Westerlo Herselt Hulshout	24.884 14.537 10.382
Geel (Groot)	50.249	Geel Meerhout	39.923 10.326
Ninove (Groot)	50.321	Ninove Roosdaal	38.692 11.629
Tielt (Groot)	52.323	Tielt Wingene Meulebeke Pittem	20.422 14.243 10.906 6.752
Tienen (Groot)	55.082	Tienen Boutersem Hoegaarden Glabbeek	34.675 8.167 6.942 5.298
Dendermonde (Groot)	60.148	Dendermonde Buggenhout	45.673 14.475

Genk (Groot)	81.534	Genk As Zutendaal	66.110 8.190 7.234
Turnhout (Groot)	85.805	Turnhout Ravels Oud-Turnhout Arendonk	44.136 14.871 13.517 13.281
Sint-Niklaas (Groot)	87.524	Sint-Niklaas Waasmunster	76.756 10.768
Roeselare (Groot)	92.615	Roeselare Staden Hooglede Ardoonie	62.301 11.376 9.950 8.988
Aalst (Groot)	98.940	Aalst Affligem	85.715 13.225
Mechelen (Groot)	101.255	Mechelen Bonheiden	86.304 14.951
Brugge (Groot)	143.172	Brugge Jabbeke Damme	118.284 13.880 11.008
Leuven (Groot)	156.776	Leuven Lubbeek Oud-Heverlee Bierbeek Bertem Holsbeek	101.396 14.393 11.099 10.025 9.958 9.905
Rumst	15.114		
Malle	15.304		
Machelen	15.417		
Ternat	15.481		
Leopoldsburg	15.625		
Kruisem	15.638		
Beernem	15.687		
Zulte	15.720		
Laakdal	16.020		
Wemmel	16.347		
Lille	16.512		
Kruikeke	16.657		
Rotselaar	16.678		
Duffel	17.385		
Putte	17.584		
Herzele	17.723		
Bredene	17.828		
Boom	17.970		
Destelbergen	18.026		
Sint-Genesius-Rode	18.296		
Haaltert	18.443		

Stabroek	18.529		
Kasterlee	18.600		
Kalmthout	18.608		
Lede	18.628		
Wervik	18.643		
Ranst	18.981		
Zwijndrecht	19.002		
Essen	19.079		
Diepenbeek	19.137		
Meise	19.164		
Lebbeke	19.195		
Sint-Gillis-Waas	19.273		
Middelkerke	19.371		
Erpe-Mere	19.857		
Kortenberg	20.214		
Blankenberge	20.349		
Dilsen-Stokkem	20.454		
Wuustwezel	20.671		
Sint-Katelijne-Waver	20.870		
Eeklo	20.890		
Bornem	21.186		
Zonhoven	21.214		
Herent	21.632		
Zoersel	21.739		
Edegem	21.947		
Tervuren	22.248		
Lochristi	22.300		
Balen	22.426		
Zedelgem	22.635		
Nijlen	22.813		
Scherpenheuvel-Zichem	22.952		
Zemst	23.325		
Oudsbergen	23.423		
Oostkamp	23.580		
Maldegem	23.689		
Diest	23.824		
Hamme	24.829		
Lanaken	25.818		
Mortsel	25.824		
Puurs-Sint-Amands	25.932		
Lievegem	26.007		
Willebroek	26.223		
Kapellen	26.771		
Brecht	29.010		
Temse	29.528		
Houthalen-Helchteren	30.623		

Wevelgem	31.412		
Asse	32.958		
Knokke-Heist	33.097		
Menen	33.190		
Geraardsbergen	33.403		
Heusden-Zolder	33.406		
Zaventem	33.806		
Sint-Pieters-Leeuw	34.038		
Lommel	34.044		
Schoten	34.462		
Evergem	35.239		
Mol	36.544		
Grimbergen	37.355		
Brasschaat	37.850		
Waregem	38.125		
Maasmechelen	38.193		
Sint-Truiden	40.473		
Lokeren	41.438		
Dilbeek	42.434		
Heist-op-den-Berg	42.478		
Deinze	43.264		
Vilvoorde	44.015		
Beringen	46.065		
Beveren	48.192		
Oostende	71.332		
Kortrijk	76.265		
Hasselt	77.651		
Gent	260.341		
Antwerpen	523.248		

Bijlage 2: Fusiegemeenten Geografie 20k

Nieuwe gemeente	Inwonersaantal	Oude gemeenten	Inwonersaantal oude gemeenten
Zonnebeke (Groot)	20.365	Zonnebeke Langemark- Poelkapelle	12.445 7.920
Zelzate (Groot)	20.382	Zelzate Wachtebeke	12.699 7.683
Retie (Groot)	20.480	Retie Dessel	11.240 9.540
Moorslede (Groot)	20.796	Moorslede Ledegem	11.080 9.716
Riemst (Groot)	20.825	Riemst Voeren	16.665 4.160
Kortenaken (Groot)	20.870	Kortenaken Nieuwerkerken Geetbets	7.875 6.960 6.035
Anzegem (Groot)	21.049	Anzegem Wortegem-Petegem	14.609 6.440
Boechout (Groot)	21.235	Boechout Hove	13.120 8.115
Brakel (Groot)	21.348	Brakel Lierde	14.781 6.567
Gistel (Groot)	21.363	Gistel Oudenburg	12.063 9.300
Ichtegem (Groot)	22.723	Ichtegem Koekelare	13.939 8.784
Wommelgem (Groot)	23.578	Wommelgem Borsbeek	12.893 10.685
Oosterzele (Groot)	23.801	Oosterzele Sint-Lievens- Houtem	13.546 10.255
Steenokkerzeel (Groot)	23.988	Steenokkerzeel Kampenhout	12.090 11.898
Gavere (Groot)	24.343	Gavere Nazareth	12.769 11.574
Landen (Groot)	24.352	Landen Gingelom	15.961 8.391
Wielsbeke (Groot)	25.917	Wielsbeke Dentergem Oostrozebeke	9.584 8.484 7.849
Poperinge (Groot)	26.666	Poperinge Vleteren Lo-Reninge	19.718 3.659 3.289

Diksmuide (Groot)	26.771	Diksmuide Houthulst	16.739 10.032
Gooik (Groot)	26.808	Gooik Galmaarden Herne Bever	9.236 8.725 6.643 2.204
Haacht (Groot)	26.849	Haacht Boortmeerbeek	14.470 12.379
Assenede (Groot)	27.313	Assenede Sint-Laureins Kaprijke	14.200 6.684 6.429
Tremelo (Groot)	27.585	Tremelo Keerbergen	14.842 12.743
Wezembeek-Oppem (Groot)	27.711	Wezembeek-Oppem Kraainem	14.021 13.690
Londerzeel (Groot)	28.046	Londerzeel Kappelle-op-den-Bos	18.620 9.396
Peer (Groot)	28.696	Peer Hechtel-Eksel	16.406 12.290
Beerse (Groot)	29.090	Beerse Vosselaar	17.931 11.159
Bree (Groot)	29.090	Bree Bocholt	16.005 13.085
Schilde (Groot)	29.296	Schilde Wijnegem	19.585 9.711
Kontich (Groot)	29.861	Kontich Lint	21.074 8.787
Merchtem (Groot)	30.672	Merchtem Opwijk	16.294 14.378
Tongeren (Groot)	31.120	Tongeren Herstappe	31.032 88
Zulte (groot)	31.358	Zulte Kruisem	15.720 15.638
Zandhoven (Groot)	31.956	Zandhoven Grobendonk Vorselaar	12.985 11.123 7.848
Boom (Groot)	33.084	Boom Rumst	17.970 15.114
Oudenaarde (Groot)	33.180	Oudenaarde Horebeke	31.132 2.048
Denderleeuw (Groot)	33.274	Denderleeuw Liedekerke	20.086 13.188
Borgloon (Groot)	33.835	Borgloon Kortessem Wellen Heers	10.697 8.446 7.402 7.290

Aalter (Groot)	34.171	Aalter Ruiselede	28.784 5.387
Kasterlee (Groot)	35.112	Kasterlee Lille	18.600 16.512
Meise (Groot)	35.511	Meise Wemmel	19.164 16.347
Blankenberge (Groot)	35.714	Blankenberge De Haan Zuienkerke	20.349 12.635 2.730
Zelee (Groot)	35.825	Zelee Berlare	20.976 14.849
Merelbeke (Groot)	36.208	Merelbeke Melle	24.634 11.574
Zwevegem (Groot)	36.771	Zwevegem Avelgem Spiere-Helkijn	24.619 10.065 2.087
Lummen (Groot)	36.884	Lummen Herk-de-Stad Halen	14.762 12.661 9.461
Zoersel (Groot)	37.043	Zoersel Malle	21.739 15.304
Maaseik (Groot)	37.434	Maaseik Kinrooi	25.201 12.233
Izegem (Groot)	38.657	Izegem Ingelmunster	27.729 10.928
Essen (Groot)	37.687	Essen Kalmthout	19.079 18.608
Sint-Katelijne-Waver (Groot)	38.255	Sint-Katelijne- Waver Duffel	20.870 17.385
Ronse (Groot)	39.128	Ronse Maarkedal Kluisbergen	26.337 6.338 6.453
Oostkamp (Groot)	39.567	Oostkamp Beernem	23.580 15.687
Scherpenheuvel-Zichem (Groot)	39.933	Scherpenheuvel- Zichem Tielt-Winge Bekkevoort	22.952 10.707 6.274
Torhout (Groot)	41.907	Torhout Kortemark Lichtervelde	20.530 12.584 8.793
Bilzen (Groot)	42.003	Bilzen Hoeselt	32.318 9.685
Halle (Groot)	43.468	Halle Pepingen	39.096 4.372

Ieper (Groot)	43.866	Ieper Heuvelland Mesen	34.964 7.862 1.040
Sint-Gillis-Waas (Groot)	44.080	Sint-Gillis-Waas Stekene Moerbeke	19.273 18.352 6.455
Aartselaar (Groot)	44.529	Aartselaar Hemiksem Niel Schelle	14.304 11.368 10.424 8.433
Hoogstraten (Groot)	44.589	Hoogstraten Rijkevorsel Merksplas Baarle-Hertog	21.333 11.932 8.619 2.705
Kapellen (Groot)	45.300	Kapellen Stabroek	26.771 18.529
Tessenderlo (Groot)	45.358	Tessenderlo Laakdal Ham	18.514 16.020 10.824
Overijse (Groot)	46.233	Overijse Hoeilaart Huldenberg	25.169 11.172 9.892
Pelt (Groot)	47.079	Pelt Hamont-Achel	32.652 14.427
Sint-Truiden (Groot)	48.971	Sint-Truiden Zoutleuw	40.473 8.498
Herentals (Groot)	49.559	Herentals Olen Herenthout	28.117 12.491 8.951
Westerlo (Groot)	49.803	Westerlo Herselt Hulshout	24.884 14.537 10.382
Geel (Groot)	50.249	Geel Meerhout	39.923 10.326
Ninove (Groot)	50.321	Ninove Roosdaal	38.692 11.629
Menen (Groot)	51.833	Menen Wervik	33.190 18.643
Zottegem (Groot)	52.230	Zottegem Herzele Zwalm	26.373 17.723 8.134
Tielt (Groot)	52.323	Tielt Wingene Meulebeke Pittem	20.422 14.243 10.906 6.752

Beersel (Groot)	53.724	Beersel	25.069
		Sint-Genesius-Rode	18.296
		Drogenbos	5.599
		Linkebeek	4.760
Aarschot (Groot)	56.696	Aarschot	29.965
		Rotselaar	16.678
		Begijnendijk	10.053
Harelbeke (Groot)	58.742	Harelbeke	27.886
		Kuurne	13.318
		Deerlijk	11.796
		Lendeledede	5.742
Vilvoorde (Groot)	59.432	Vilvoorde	44.015
		Machelen	15.417
Heist-op-den-Berg (Groot)	60.062	Heist-op-den-Berg	42.478
		Putte	17.584
Koksijde (Groot)	61.530	Koksijde	21.957
		Veurne	11.790
		Nieuwpoort	11.565
		De Panne	11.129
		Alveringem	5.089
Beringen (Groot)	61.690	Beringen	46.065
		Leopoldsburg	15.625
Tienen (Groot)	62.337	Tienen	34.675
		Boutersem	8.167
		Linter	7.255
		Hoegaarden	6.942
		Glabbeek	5.298
Lier (Groot)	66.200	Lier	35.712
		Ranst	18.981
		Berlaar	11.507
Dilbeek (Groot)	66.939	Dilbeek	42.434
		Ternat	15.481
		Lennik	9.024
Wetteren (Groot)	68.170	Wetteren	25.477
		Lede	18.628
		Laarne	12.487
		Wichelen	11.578
Dendermonde (Groot)	79.343	Dendermonde	45.673
		Lebbeke	19.195
		Buggenhout	14.475
Genk (Groot)	81.534	Genk	66.110
		As	8.190
		Zutendaal	7.234
Beveren (Groot)	83.851	Beveren	48.192
		Zwijndrecht	19.002
		Kruibeke	16.657

Turnhout (Groot)	85.805	Turnhout Ravels Oud-Turnhout Arendonk	44.136 14.871 13.517 13.281
Sint-Niklaas (Groot)	87.524	Sint-Niklaas Waasmunster	76.756 10.768
Roeselare (Groot)	92.615	Roeselare Staden Hooglede Ardoeie	62.301 11.376 9.950 8.988
Mechelen (Groot)	101.255	Mechelen Bonheiden	86.304 14.951
Hasselt (Groot)	108.353	Hasselt Diepenbeek Alken	77.651 19.137 11.565
Oostende (Groot)	108.531	Oostende Middelkerke Bredene	71.332 19.371 17.828
Aalst (Groot)	137.240	Aalst Erpe-Mere Haaltert Affligem	85.715 19.857 18.443 13.225
Brugge (Groot)	143.172	Brugge Jabbeke Damme	118.284 13.880 11.008
Leuven (Groot)	156.776	Leuven Lubbeek Oud-Heverlee Bierbeek Bertem Holsbeek	101.396 14.393 11.099 10.025 9.958 9.905
Gent (Groot)	297.367	Gent Destelbergen De Pinte Sint-Martens-Latem	260.341 18.026 10.532 8.468
Kortenberg	20.214		
Dilsen-Stokkem	20.454		
Wuustwezel	20.671		
Eeklo	20.890		
Bornem	21.186		
Zonhoven	21.214		
Herent	21.632		
Edegem	21.947		
Tervuren	22.248		
Lochristi	22.300		
Balen	22.426		
Zedelgem	22.635		

Nijlen	22.813		
Zemst	23.325		
Oudsbergen	23.423		
Maldegem	23.689		
Diest	23.824		
Hamme	24.829		
Geraardsbergen	33403		
Lanaken	25.818		
Mortsel	25.824		
Puurs-Sint-Amands	25.932		
Lievegem	26.007		
Willebroek	26.223		
Brecht	29.010		
Temse	29.528		
Houthalen-Helchteren	30.623		
Wevelgem	31.412		
Asse	32.958		
Knokke-Heist	33.097		
Heusden-Zolder	33.406		
Zaventem	33.806		
Sint-Pieters-Leeuw	34.038		
Lommel	34.044		
Schoten	34.462		
Evergem	35.239		
Mol	36.544		
Grimbergen	37.355		
Brasschaat	37.850		
Waregem	38.125		
Maasmechelen	38.193		
Lokeren	41.438		
Deinze	43.264		
Kortrijk	76.265		
Antwerpen	523.248		

Bijlage 3: Fusiegemeenten Woon-werkverkeer 15k

Nieuwe gemeente	Inwonersaantal	Oude gemeenten	Inwonersaantal oude gemeenten
Riemst (Groot)	20.825	Riemst Voeren	16.665 4.160
Zonnebeke (Groot)	23.525	Zonnebeke Moorslede	12.445 11.080
Zulte (Groot)	24.204	Zulte Dentergem	15.720 8.484
Lille (Groot)	24.360	Lille Vorselaar	16.512 7.848
Arendonk (Groot)	24.521	Arendonk Retie	13.281 11.240
Poperinge (Groot)	26.666	Poperinge Vleteren Lo-Reninge	19.718 3.659 3.289
Diepenbeek (Groot)	27.583	Diepenbeek Kortesseem	19.137 8.446
Tremelo (Groot)	27.585	Tremelo Keerbergen	14.842 12.743
Wezembeek-Oppem (Groot)	27.711	Wezembeek-Oppem Kraainem	14.021 13.690
Herzele (Groot)	27.978	Herzele Sint-Lievens- Houtem	17.723 10.255
Londerzeel (Groot)	28.016	Londerzeel Kapelle-op-den-Bos	18.620 9.396
Peer (Groot)	28.696	Peer Hechtel-Eksel	16.406 12.290
Bree (Groot)	29.090	Bree Bocholt	16.005 13.085
Beerse (Groot)	29.255	Beerse Merksplas Baarle-Hertog	17.931 8.619 2.705
Torhout (Groot)	29.323	Torhout Lichtervelde	20.530 8.793
Tessenderlo (Groot)	29.338	Tessenderlo Ham	18.514 10.824
Kontich (Groot)	29.861	Kontich Lint	21.074 8.787
Edegem (Groot)	30.062	Edegem Hove	21.947 8.115
Bredene (Groot)	30.463	Bredene De Haan	17.828 12.635

Middelkerke (Groot)	30.936	Middelkerke Nieuwpoort	19.371 11.565
Tongeren (Groot)	31.120	Tongeren Herstappe	31.032 88
Tervuren (Groot)	32.206	Tervuren Bertem	22.248 9.958
Hoogstraten (Groot)	33.265	Hoogstraten Rijkevorsel	21.333 11.932
Lanaken (Groot)	33.052	Lanaken Zutendaal	25.818 7.234
Denderleeuw (Groot)	33.274	Denderleeuw Liedekerke	20.086 13.188
Eeklo (Groot)	34.003	Eeklo Sint-Laureins Kaprijke	20.890 6.684 6.429
Aalter (Groot)	34.171	Aalter Ruisselede	28.784 5.387
Zottegem (Groot)	34.507	Zottegem Zwalm	26.373 8.134
Assenede (Groot)	34.582	Assenede Zelzate Wachtebeke	14.200 12.699 7.683
Zoersel (Groot)	34.724	Zoersel Zandhoven	21.739 12.985
Beersel (Groot)	35.428	Beersel Drogenbos Linkebeek	25.069 5.599 4.760
Zele (Groot)	35.825	Zele Berlare	20.976 14.849
Zwevegem (Groot)	36.771	Zwevegem Avelgem Spiere-Helkijn	24.619 10.065 2.087
Boom (Groot)	36.827	Boom Niel Schelle	17.970 10.424 8.433
Maaseik (Groot)	37.434	Maaseik Kinrooi	25.201 12.233
Merelbeke (Groot)	38.180	Merelbeke Oosterzele	24.634 13.546
Mortsel (Groot)	38.944	Mortsel Boechout	25.824 13.120
Ronse (Groot)	39.128	Ronse Kluisbergen Maarkedal	26.337 6.453 6.338
Diksmuide (Groot)	39.355	Diksmuide Kortemark Houthulst	16.739 12.584 10.032

Westerlo (Groot)	39.421	Westerlo Herselt	24.884 14.537
Oudenaarde (Groot)	39.620	Oudenaarde Wortegem-Petegem Horebeke	31.132 6.440 2.048
Wevelgem (Groot)	41.128	Wevelgem Ledegem	31.412 9.716
Bilzen (Groot)	42.003	Bilzen Hoeselt	32.318 9.685
Zedelgem (Groot)	45.358	Zedelgem Ichtegem Koekelare	22.635 13.939 8.784
Mol (Groot)	46.084	Mol Dessel	36.544 9.540
Overijse (Groot)	46.233	Overijse Hoeilaart Huldenberg	25.169 11.172 9.892
Izegem (Groot)	46.506	Izegem Ingelmunster Oostrozebeke	27.729 10.928 7.849
Pelt (Groot)	47.079	Pelt Hamont-Achel	32.652 14.427
Lier (Groot)	47.219	Lier Berlaar	35.712 11.507
Asse (Groot)	47.336	Asse Opwijk	32.958 14.378
Diest (Groot)	47.434	Diest Halen Kortenaken Bekkevoort	23.824 9.461 7.875 6.274
Lokeren (Groot)	47.893	Lokeren Moerbeke	41.438 6.455
Wetteren (Groot)	49.542	Wetteren Laarne Wichelen	25.477 12.487 11.578
Koksijde (Groot)	49.965	Koksijde Veurne De Panne Alveringem	21.957 11.790 11.129 5.089
Geel (Groot)	50.249	Geel Meerhout	39.923 10.326
Ninove (Groot)	50.321	Ninove Roosdaal	38.692 11.629
Aarschot (Groot)	50.725	Aarschot Tielt-Winge Begijnendijk	29.965 10.707 10.053

Dilbeek (Groot)	51.458	Dilbeek Lennik	42.434 9.024
Ieper (Groot)	51.786	Ieper Langemark- Poelkapelle Heuvelland Mesen	34.964 7.920 7.862 1.040
Tielt (Groot)	52.323	Tielt Wingene Meulebeke Pittem	20.422 14.243 10.906 6.752
Heist-op-den-Berg (Groot)	52.860	Heist-op-den-Berg Hulshout	42.478 10.382
Geraardsbergen (Groot)	54.751	Geraardsbergen Brakel Lierde	33.403 14.781 6.567
Zaventem (Groot)	57.794	Zaventem Steenokkerzeel Kampenhout	33.806 12.090 11.898
Dendermonde (Groot)	60.148	Dendermonde Buggenhout	45.673 14.475
Herentals (Groot)	60.682	Herentals Olen Grobbendonk Herenthout	28.117 12.491 11.123 8.951
Sint-Truiden (Groot)	63.114	Sint-Truiden Gingelom Heers Nieuwerkerken	40.473 8.391 7.290 6.960
Deinze (Groot)	67.607	Deinze Gavere Nazareth	43.264 12.769 11.574
Tienen (Groot)	68.703	Tienen Zoutleeuw Linter Hoegaarden Geetbets Glabbeek	34.675 8.498 7.255 6.942 6.035 5.298
Halle (Groot)	70.276	Halle Gooik Galmaarden Herne Pepingen Bever	39.096 9.236 8.725 6.643 4.372 2.204
Beringen (Groot)	73.488	Beringen Lummen Herk-de-Stad	46.065 14.762 12.661

Waregem (Groot)	74.114	Waregem Anzegem Deerlijk Wielsbeke	38.125 14.609 11.796 9.584
Genk (Groot)	74.300	Genk As	66.110 8.190
Turnhout (Groot)	83.683	Turnhout Ravels Oud-Turnhout Vosselaar	44.136 14.871 13.517 11.159
Sint-Niklaas (Groot)	87.524	Sint-Niklaas Waasmunster	76.756 10.768
Roeselare (Groot)	92.615	Roeselare Staden Hooglede Ardoeie	62.301 11.376 9.950 8.988
Oostende (Groot)	92.695	Oostende Gistel Oudenburg	71.332 12.063 9.300
Kortrijk (Groot)	95.325	Kortrijk Kuurne Lendeledede	76.265 13.318 5.742
Aalst (Groot)	98.940	Aalst Affligem	85.715 13.225
Hasselt (Groot)	107.315	Hasselt Alken Borgloon Wellen	77.651 11.565 10.697 7.402
Mechelen (Groot)	128.104	Mechelen Bonheiden Haacht Boortmeerbeek	86.304 14.951 14.470 12.379
Brugge (Groot)	145.902	Brugge Jabbeke Damme Zuienkerke	118.284 13.880 11.008 2.730
Leuven (Groot)	154.985	Leuven Lubbeek Oud-Heverlee Holsbeek Bierbeek Boutersem	101.396 14.393 11.099 9.905 10.025 8.167
Gent (Groot)	290.915	Gent Melle De Pinte Sint-Martens-Latem	260.341 11.574 10.532 8.468

Antwerpen (Groot)	582.209	Antwerpen	523.248
		Aartselaar	14.304
		Wommelgem	12.893
		Hemiksem	11.368
		Borsbeek	10.685
		Wijnegem	9.711
Rumst	15.114		
Malle	15.304		
Machelen	15.417		
Ternat	15.481		
Leopoldsburg	15.625		
Kruisem	15.638		
Beernem	15.687		
Landen	15.961		
Laakdal	16.020		
Merchtem	16.294		
Wemmel	16.347		
Kruibeke	16.657		
Rotselaar	16.678		
Duffel	17.385		
Putte	17.584		
Destelbergen	18.026		
Sint-Genesius-Rode	18.296		
Stekene	18.352		
Haaltert	18.443		
Stabroek	18.529		
Kasterlee	18.600		
Kalmthout	18.608		
Lede	18.628		
Wervik	18.643		
Ranst	18.981		
Zwijndrecht	19.002		
Essen	19.079		
Meise	19.164		
Lebbeke	19.195		
Sint-Gillis-Waas	19.273		
Schilde	19.585		
Erpe-Mere	19.857		
Kortenberg	20.214		
Blankenberge	20.349		
Dilsen-Stokkem	20.454		
Wuustwezel	20.671		
Sint-Katelijne-Waver	20.870		
Bornem	21.186		
Zonhoven	21.214		
Herent	21.632		
Lochristi	22.300		

Balen	22.426		
Nijlen	22.813		
Scherpenheuvel-Zichem	22.952		
Zemst	23.325		
Oudsbergen	23.423		
Oostkamp	23.580		
Maldegem	23.689		
Hamme	24.829		
Puurs-Sint-Amands	25.932		
Lievegem	26.007		
Willebroek	26.223		
Kapellen	26.771		
Harelbeke	27.886		
Brecht	29.010		
Temse	29.528		
Houthalen-Helchteren	30.623		
Knokke-Heist	33.097		
Menen	33.190		
Heusden-Zolder	33.406		
Sint-Pieters-Leeuw	34.038		
Lommel	34.044		
Schoten	34.462		
Evergem	35.239		
Grimbergen	37.355		
Brasschaat	37.850		
Maasmechelen	38.193		
Vilvoorde	44.015		
Beveren	48.192		

Bijlage 4: Fusiegemeenten Woon-werkverkeer 20k

Nieuwe gemeente	Inwonersaantal	Oude gemeenten	Inwonersaantal oude gemeenten
Riemst (Groot)	20.825	Riemst Voeren	16.665 4.160
Zonnebeke (Groot)	23.525	Zonnebeke Moorslede	12.445 11.080
Zulte (Groot)	24.204	Zulte Dentergem	15.720 8.484
Lille (Groot)	24.360	Lille Vorselaar	16.512 7.848
Arendonk (Groot)	24.521	Arendonk Retie	13.281 11.240
Poperinge (Groot)	26.666	Poperinge Vleteren Lo-Reninge	19.718 3.659 3.289
Diepenbeek (Groot)	27.583	Diepenbeek Kortesseem	19.137 8.446
Tremelo (Groot)	27.585	Tremelo Keerbergen	14.842 12.743
Wezembeek-Oppem (Groot)	27.711	Wezembeek-Oppem Kraainem	14.021 13.690
Herzele (Groot)	27.978	Herzele Sint-Lievens- Houtem	17.723 10.255
Peer (Groot)	28.696	Peer Hechtel-Eksel	16.406 12.290
Bree (Groot)	29.090	Bree Bocholt	16.005 13.085
Beerse (Groot)	29.255	Beerse Merksplas Baarle-Hertog	17.931 8.619 2.705
Torhout (Groot)	29.323	Torhout Lichtervelde	20.530 8.793
Tessenderlo (Groot)	29.338	Tessenderlo Ham	18.514 10.824
Kontich (Groot)	29.861	Kontich Lint	21.074 8.787
Edegem (Groot)	30.062	Edegem Hove	21.947 8.115
Bredene (Groot)	30.463	Bredene De Haan	17.828 12.635
Middelkerke (Groot)	30.936	Middelkerke Nieuwpoort	19.371 11.565

Tongeren (Groot)	31.120	Tongeren Herstappe	31.032 88
Tervuren (Groot)	32.206	Tervuren Bertem	22.248 9.958
Hoogstraten (Groot)	33.265	Hoogstraten Rijkevorsel	21.333 11.932
Lanaken (Groot)	33.052	Lanaken Zutendaal	25.818 7.234
Denderleeuw (Groot)	33.274	Denderleeuw Liedekerke	20.086 13.188
Eeklo (Groot)	34.003	Eeklo Sint-Laureins Kaprijke	20.890 6.684 6.429
Aalter (Groot)	34.171	Aalter Ruisselede	28.784 5.387
Zottegem (Groot)	34.507	Zottegem Zwalm	26.373 8.134
Assenede (Groot)	34.582	Assenede Zelzate Wachtebeke	14.200 12.699 7.683
Zeie (Groot)	35.825	Zeie Berlare	20.976 14.849
Zwevegem (Groot)	36.771	Zwevegem Avelgem Spiere-Helkijn	24.619 10.065 2.087
Maaseik (Groot)	37.434	Maaseik Kinrooi	25.201 12.233
Essen (Groot)	37.687	Essen Kalmthout	19.079 18.608
Merelbeke (Groot)	38.180	Merelbeke Oosterzele	24.634 13.546
Mortsel (Groot)	38.944	Mortsel Boechout	25.824 13.120
Ronse (Groot)	39.128	Ronse Kluisbergen Maarkedal	26.337 6.453 6.338
Diksmuide (Groot)	39.355	Diksmuide Kortemark Houthulst	16.739 12.584 10.032
Westerlo (Groot)	39.421	Westerlo Herselt	24.884 14.537
Wevelgem (Groot)	41.128	Wevelgem Ledegem	31.412 9.716
Bilzen (Groot)	42.003	Bilzen Hoeselt	32.318 9.685

Zedelgem (Groot)	45.358	Zedelgem Ichtegem Koekelare	22.635 13.939 8.784
Mol (Groot)	46.084	Mol Dessel	36.544 9.540
Overijse (Groot)	46.233	Overijse Hoeilaart Huldenberg	25.169 11.172 9.892
Izegem (Groot)	46.506	Izegem Ingelmunster Oostrozebeke	27.729 10.928 7.849
Pelt (Groot)	47.079	Pelt Hamont-Achel	32.652 14.427
Meise (Groot)	47.180	Meise Londerzeel Kapelle-op-den-Bos	19.164 18.620 9.396
Diest (Groot)	47.434	Diest Halen Kortenaken Bekkevoort	23.824 9.461 7.875 6.274
Lokeren (Groot)	47.893	Lokeren Moerbeke	41.438 6.455
Wetteren (Groot)	49.542	Wetteren Laarne Wichelen	25.477 12.487 11.578
Koksijde (Groot)	49.965	Koksijde Veurne De Panne Alveringem	21.957 11.790 11.129 5.089
Zoersel (Groot)	50.028	Zoersel Malle Zandhoven	21.739 15.304 12.985
Ninove (Groot)	50.321	Ninove Roosdaal	38.692 11.629
Aarschot (Groot)	50.725	Aarschot Tielt-Winge Begijnendijk	29.965 10.707 10.053
Ieper (Groot)	51.786	Ieper Langemark- Poelkapelle Heuvelland Mesen	34.964 7.920 7.862 1.040
Menen (Groot)	51.833	Menen Wervik	33.190 18.643
Boom (Groot)	51.941	Boom Rumst Niel Schelle	17.970 15.114 10.424 8.433

Tielt (Groot)	52.323	Tielt Wingene Meulebeke Pittem	20.422 14.243 10.906 6.752
Heist-op-den-Berg (Groot)	52.860	Heist-op-den-Berg Hulshout	42.478 10.382
Beersel (Groot)	53.724	Beersel Sint-Genesius-Rode Drogenbos Linkebeek	25.069 18.296 5.599 4.760
Geraardsbergen (Groot)	54.751	Geraardsbergen Brakel Lierde	33.403 14.781 6.567
Oudenaarde (Groot)	55.258	Oudenaarde Kruisem Wortegem-Petegem Horebeke	31.132 15.638 6.440 2.048
Zaventem (Groot)	57.794	Zaventem Steenokkerzeel Kampenhout	33.806 12.090 11.898
Vilvoorde (Groot)	59.432	Vilvoorde Machelen	44.015 15.417
Herentals (Groot)	60.682	Herentals Olen Grobbendonk Herenthout	28.117 12.491 11.123 8.951
Sint-Truiden (Groot)	63.114	Sint-Truiden Gingelom Heers Nieuwerkerken	40.473 8.391 7.290 6.960
Lier (Groot)	64.604	Lier Duffel Berlaar	35.712 17.385 11.507
Beveren (Groot)	64.849	Beveren Kruibeke	48.192 16.657
Geel (Groot)	66.269	Geel Laakdal Meerhout	39.923 16.020 10.326
Dilbeek (Groot)	66.939	Dilbeek Ternat Lennik	42.434 15.481 9.024
Deinze (Groot)	67.607	Deinze Gavere Nazareth	43.264 12.769 11.574

Halle (Groot)	70.276	Halle Gooik Galmaarden Herne Pepingen Bever	39.096 9.236 8.725 6.643 4.372 2.204
Waregem (Groot)	74.114	Waregem Anzegem Deerlijk Wielsbeke	38.125 14.609 11.796 9.584
Genk (Groot)	74.300	Genk As	66.110 8.190
Dendermonde (Groot)	79.343	Dendermonde Lebbeke Buggenhout	45.673 19.195 14.475
Asse (Groot)	79.977	Asse Wemmel Merchtem Opwijk	32.958 16.347 16.294 14.378
Tienen (Groot)	84.664	Tienen Landen Zoutleeuw Linter Hoegaarden Geetbets Glabbeek	34.675 15.961 8.498 7.255 6.942 6.035 5.298
Sint-Niklaas (Groot)	87.524	Sint-Niklaas Waasmunster	76.756 10.768
Beringen (Groot)	89.113	Beringen Leopoldsburg Lummen Herk-de-Stad	46.065 15.625 14.762 12.661
Roeselare (Groot)	92.615	Roeselare Staden Hooglede Ardoie	62.301 11.376 9.950 8.988
Oostende (Groot)	92.695	Oostende Gistel Oudenburg	71.332 12.063 9.300
Kortrijk (Groot)	95.325	Kortrijk Kuurne Lendeledede	76.265 13.318 5.742
Turnhout (Groot)	102.283	Turnhout Kasterlee Ravels Oud-Turnhout Vosselaar	44.136 18.600 14.871 13.517 11.159

Hasselt (Groot)	107.315	Hasselt Alken Borgloon Wellen	77.651 11.565 10.697 7.402
Sint-Niklaas (Groot)	125.149	Sint-Niklaas Sint-Gillis-Waas Stekene Waasmunster	76.756 19.273 18.352 10.768
Mechelen (Groot)	145.688	Mechelen Putte Bonheiden Haacht Boortmeerbeek	86.304 17.584 14.951 14.470 12.379
Brugge (Groot)	161.589	Brugge Beernem Jabbeke Damme Zuienkerke	118.284 15.687 13.880 11.008 2.730
Leuven (Groot)	171.663	Leuven Rotselaar Lubbeek Oud-Heverlee Bierbeek Holsbeek Boutersem	101.396 16.678 14.393 11.099 10.025 9.905 8.167
Aalst (Groot)	155.868	Aalst Erpe-Mere Lede Haaltert Affligem	85.715 19.857 18.628 18.443 13.225
Gent (Groot)	308.941	Gent Destelbergen Melle De Pinte Sint-Martens-Latem	260.341 18.026 11.574 10.532 8.468
Antwerpen (Groot)	658.306	Antwerpen Schilde Zwijndrecht Ranst Stabroek Aartselaar Wommelgem Hemiksem Borsbeek Wijnegem	523.248 19.585 19.002 18.981 18.529 14.304 12.893 11.368 10.685 9.711

Kortenberg	20.214		
Blankenberge	20.349		
Dilsen-Stokkem	20.454		
Wuustwezel	20.671		
Sint-Katelijne-Waver	20.870		
Bornem	21.186		
Zonhoven	21.214		
Herent	21.632		
Lochristi	22.300		
Balen	22.426		
Nijlen	22.813		
Scherpenheuvel-Zichem	22.952		
Zemst	23.325		
Oudsbergen	23.423		
Oostkamp	23.580		
Maldegem	23.689		
Hamme	24.829		
Puurs-Sint-Amands	25.932		
Lievegem	26.007		
Willebroek	26.223		
Kapellen	26.771		
Harelbeke	27.886		
Brecht	29.010		
Temse	29.528		
Houthalen-Helchteren	30.623		
Knokke-Heist	33.097		
Heusden-Zolder	33.406		
Sint-Pieters-Leeuw	34.038		
Lommel	34.044		
Schoten	34.462		
Evergem	35.239		
Grimbergen	37.355		
Brasschaat	37.850		
Maasmechelen	38.193		

Bijlage 5: Fusiegemeenten Woon-schoolverkeer 15k

Nieuwe gemeente	Inwonersaantal	Oude gemeenten	Inwonersaantal oude gemeenten
Gooik (Groot)	18.260	Gooik Lennik	9.236 9.024
Avelgem (Groot)	18.605	Avelgem Kluisbergen Spiere-Helkijn	10.065 6.453 2.087
Zelzate (Groot)	20.382	Zelzate Wachtebeke	12.699 7.683
Boechout (Groot)	21.235	Boechout Hove	13.120 8.115
Brakel (Groot)	21.348	Brakel Lierde	14.781 6.567
Gistel (Groot)	21.363	Gistel Oudenburg	12.063 9.300
Poperinge (Groot)	23.377	Poperinge Vleteren	19.718 3.659
Diksmuide (Groot)	26.771	Diksmuide Houthulst	16.739 10.032
Wezembeek-Oppem (Groot)	27.711	Wezembeek-Oppem Kraainem	14.021 13.690
Londerzeel (Groot)	28.016	Londerzeel Kapelle-op-den-Bos	18.620 9.396
Bree (Groot)	29.090	Bree Bocholt	16.005 13.085
Tessenderlo (Groot)	29.338	Tessenderlo Ham	18.514 10.824
Merchtem (Groot)	30.672	Merchtem Opwijk	16.294 14.378
Zandhoven (Groot)	31.956	Zandhoven Grobbendonk Vorselaar	12.985 11.123 7.848
Blankenberge (Groot)	32.984	Blankenberge De Haan	20.349 12.635
Denderleeuw (Groot)	33.274	Denderleeuw Liedekerke	20.086 13.188
Kontich (Groot)	35.378	Kontich Aartselaar	21.074 14.304
Beersel (Groot)	35.428	Beersel Drogenbos Linkebeek	25.069 5.599 4.760
Sint-Katelijne-Waver (Groot)	35.821	Sint-Katelijne- Waver Bonheiden	20.870 14.951

Overijse (Groot)	36.341	Overijse Hoeilaart	25.169 11.172
Boom (Groot)	36.827	Boom Niel Schelle	17.970 10.424 8.433
Maaseik (Groot)	37.434	Maaseik Kinrooi	25.201 12.233
Lummen (Groot)	40.418	Lummen Herk-de-Stad Nieuwerkerken Geetbets	14.762 12.661 6.960 6.035
Bilzen (Groot)	42.003	Bilzen Hoeselt	32.318 9.685
Veurne (Groot)	42.862	Veurne Nieuwpoort De Panne Alveringem Lo-Reninge	11.790 11.565 11.129 5.089 3.289
Geraardsbergen (Groot)	44.332	Geraardsbergen Galmaarden Bever	33.403 8.725 2.204
Izegem (Groot)	44.399	Izegem Ingelmunster Lendeledede	27.729 10.928 5.742
Lier (Groot)	44.499	Lier Lint	35.712 8.787
Hoogstraten (Groot)	44.589	Hoogstraten Rijkevorsel Merksplas Baarle-Hertog	21.333 11.932 8.619 2.705
Tongeren (Groot)	45.977	Tongeren Borgloon Voeren Herstappe	31.032 10.697 4.160 88
Oudenaarde (Groot)	45.958	Oudenaarde Wortegem-Petegem Maarkedal Horebeke	31.132 6.440 6.338 2.048
Diest (Groot)	47.434	Diest Halen Kortenaken Bekkevoort	23.824 9.461 7.875 6.274
Lokeren (Groot)	47.893	Lokeren Moerbeke	41.438 6.455
Eeklo (Groot)	48.203	Eeklo Assenede Sint-Laureins Kaprijke	20.890 14.200 6.684 6.429

Wetteren (Groot)	49.542	Wetteren Laarne Wichelen	25.477 12.487 11.578
Herentals (Groot)	49.559	Herentals Olen Herenthout	28.117 12.491 8.951
Halle (Groot)	50.111	Halle Herne Pepingen	39.096 6.643 4.372
Geel (Groot)	50.249	Geel Meerhout	39.923 10.326
Ninove (Groot)	50.321	Ninove Roosdaal	38.692 11.629
Heist-op-den-Berg (Groot)	53.985	Heist-op-den-Berg Berlaar	42.478 11.507
Tienen (Groot)	54.170	Tienen Linter Hoegaarden Glabbeek	34.675 7.255 6.942 5.298
Mol (Groot)	57.324	Mol Retie Dessel	36.544 11.240 9.540
Tielt (Groot)	57.710	Tielt Wingene Meulebeke Pittem Ruisselede	20.422 14.243 10.906 6.752 5.387
Zottegem (Groot)	58.308	Zottegem Oosterzele Sint-Lievens- Houtem Zwalm	26.373 13.546 10.255 8.134
Pelt (Groot)	59.369	Pelt Hamont-Achel Hechtel-Eksel	32.652 14.427 12.290
Ieper (Groot)	64.231	Ieper Zonnebeke Langemark- Poelkapelle Heuvelland Mesen	34.964 12.445 7.920 7.862 1.040
Torhout (Groot)	64.630	Torhout Ichtegem Kortemark Lichtervelde Koekelare	20.530 13.939 12.584 8.793 8.784

Sint-Truiden (Groot)	64.652	Sint-Truiden Zoutleeuw Gingelom Heers	40.473 8.498 8.391 7.290
Deinze (Groot)	67.607	Deinze Gavere Nazareth	43.264 12.769 11.574
Dendermonde (Groot)	74.997	Dendermonde Berlare Buggenhout	45.673 14.849 14.475
Aarschot (Groot)	75.644	Aarschot Herselt Tielt-Winge Hulshout Begijnendijk	29.965 14.537 10.707 10.382 10.053
Tremelo (Groot)	78.422	Tremelo Haacht Keerbergen Boortmeerbeek Steenokkerzeel Kampenhout	14.842 14.470 12.743 12.379 12.090 11.898
Genk (Groot)	81.534	Genk As Zutendaal	66.110 8.190 7.234
Sint-Niklaas (Groot)	87.524	Sint-Niklaas Waasmunster	76.756 10.768
Kortrijk (Groot)	89.583	Kortrijk Kuurne	76.265 13.318
Waregem (Groot)	90.447	Waregem Anzegem Deerlijk Wielsbeke Dentergem Oostrozebeke	38.125 14.609 11.796 9.584 8.484 7.849
Turnhout (Groot)	96.964	Turnhout Ravels Oud-Turnhout Arendonk Vosselaar	44.136 14.871 13.517 13.281 11.159
Aalst (Groot)	98.940	Aalst Affligem	85.715 13.225
Hasselt (Groot)	105.064	Hasselt Alken Kortesseem Wellen	77.651 11.565 8.446 7.402

Roeselare (Groot)	113.411	Roeselare Staden Moorslede Hooglede Ledegem Ardoonie	62.301 11.376 11.080 9.950 9.716 8.988
Brugge (Groot)	145.902	Brugge Jabbeke Damme Zuierenkerke	118.284 13.880 11.008 2.730
Leuven (Groot)	174.835	Leuven Lubbeek Oud-Heverlee Bierbeek Bertem Holsbeek Huldenberg Boutersem	101.396 14.393 11.099 10.025 9.958 9.905 9.892 8.167
Gent (Groot)	290.915	Gent Melle De Pinte Sint-Martens-Latem	260.341 11.574 10.532 8.468
Antwerpen (Groot)	567.905	Antwerpen Wommelgem Hemiksem Borsbeek Wijnegem	523.248 12.893 11.368 10.685 9.711
Rumst	15.114		
Malle	15.304		
Machelen	15.417		
Ternat	15.481		
Leopoldsburg	15.625		
Kruisem	15.638		
Beernem	15.687		
Zulte	15.720		
Landen	15.961		
Laakdal	16.020		
Wemmel	16.347		
Peer	16.406		
Lille	16.512		
Kruikeke	16.657		
Riemst	16.665		
Rotselaar	16.678		
Duffel	17.385		
Putte	17.584		
Herzele	17.723		
Bredene	17.828		

Beerse	17.931		
Destelbergen	18.026		
Sint-Genesius-Rode	18.296		
Stekene	18.352		
Haaltert	18.443		
Stabroek	18.529		
Kasterlee	18.600		
Kalmthout	18.608		
Lede	18.628		
Wervik	18.643		
Ranst	18.981		
Zwijndrecht	19.002		
Essen	19.079		
Diepenbeek	19.137		
Meise	19.164		
Lebbeke	19.195		
Sint-Gillis-Waas	19.273		
Middelkerke	19.371		
Schilde	19.585		
Erpe-Mere	19.857		
Kortenberg	20.214		
Dilsen-Stokkem	20.454		
Wuustwezel	20.671		
Zele	20.976		
Bornem	21.186		
Zonhoven	21.214		
Herent	21.632		
Zoersel	21.739		
Edegem	21.947		
Koksijde	21.957		
Tervuren	22.248		
Lochristi	22.300		
Balen	22.426		
Zedelgem	22.635		
Nijlen	22.813		
Scherpenheuvel-Zichem	22.952		
Zemst	23.325		
Oudsbergen	23.423		
Oostkamp	23.580		
Maldegem	23.689		
Zwevegem	24.619		
Merelbeke	24.634		
Hamme	24.829		
Westerlo	24.884		
Lanaken	25.818		
Mortsel	25.824		

Puurs-Sint-Amands	25.932		
Lievegem	26.007		
Willebroek	26.223		
Ronse	26.337		
Kapellen	26.771		
Harelbeke	27.886		
Aalter	28.784		
Brecht	29.010		
Temse	29.528		
Houthalen-Helchteren	30.623		
Wevelgem	31.412		
Asse	32.958		
Knokke-Heist	33.097		
Menen	33.190		
Heusden-Zolder	33.406		
Zaventem	33.806		
Sint-Pieters-Leeuw	34.038		
Lommel	34.044		
Schoten	34.462		
Evergem	35.239		
Grimbergen	37.355		
Brasschaat	37.850		
Maasmechelen	38.193		
Dilbeek	42.434		
Vilvoorde	44.015		
Beringen	46.065		
Beveren	48.192		
Oostende	71.332		
Mechelen	86.304		

Bijlage 6: Fusiegemeenten Woon-schoolverkeer 20k

Nieuwe gemeente	Inwonersaantal	Oude gemeenten	Inwonersaantal oude gemeenten
Zelzate (Groot)	20.382	Zelzate Wachtebeke	12.699 7.683
Boechout (Groot)	21.235	Boechout Hove	13.120 8.115
Brakel (Groot)	21.348	Brakel Lierde	14.781 6.567
Gistel (Groot)	21.363	Gistel Oudenburg	12.063 9.300
Poperinge (Groot)	23.377	Poperinge Vleteren	19.718 3.659
Diksmuide (Groot)	26.771	Diksmuide Houthulst	16.739 10.032
Wezembeek-Oppem (Groot)	27.711	Wezembeek-Oppem Kraainem	14.021 13.690
Tessenderlo (Groot)	29.338	Tessenderlo Ham	18.514 10.824
Zandhoven (Groot)	31.956	Zandhoven Grobbendonk Vorselaar	12.985 11.123 7.848
Blankenberge (Groot)	32.984	Blankenberge De Haan	20.349 12.635
Denderleeuw (Groot)	33.274	Denderleeuw Liedekerke	20.086 13.188
Kontich (Groot)	35.378	Kontich Aartselaar	21.074 14.304
Overijse (Groot)	36.341	Overijse Hoeilaart	25.169 11.172
Zoersel (Groot)	37.043	Zoersel Malle	21.739 15.304
Maaseik (Groot)	37.434	Maaseik Kinrooi	25.201 12.233
Sint-Gillis-Waas (Groot)	37.625	Sint-Gillis-Waas Stekene	19.273 18.352
Essen (Groot)	37.687	Essen Kalmthout	19.079 18.608
Lummen (Groot)	40.418	Lummen Herk-de-Stad Nieuwerkerken Geetbets	14.762 12.661 6.960 6.035
Bilzen (Groot)	42.003	Bilzen Hoeselt	32.318 9.685

Veurne (Groot)	42.862	Veurne	11.790
		Nieuwpoort	11.565
		De Panne	11.129
		Alveringem	5.089
		Lo-Reninge	3.289
Zwevegem (Groot)	43.224	Zwevegem	24.619
		Avelgem	10.065
		Kluisbergen	6.453
		Spiere-Helkijn	2.087
Geraardsbergen (Groot)	44.332	Geraardsbergen	33.403
		Galmaarden	8.725
		Bever	2.204
Izegem (Groot)	44.399	Izegem	27.729
		Ingelmunster	10.928
		Lendeledede	5.742
Hoogstraten (Groot)	44.589	Hoogstraten	21.333
		Rijkevorsel	11.932
		Merkspas	8.619
		Baarle-Hertog	2.705
Peer (Groot)	45.496	Peer	16.406
		Bree	16.005
		Bocholt	13.085
Merchtem (Groot)	47.019	Merchtem	16.294
		Wemmel	16.347
		Opwijk	14.378
Meise (Groot)	47.180	Meise	19.164
		Londerzeel	18.620
		Kapelle-op-den-Bos	9.396
Diest (Groot)	47.434	Diest	23.824
		Halen	9.461
		Kortenaken	7.875
		Bekkevoort	6.274
Lokeren (Groot)	47.893	Lokeren	41.438
		Moerbeke	6.455
Eeklo (Groot)	48.203	Eeklo	20.890
		Assenede	14.200
		Sint-Laureins	6.684
		Kaprijke	6.429
Zaventem (Groot)	49.223	Zaventem	33.806
		Machelen	15.417
Wetteren (Groot)	49.542	Wetteren	25.477
		Laarne	12.487
		Wichelen	11.578
Herentals (Groot)	49.559	Herentals	28.117
		Olen	12.491
		Herenthout	8.951
Ninove (Groot)	50.321	Ninove	38.692
		Roosdaal	11.629

Menen (Groot)	51.833	Menen Wervik	33.190 18.643
Boom (groot)	51.941	Boom Rumst Niel Schelle	17.970 15.114 10.424 8.433
Sint-Katelijne-Waver (Groot)	53.405	Sint-Katelijne- Waver Putte Bonheiden	20.870 17.584 14.951
Beersel (Groot)	53.724	Beersel Sint-Genesius-Rode Drogenbos Linkebeek	25.069 18.296 5.599 4.760
Heist-op-den-Berg (Groot)	53.985	Heist-op-den-Berg Berlaar	42.478 11.507
Schoten (Groot)	54.047	Schoten Schilde	34.462 19.585
Tienen (Groot)	54.170	Tienen Linter Hoegaarden Glabbeek	34.675 7.255 6.942 5.298
Deinze (Groot)	54.838	Deinze Nazareth	43.264 11.574
Mol (Groot)	57.324	Mol Retie Dessel	36.544 11.240 9.540
Tielt (Groot)	57.710	Tielt Wingene Meulebeke Pittem Ruisselede	20.422 14.243 10.906 6.752 5.387
Dilbeek (Groot)	57.915	Dilbeek Ternat	42.434 15.481
Pelt (Groot)	59.369	Pelt Hamont-Achel Hechtel-Eksel	32.652 14.427 12.290
Beringen (Groot)	61.690	Beringen Leopoldsburg	46.065 15.625
Tongeren (Groot)	62.642	Tongeren Riemst Borgloon Voeren Herstappe	31.032 16.665 10.697 4.160 88

Ieper (Groot)	64.231	Ieper Zonnebeke Langemark- Poelkapelle Heuvelland Mesen	34.964 12.445 7.920 7.862 1.040
Torhout (Groot)	64.630	Torhout Ichtegem Kortemark Lichtervelde Koekelare	20.530 13.939 12.584 8.793 8.784
Beveren (Groot)	64.849	Beveren Kruibeke	48.192 16.657
Halle (Groot)	68.371	Halle Gooik Lennik Herne Pepingen	39.096 9.236 9.024 6.643 4.372
Oudenaarde (Groot)	74.365	Oudenaarde Kruisem Gavere Wortegem-Petegem Maarkedal Horebeke	31.132 15.638 12.769 6.440 6.338 2.048
Zottegem (Groot)	76.031	Zottegem Herzele Oosterzele Sint-Lievens- Houtem Zwalm	26.373 17.723 13.546 10.255 8.134
Tremelo (Groot)	78.422	Tremelo Haacht Keerbergen Boortmeerbeek Steenokkerzeel Kampenhout	14.842 14.470 12.743 12.379 12.090 11.898
Sint-Truiden (Groot)	80.613	Sint-Truiden Landen Zoutleeuw Gingelom Heers	40.473 15.961 8.498 8.391 7.290
Lier (Groot)	80.865	Lier Ranst Duffel Lint	35.712 18.981 17.385 8.787
Genk (Groot)	81.534	Genk As Zutendaal	66.110 8.190 7.234

Geel (Groot)	84.869	Geel Kasterlee Laakdal Meerhout	39.923 18.600 16.020 10.326
Sint-Niklaas (Groot)	87.524	Sint-Niklaas Waasmunster	76.756 10.768
Kortrijk (Groot)	89.583	Kortrijk Kuurne	76.265 13.318
Aarschot (Groot)	92.322	Aarschot Rotselaar Herselt Tielt-Winge Hulshout Begijnendijk	29.965 16.678 14.537 10.707 10.382 10.053
Dendermonde (Groot)	94.192	Dendermonde Lebbeke Berlare Buggenhout	45.673 19.195 14.849 14.475
Waregem (Groot)	106.167	Waregem Zulte Anzegem Deerlijk Wielsbeke Dentergem Oostrozebeke	38.125 15.720 14.609 11.796 9.584 8.484 7.849
Oostende (Groot)	108.531	Oostende Middelkerke Bredene	71.332 19.371 17.828
Roeselare (Groot)	113.411	Roeselare Staden Moorslede Hooglede Ledegem Ardooi	62.301 11.376 11.080 9.950 9.716 8.988
Hasselt (Groot)	124.201	Hasselt Diepenbeek Alken Kortesseem Wellen	77.651 19.137 11.565 8.446 7.402
Turnhout (Groot)	131.407	Turnhout Beerse Lille Ravels Oud-Turnhout Arendonk Vosselaar	44.136 17.931 16.512 14.871 13.517 13.281 11.159

Aalst (Groot)	155.868	Aalst Erpe-Mere Lede Haaltert Affligem	85.715 19.857 18.628 18.443 13.225
Brugge (Groot)	161.589	Brugge Beernem Jabbeke Damme Zuierenkerke	118.284 15.687 13.880 11.008 2.730
Leuven (Groot)	174.835	Leuven Lubbeek Oud-Heverlee Bierbeek Bertem Holsbeek Huldenberg Boutersem	101.396 14.393 11.099 10.025 9.958 9.905 9.892 8.167
Gent (Groot)	308.941	Gent Destelbergen Melle De Pinte Sint-Martens-Latem	260.341 18.026 11.574 10.532 8.468
Antwerpen (Groot)	605.436	Antwerpen Zwijndrecht Stabroek Wommelgem Hemiksem Borsbeek Wijnegem	523.248 19.002 18.529 12.893 11.368 10.685 9.711
Kortenberg	20.214		
Dilsen-Stokkem	20.454		
Wuustwezel	20.671		
Zele	20.976		
Bornem	21.186		
Zonhoven	21.214		
Herent	21.632		
Edegem	21.947		
Koksijde	21.957		
Tervuren	22.248		
Lochristi	22.300		
Balen	22.426		
Zedelgem	22.635		
Nijlen	22.813		
Scherpenheuvel-Zichem	22.952		
Zemst	23.325		
Oudsbergen	23.423		

Oostkamp	23.580		
Maldegem	23.689		
Merelbeke	24.634		
Hamme	24.829		
Westerlo	24.884		
Lanaken	25.818		
Mortsel	25.824		
Puurs-Sint-Amands	25.932		
Lievegem	26.007		
Willebroek	26.223		
Ronse	26.337		
Kapellen	26.771		
Harelbeke	27.886		
Aalter	28.784		
Brecht	29.010		
Temse	29.528		
Houthalen-Helchteren	30.623		
Wevelgem	31.412		
Asse	32.958		
Knokke-Heist	33.097		
Heusden-Zolder	33.406		
Sint-Pieters-Leeuw	34.038		
Lommel	34.044		
Evergem	35.239		
Grimbergen	37.355		
Brasschaat	37.850		
Maasmechelen	38.193		
Vilvoorde	44.015		
Mechelen	86.304		

Bijlage 7: Fusiegemeenten Belastingen 15k

Nieuwe gemeente	Inwonersaantal	Oude gemeenten	Inwonersaantal oude gemeenten
Halen (Groot)	15.496	Halen Geetbets	9.461 6.035
Avelgem (Groot)	16.518	Avelgem Kluisbergen	10.065 6.453
Ingelmunster(Groot)	16.670	Ingelmunster Lendeledede	10.928 5.742
Houthulst (Groot)	16.980	Houthulst Vleteren Lo-Reninge	10.032 3.659 3.289
Wielsbeke (Groot)	18.068	Wielsbeke Dentergem	9.584 8.484
Meulebeke (Groot)	18.755	Meulebeke Oostrozebeke	10.906 7.849
Alken (Groot)	18.967	Alken Wellen	11.565 7.402
Grobbendonk (Groot)	18.971	Grobbendonk Vorselaar	11.123 7.848
Bertem (Groot)	19.850	Bertem Huldenberg	9.958 9.892
Nazareth (Groot)	20.042	Nazareth Sint-Martens-Latem	11.574 8.468
Zonnebeke (Groot)	20.365	Zonnebeke Langemark- Poelkapelle	12.445 7.920
Zelzate (Groot)	20.382	Zelzate Wachtebeke	12.699 7.683
Riemst (Groot)	20.825	Riemst Voeren	16.665 4.160
Moorslede (Groot)	20.796	Moorslede Ledegem	11.080 9.716
Gistel (Groot)	20.847	Gistel Koekelare	12.063 8.784
Boechout (Groot)	21.235	Boechout Hove	13.120 8.115
Wommelgem (Groot)	22.604	Wommelgem Wijnegem	12.893 9.711
Aartselaar (Groot)	22.737	Aartselaar Schelle	14.304 8.433
Steenokkerzeel (Groot)	23.988	Steenokkerzeel Kampenhout	12.090 11.898
Anzegem (Groot)	26.405	Anzegem Deerlijk	14.609 11.796

Zwevegem (Groot)	26.706	Zwevegem Spiere-Helkijn	24.619 2.087
Beernem (Groot)	26.695	Beernem Damme	15.687 11.008
Assenede (Groot)	27.313	Assenede Sint-Laureins Kaprijke	14.200 6.684 6.429
Lummen (Groot)	27.423	Lummen Herk-de-Stad	14.762 12.661
Wezembeek-Oppem (Groot)	27.711	Wezembeek-Oppem Kraainem	14.021 13.690
Leopoldsburg (Groot)	27.915	Leopoldsburg Hechtel-Eksel	15.625 12.290
Londerzeel (Groot)	28.016	Londerzeel Kappelle-op-den-Bos	18.620 9.396
Oud-Turnhout (Groot)	28.388	Oud-Turnhout Ravels	13.517 14.871
Boom (Groot)	28.394	Boom Niel	17.970 10.424
Poperinge (Groot)	28.620	Poperinge Heuvelland Mesen	19.718 7.862 1.040
Borgloon (Groot)	28.828	Borgloon Hoeselt Kortesseem	10.697 9.685 8.446
Lede (Groot)	28.883	Lede Sint-Lievens- Houtem	18.628 10.255
Beerse (Groot)	29.255	Beerse Merksplas Baarle-Hertog	17.931 8.619 2.705
Tessenderlo (Groot)	29.338	Tessenderlo Ham	18.514 10.824
Lubbeek (Groot)	29.502	Lubbeek Boutersem Hoegaarden	14.393 8.167 6.942
Middelkerke (Groot)	30.936	Middelkerke Nieuwpoort	19.371 11.565
Tongeren (Groot)	31.120	Tongeren Herstappe	31.032 88
Ranst (Groot)	31.966	Ranst Zandhoven	18.981 12.985
Putte (Groot)	32.535	Putte Bonheiden	17.584 14.951
Balen (Groot)	32.752	Balen Meerhout	22.426 10.326

Zottegem (Groot)	32.940	Zottegem Lierde	26.373 6.567
Blankenberge (Groot)	32.984	Blankenberge De Haan	20.349 12.635
Koksijde (Groot)	33.086	Koksijde De Panne	21.957 11.129
Denderleeuw (Groot)	33.311	Denderleeuw Affligem	20.086 13.225
Lebbeke (Groot)	33.573	Lebbeke Opwijk	19.195 14.378
Diksmuide (Groot)	33.618	Diksmuide Veurne Alveringem	16.739 11.790 5.089
Staden (Groot)	33.910	Staden Kortemark Hooglede	11.376 12.584 9.950
Retie (Groot)	34.061	Retie Arendonk Dessel	11.240 13.281 9.540
Aalter (Groot)	34.171	Aalter Ruisselede	28.784 5.387
Kruisem (Groot)	34.847	Kruisem Gavere Wortegem-Petegem	15.638 12.769 6.440
Beersel (Groot)	35.428	Beersel Drogenbos Linkebeek	25.069 5.599 4.760
Overijse (Groot)	36.341	Overijse Hoeilaart	25.169 11.172
Mortsel (Groot)	36.509	Mortsel Borsbeek	25.824 10.685
Jabbeke (Groot)	37.119	Jabbeke Ichtegem Oudenburg	13.880 13.939 9.300
Diest (Groot)	37.973	Diest Kortenaken Bekkevoort	23.824 7.875 6.274
Merelbeke (Groot)	38.180	Merelbeke Oosterzele	24.634 13.546
Wingene (Groot)	38.776	Wingene Ardooi Lichtervelde Pittem	14.243 8.988 8.793 6.752
Bilzen (Groot)	39.552	Bilzen Zutendaal	32.318 7.234
Tienen (Groot)	39.973	Tienen Glabbeek	34.675 5.298

Landen (Groot)	40.105	Landen Zoutleeuw Gingelom Linter	15.961 8.498 8.391 7.255
Brecht (Groot)	40.942	Brecht Rijkevorsel	29.010 11.932
Harelbeke (Groot)	41.204	Harelbeke Kuurne	27.886 13.318
Bree (Groot)	41.323	Bree Bocholt Kinrooi	16.005 13.085 12.233
Tremelo (Groot)	42.055	Tremelo Haacht Keerbergen	14.842 14.470 12.743
Liedekerke (Groot)	43.077	Liedekerke Roosdaal Gooik Lennik	13.188 11.629 9.236 9.024
Halle (Groot)	43.468	Halle Pepingen	39.096 4.372
Pelt (Groot)	47.079	Pelt Hamont-Achel	32.652 14.427
Ninove (Groot)	47.417	Ninove Galmaarden	38.692 8.725
Oudenaarde (Groot)	47.652	Oudenaarde Zwalm Maarkedal Horebeke	31.132 8.134 6.338 2.048
Westerlo (Groot)	47.757	Westerlo Olen Hulshout	24.884 12.491 10.382
Sint-Truiden (Groot)	47.763	Sint-Truiden Heers	40.473 7.290
Heist-op-den-Berg (Groot)	51.429	Heist-op-den-Berg Herenthout	42.478 8.951
Turnhout (Groot)	55.295	Turnhout Vosselaar	44.136 11.159
Lier (Groot)	56.006	Lier Berlaar Lint	35.712 11.507 8.787
Geraardsbergen (Groot)	57.031	Geraardsbergen Brakel Herne Bever	33.403 14.781 6.643 2.204
Dendermonde (Groot)	60.148	Dendermonde Buggenhout	45.673 14.475

Wetteren (Groot)	61.116	Wetteren Laarne Wichelen Melle	25.477 12.487 11.578 11.574
Aarschot (Groot)	65.262	Aarschot Herselt Tielt-Winge Begijnendijk	29.965 14.537 10.707 10.053
Lokeren (Groot)	73.510	Lokeren Berlare Waasmunster Moerbeke	41.438 14.849 10.768 6.455
Genk (Groot)	74.300	Genk As	66.110 8.190
Hasselt (Groot)	84.611	Hasselt Nieuwerkerken	77.651 6.960
Mechelen (Groot)	98.683	Mechelen Boortmeerbeek	86.304 12.379
Brugge (Groot)	121.014	Brugge Zuienkerke	118.284 2.730
Leuven (Groot)	132.425	Leuven Oud-Heverlee Bierbeek Holsbeek	101.396 11.099 10.025 9.905
Gent (Groot)	270.873	Gent De Pinte	260.341 10.532
Antwerpen (Groot)	534.616	Antwerpen Hemiksem	523.248 11.368
Rumst	15.114		
Malle	15.304		
Machelen	15.417		
Ternat	15.481		
Zulte	15.720		
Laakdal	16.020		
Merchtem	16.294		
Wemmel	16.347		
Peer	16.406		
Lille	16.512		
Kruikeke	16.657		
Rotselaar	16.678		
Duffel	17.385		
Herzele	17.723		
Bredene	17.828		
Destelbergen	18.026		
Sint-Genesius-Rode	18.296		
Stekene	18.352		
Haaltert	18.443		

Stabroek	18.529		
Kasterlee	18.600		
Kalmthout	18.608		
Wervik	18.643		
Zwijndrecht	19.002		
Essen	19.079		
Diepenbeek	19.137		
Meise	19.164		
Sint-Gillis-Waas	19.273		
Schilde	19.585		
Erpe-Mere	19.857		
Kortenberg	20.214		
Tielt	20.422		
Dilsen-Stokkem	20.454		
Torhout	20.530		
Wuustwezel	20.671		
Sint-Katelijne-Waver	20.870		
Eeklo	20.890		
Zele	20.976		
Kontich	21.074		
Bornem	21.186		
Zonhoven	21.214		
Hoogstraten	21.333		
Herent	21.632		
Zoersel	21.739		
Edegem	21.947		
Tervuren	22.248		
Lochristi	22.300		
Zedelgem	22.635		
Nijlen	22.813		
Scherpenheuvel-Zichem	22.952		
Zemst	23.325		
Oudsbergen	23.423		
Oostkamp	23.580		
Maldegem	23.689		
Hamme	24.829		
Maaseik	25.201		
Lanaken	25.818		
Puurs-Sint-Amands	25.932		
Lievegem	26.007		
Willebroek	26.223		
Ronse	26.337		
Kapellen	26.771		
Izegem	27.729		
Herentals	28.117		
Temse	29.528		

Houthalen-Helchteren	30.623		
Wevelgem	31.412		
Asse	32.958		
Knokke-Heist	33.097		
Menen	33.190		
Heusden-Zolder	33.406		
Zaventem	33.806		
Sint-Pieters-Leeuw	34.038		
Lommel	34.044		
Schoten	34.462		
Ieper	34.964		
Evergem	35.239		
Mol	36.544		
Grimbergen	37.355		
Brasschaat	37.850		
Waregem	38.125		
Maasmechelen	38.193		
Geel	39.923		
Dilbeek	42.434		
Deinze	43.264		
Vilvoorde	44.015		
Beringen	46.065		
Beveren	48.192		
Roeselare	62.301		
Oostende	71.332		
Kortrijk	76.265		
Sint-Niklaas	76.756		
Aalst	85.715		

Bijlage 8: Fusiegemeenten Belastingen 20k

Nieuwe gemeente	Inwonersaantal	Oude gemeenten	Inwonersaantal oude gemeenten
Nazareth (Groot)	20.042	Nazareth Sint-Martens-Latem	11.574 8.468
Zelzate (Groot)	20.382	Zelzate Wachtebeke	12.699 7.683
Riemst (Groot)	20.825	Riemst Voeren	16.665 4.160
Moorslede (Groot)	20.796	Moorslede Ledegem	11.080 9.716
Gistel (Groot)	20.847	Gistel Koekelare	12.063 8.784
Boechout (Groot)	21.235	Boechout Hove	13.120 8.115
Aartselaar (Groot)	22.737	Aartselaar Schelle	14.304 8.433
Steenokkerzeel (Groot)	23.988	Steenokkerzeel Kampenhout	12.090 11.898
Anzegem (Groot)	26.405	Anzegem Deerlijk	14.609 11.796
Beernem (Groot)	26.695	Beernem Damme	15.687 11.008
Malle (Groot)	27.236	Malle Rijkevorsel	15.304 11.932
Assenede (Groot)	27.313	Assenede Sint-Laureins Kaprijke	14.200 6.684 6.429
Lummen (Groot)	27.423	Lummen Herk-de-Stad	14.762 12.661
Wezembeek-Oppem (Groot)	27.711	Wezembeek-Oppem Kraainem	14.021 13.690
Leopoldsburg (Groot)	27.915	Leopoldsburg Hechtel-Eksel	15.625 12.290
Grobbendonk (Groot)	27.922	Grobbendonk Herenthout Vorselaar	11.123 8.951 7.848
Oud-Turnhout (Groot)	28.388	Oud-Turnhout Ravels	13.517 14.871
Boom (Groot)	28.394	Boom Niel	17.970 10.424
Poperinge (Groot)	28.620	Poperinge Heuvelland Mesen	19.718 7.862 1.040

Borgloon (Groot)	28.828	Borgloon Hoeselt Kortessem	10.697 9.685 8.446
Lede (Groot)	28.883	Lede Sint-Lievens- Houtem	18.628 10.255
Beerse (Groot)	29.255	Beerse Merksplas Baarle-Hertog	17.931 8.619 2.705
Lubbeek (Groot)	29.502	Lubbeek Boutersem Hoegaarden	14.393 8.167 6.942
Halen (Groot)	29.645	Halen Kortenaken Bekkevoort Geetbets	9.461 7.875 6.274 6.035
Middelkerke (Groot)	30.936	Middelkerke Nieuwpoort	19.371 11.565
Tongeren (Groot)	31.120	Tongeren Herstappe	31.032 88
Ranst (Groot)	31.966	Ranst Zandhoven	18.981 12.985
Duffel (Groot)	32.499	Duffel Rumst	17.385 15.114
Putte (Groot)	32.535	Putte Bonheiden	17.584 14.951
Balen (Groot)	32.752	Balen Meerhout	22.426 10.326
Zottegem (Groot)	32.940	Zottegem Lierde	26.373 6.567
Blankenberge (Groot)	32.984	Blankenberge De Haan	20.349 12.635
Koksijde (Groot)	33.086	Koksijde De Panne	21.957 11.129
Denderleeuw (Groot)	33.311	Denderleeuw Affligem	20.086 13.225
Staden (Groot)	33.910	Staden Kortemark Hooglede	11.376 12.584 9.950
Retie (Groot)	34.061	Retie Arendonk Dessel	11.240 13.281 9.540
Aalter (Groot)	34.171	Aalter Ruisselede	28.784 5.387
Kruisem (Groot)	34.847	Kruisem Gavere Wortegem-Petegem	15.638 12.769 6.440

Kasterlee (Groot)	35.112	Kasterlee Lille	18.600 16.512
Overijse (Groot)	36.341	Overijse Hoeilaart	25.169 11.172
Mortsel (Groot)	36.509	Mortsel Borsbeek	25.824 10.685
Meulebeke (Groot)	36.823	Meulebeke Wielsbeke Dentergem Oostrozebeke	10.906 9.584 8.484 7.849
Jabbeke (Groot)	37.119	Jabbeke Ichtegem Oudenburg	13.880 13.939 9.300
Erpe-Mere (Groot)	37.580	Erpe-Mere Herzele	19.857 17.723
Sint-Gillis-Waas (Groot)	37.625	Sint-Gillis-Waas Stekene	19.273 18.352
Essen (Groot)	37.687	Essen Kalmthout	19.079 18.608
Merelbeke (Groot)	38.180	Merelbeke Oosterzele	24.634 13.546
Wingene (Groot)	38.776	Wingene Ardooi Lichtervelde Pittem	14.243 8.988 8.793 6.752
Wervik (Groot)	39.008	Wervik Zonnebeke Langemark- Poelkapelle	18.643 12.445 7.920
Tienen (Groot)	39.973	Tienen Glabbeek	34.675 5.298
Kortenberg (Groot)	40.064	Kortenberg Bertem Huldenberg	20.214 9.958 9.892
Landen (Groot)	40.105	Landen Zoutleeuw Gingelom Linter	15.961 8.498 8.391 7.255
Bree (Groot)	41.323	Bree Bocholt Kinrooi	16.005 13.085 12.233
Lochristi (Groot)	40.326	Lochristi Destelbergen	22.300 18.026
Schilde (Groot)	42.189	Schilde Wommelgem Wijnegem	19.585 12.893 9.711

Liedekerke (Groot)	43.077	Liedekerke Roosdaal Gooik Lennik	13.188 11.629 9.236 9.024
Zwevegem (Groot)	43.224	Zwevegem Avelgem Kluisbergen Spiere-Helkijn	24.619 10.065 6.453 2.087
Halle (Groot)	43.468	Halle Pepingen	39.096 4.372
Tessenderlo (Groot)	45.358	Tessenderlo Laakdal Ham	18.514 16.020 10.824
Temse (Groot)	46.185	Temse Kruibeke	29.528 16.657
Houthalen-Helchteren (Groot)	47.029	Houthalen- Helchteren Peer	30.623 16.406
Pelt (Groot)	47.079	Pelt Hamont-Achel	32.652 14.427
Meise (Groot)	47.180	Meise Londerzeel Kapelle-op-den-Bos	19.164 18.620 9.396
Ninove (Groot)	47.417	Ninove Galmaarden	38.692 8.725
Oudenaarde (Groot)	47.652	Oudenaarde Zwalm Maarkedal Horebeke	31.132 8.134 6.338 2.048
Westerlo (Groot)	47.757	Westerlo Olen Hulshout	24.884 12.491 10.382
Sint-Truiden (Groot)	47.763	Sint-Truiden Heers	40.473 7.290
Zaventem (Groot)	49.223	Zaventem Machelen	33.806 15.417
Lebbeke (Groot)	49.867	Lebbeke Merchtem Opwijk	19.195 16.294 14.378
Diksmuide (Groot)	50.598	Diksmuide Veurne Houthulst Alveringem Vleteren Lo-Reninge	16.739 11.790 10.032 5.089 3.659 3.289
Grimbergen (Groot)	53.702	Grimbergen Wemmel	37.355 16.347

Beersel (Groot)	53.724	Beersel Sint-Genesius-Rode Drogenbos Linkebeek	25.069 18.296 5.599 4.760
Turnhout (Groot)	55.295	Turnhout Vosselaar	44.136 11.159
Lier (Groot)	56.006	Lier Berlaar Lint	35.712 11.507 8.787
Geraardsbergen (Groot)	57.031	Geraardsbergen Brakel Herne Bever	33.403 14.781 6.643 2.204
Harelbeke (Groot)	57.874	Harelbeke Kuurne Ingelmunster Lendeledede	27.886 13.318 10.928 5.742
Dilbeek (Groot)	57.915	Dilbeek Ternat	42.434 15.481
Bilzen (Groot)	58.689	Bilzen Diepenbeek Zutendaal	32.318 19.137 7.234
Rotselaar (Groot)	58.733	Rotselaar Tremelo Haacht Keerbergen	16.678 14.842 14.470 12.743
Deinze (Groot)	58.984	Deinze Zulte	43.264 15.720
Dendermonde (Groot)	60.148	Dendermonde Buggenhout	45.673 14.475
Wetteren (Groot)	61.116	Wetteren Laarne Wichelen Melle	25.477 12.487 11.578 11.574
Aarschot (Groot)	65.262	Aarschot Herselt Tielt-Winge Begijnendijk	29.965 14.537 10.707 10.053
Beveren (Groot)	67.194	Beveren Zwijndrecht	48.192 19.002
Lokeren (Groot)	73.510	Lokeren Berlare Waasmunster Moerbeke	41.438 14.849 10.768 6.455
Genk (Groot)	74.300	Genk As	66.110 8.190
Oostende (Groot)	89.160	Oostende Bredene	71.332 17.828

Mechelen (Groot)	98.683	Mechelen Boortmeerbeek	86.304 12.379
Hasselt (Groot)	103.578	Hasselt Alken Wellen Nieuwerkerken	77.651 11.565 7.402 6.960
Aalst (Groot)	104.158	Aalst Haaltert	85.715 18.443
Brugge (Groot)	121.014	Brugge Zuienkerke	118.284 2.730
Leuven (Groot)	132.425	Leuven Oud-Heverlee Bierbeek Holsbeek	101.396 11.099 10.025 9.905
Gent (Groot)	270.873	Gent De Pinte	260.341 10.532
Antwerpen (Groot)	553.145	Antwerpen Stabroek Hemiksem	523.248 18.529 11.368
Tielt	20.422		
Dilsen-Stokkem	20.454		
Torhout	20.530		
Wuustwezel	20.671		
Sint-Katelijne-Waver	20.870		
Eeklo	20.890		
Zele	20.976		
Kontich	21.074		
Bornem	21.186		
Zonhoven	21.214		
Hoogstraten	21.333		
Herent	21.632		
Zoersel	21.739		
Edegem	21.947		
Tervuren	22.248		
Zedelgem	22.635		
Nijlen	22.813		
Scherpenheuvel-Zichem	22.952		
Zemst	23.325		
Oudsbergen	23.423		
Oostkamp	23.580		
Maldegem	23.689		
Diest	23.824		
Hamme	24.829		
Maaseik	25.201		
Lanaken	25.818		
Puurs-Sint-Amands	25.932		
Lievegem	26.007		

Willebroek	26.223		
Ronse	26.337		
Kapellen	26.771		
Izegem	27.729		
Herentals	28.117		
Brecht	29.010		
Wevelgem	31.412		
Asse	32.958		
Knokke-Heist	33.097		
Menen	33.190		
Heusden-Zolder	33.406		
Sint-Pieters-Leeuw	34.038		
Lommel	34.044		
Schoten	34.462		
Ieper	34.964		
Evergem	35.239		
Mol	36.544		
Brasschaat	37.850		
Waregem	38.125		
Maasmechelen	38.193		
Geel	39.923		
Heist-op-den-Berg	42.478		
Vilvoorde	44.015		
Beringen	46.065		
Roeselare	62.301		
Kortrijk	76.265		
Sint-Niklaas	76.756		